Αριθ. αυ. 132902

ΝΕΟΛΟΓΟΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
Π. Α. Ζ.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Διευθυντής Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΤΟΜΟΣ Α'. — ΤΕΥΧΗ 1 — 52

1891—1892.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπόλιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1892.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.

ΕΤΟΣ Α'. ΚΥΡΙΑΚΗ, 10 Νοεμβρίου 1891. ΑΡΙΘ. 3.

ΝΕΟΛΟΓΟΥ
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ.

Τιμᾶται γρ. ἀργ. 2. Τιμᾶται γρ. ἀργ. 2.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, 10 Νοεμβρίου 1891.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις.—**Ὁ Φιλαδέλφειος ποιητικὸς ἀγών.**—**Ὁ ποιητὴς Ἡρώνδας.** — **Ποικίλα.** — **Ἀπογραφαὶ καὶ ἀναγνώσεις.**—(Καμίλλου Φλαμαρίωνος) **Ἄστρα ὄνειρα** (διήγημα).—**Ἡ Δευτερότοκος** (διήγημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Τὸ σπουδαιότερον τῶν πολιτικῶν γεγονότων τῆς ἑβδομάδος ταύτης εἶναι ἀναμφιρίστως αἱ δηλώσεις τοῦ κόμητος Καλνόκυ ἐν ταῖς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιτροπαῖς τῶν δύο ἀντιπροσωπειῶν καὶ ἡ περὶ τῆς γενικῆς ἐν Εὐρώπῃ καταστάσεως ἔκθεσις αὐτοῦ, ἡ ἐπισκιάσασα τοὺς λόγους, οὓς τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀπήγγειλαν ὁ μὲν μαρκήσιος Σαλισβουρῆς ἐν τῷ συμποσίῳ τοῦ λόρδου δημάρχου, ὁ δὲ μαρκήσιος Ρουδίνης ἐν Μεδιολάνοις. Αἱ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς μοναρχίας διακηρύξεις, καίπερ κατατείνουσαι εἰς τὸ διασκεδάσαι τὴν ἐκ τῶν λόγων τοῦ αὐτοκράτορος αὐτοῦ κατὰ τὴν δεξίωσιν τῶν προεδρείων τῶν δύο ἀντιπροσωπειῶν ἐμποιηθεῖσαν ἐντύπωσιν, οὐχ ἧττον ἀποτελοῦσιν οὐ μικρὰν ἀντίφασιν πρὸς τὰς δηλώσεις τῶν δύο εἰρημένων πρωθυπουργῶν, ὧν ὁ πρῶτος ἐπειράθη νὰ καθησυχάσῃ τὴν κοινὴν ἐν Εὐρώπῃ γνώμην, ἅτε εἰπὼν ὅτι οὐδὲν νέφος ἐπιφαίνεται ἐν τῷ πολιτικῷ ὁρίζοντι, ὁ δὲ δεύτερος ἔγνω νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἑαυτοῦ πολιτικὴν καὶ νὰ διαψεύσῃ τοὺς διαδόντας ὅτι ἡ ἐν Εὐρώπῃ κατάστασις ἐν ἀκροσφαλεῖ διατελεῖ σημείῳ. Τοὐναντίον ἐν ταῖς διακηρύξεσι τοῦ κόμητος Καλνόκη ἐνυπολανθάνει ἀνησυχία τις, ἀρκούντως σαφῶς ὑποδεικνυομένη ἐν τῇ ἀνάγκῃ τῆς περαιτέρω συντάξεως τῆς χώρας ὑπὸ στρατιωτικὴν ἔποψιν καὶ ἐν τῇ καθησυχάσει τῶν φρονούντων ὅτι τὰ τῆς μοναρχίας ἔχουσιν οὐχὶ τοσοῦτον καλῶς ἐν σχέσει πρὸς τὴν τριπλῆν συμμαχίαν καὶ πρὸς τὰς προσηρτημένας αὐτῇ ἐπαρχίας, δυνάμει τοῦ συμβολαίου τοῦ βερολινείου συνεδρίου. Καὶ ὄντως ἡ ἐν Μόνζᾳ παρουσία τοῦ ρώσου ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ καὶ αἱ συνεχεῖς αὐτοῦ συνδιαλέξεις μετά τε τοῦ βασιλέως Οὐμβέρτου καὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ αὐτοῦ κ. Ρουδίνη πολλὴν τὴν δυσπιστίαν καὶ τοὺς ἐνδοιασμοὺς προὐκάλεσαν ἐν ταῖς πρωτευούσαις τῆς ἀψβουργικῆς μοναρχίας, καὶ τοὺς ἄκρους θιασώτας τοῦ τριπλοῦ συνδέσμου ἐπτόησε μὴ ὁ κ. Γίερς ἐβολιδοσκόπησε τὰς ἰδέας τῶν ἐν Ρώμῃ καὶ ἐπειράθη νὰ πείσῃ τοὺς συμβούλους τοῦ βασιλέως Οὐμβέρτου ὅπως, ἀποσπώμενοι τῆς συμμαχίας τῶν τῆς μέσης Εὐρώπης αὐτοκρατοριῶν, προσέλθωσι τῷ γαλλορρωσικῷ συνδέσμῳ. Πολλοὶ τῶν κυριωτέρων βουλευτῶν ἐπηρώτησαν ἐπὶ τούτῳ τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸν καὶ ἐζήτησαν παρ' αὐτοῦ διασαφήσεις περὶ τῆς τροπῆς τῆς δυναμένης νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς τοιαύτης τῶν πραγμάτων καταστάσεως εἰς τὴν τριπλῆν συμμαχίαν. Ὁ κόμης Καλνόκης μετὰ πολλῆς τῆς τέχνης καὶ τῆς δεξιότητος ἐπειράθη νὰ καθησυχάσῃ τοὺς δειλήμονας καὶ νὰ διαβεβαιώσῃ ὅτι ἡ Ἰταλία παραμένει στενῶς προσκεκολλημένη τῷ τριπλῷ συνδέσμῳ καὶ ὅτι ἡ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ παρουσία τοῦ ρώσου ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ μικρὸν οὐλλοιώσε τὰς σχέσεις τῶν συμμάχων δυνάμεων, διατελουσῶν στενῶς, ὡς καὶ μέχρι τοῦ νῦν, συνδεδεμένων καὶ ἐργαζομένων ὑπὲρ τῆς περιφρουρήσεως τῆς γενικῆς εἰρήνης ἀπὸ πάσης διαταράξεως. Ἀλλ' αἱ δηλώσεις τοῦ κόμητος δὲν ἔπεισαν τοὺς ἐπερωτῶντας, παρὰ τὰ γραφόμενα τῶν ὀργάνων τοῦ κόμητος, ἅπερ, τὸ σύνθημα ἐκ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου λαμβάνοντα, ἀγωνίζονται νὰ ἐξάρωσι τὸ εἰρηνικὸν πνεῦμα τῶν λόγων τοῦ ὑπουργοῦ καὶ νὰ τεκμηριώσωσιν ὅτι οὐδέποτε ἐν ταῖς ἀντιπροσωπείαις ἠκούσθη ἐκφραστικώτερος ἅμα καὶ πειστικώτερος λόγος, πεῖθων καὶ αὐτοὺς τοὺς μᾶλλον δυσπίστους· ἀτυχῆς ὅμως φαίνεται ὁ ὑπουργός, καὶ ἴσως, ἀφ' οὗ χρόνον ἀνέλαβε τὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου τῆς δυαδικῆς μοναρχίας, ἤτοι ἀπὸ δεκαετίας, σπανίως εἰς τοιαύτην δεινὴν περιῆλθε θέσιν· οἱ ἐπερωτήσαντες βουλευταὶ δὲν ἐπείσθησαν ἐκ τῶν δηλώσεων αὐτοῦ καὶ ὡς ἰσχυρὸν ἐπιχείρημα προσήγαγον τὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπιγενόμενα, ὧν οὐ τὴν τελευταίαν κατέχουσι θέσιν τὰ ἐν Κρονστάνδῃ καὶ ἡ μετὰ τρίτης δυνάμεως συνεννόησις τῆς Ρωσσίας ἐν σχέσει πρὸς ζητήματα ναυτιλίας· ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν Ἰταλίᾳ μικρὸν εὐηρεστήθησαν ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῦ κόμητος, καὶ ἔνια τῶν φιλελευθέρων τοῦ ρωμαϊκοῦ τύπου ὀργάνων προέβησαν ἄχρι τοῦ καταγγεῖλαι τὴν συμμαχίαν τῆς Αὐστρίας ὡς ἐξωθοῦσαν τὸ νεαρὸν βασίλειον πρὸς τὴν Μεσόγειον καὶ ἑπομένως πρὸς σύγκρουσιν μετὰ τῆς ὁμόρου δημοκρατίας τῆς Γαλλίας, καίτοι τὸ τῆς Ἰταλίας συμφέρον ἔγκειται ἐν τῇ Ἀδριατικῇ μᾶλλον ἢ ἐν τῇ εἰρηνικῇ θαλάσσῃ. Ἔτι δὲ ἀξιοσημείωτοι εἶναι οἱ λόγοι

τοῦ κόμητος ἐν τῷ περὶ Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης ζητήματι, ὅπου ὁ ὑπουργὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκαλύψῃ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐκεῖ δυσάρεστον κατάστασιν καὶ νὰ ἐκφράσῃ μετάνοιαν οὕτως εἰπεῖν ἐπὶ τῷ ὅτι ἡ μοναρχία προσεχώρησεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ βερολινείου συνεδρίου, ἀναθέντος ἐκείνῃ τὴν διαρρύθμισιν τῶν εἰρημένων ἐπαρχιῶν. Σημαντικαὶ ὡσαύτως εἶναι αἱ δηλώσεις τοῦ κόμητος περὶ τῆς ἀνάγκης τῶν ἐξοπλισμῶν, οὓς ὅμως ἐχαρακτήρισεν ὡς δεινὸν σημεῖον τῆς τῶν πραγμάτων καταστάσεως καὶ ὡς διευκολύνοντας τὴν ἔκρηξιν τοῦ πολέμου. Ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ὁ κόμης Καλνόκης περιῆλθεν εἰς ἀντίφασιν, διότι ὅτε πέρυσιν ὁ αὐτὸς εἰσηγητὴς τῆς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιτροπῆς τῆς οὐγγρικῆς ἀντιπροσωπείας κ. Φάλκ ἐπηρώτησε τὸν ὑπουργὸν περὶ τῶν διεξαγομένων ἐξοπλισμῶν καὶ περὶ τῶν ἐκ τούτων ἀπορρεόντων κινδύνων κατὰ τῆς εἰρήνης, ὁ κόμης, μιμούμενος τὸν ἄγγλον πρωθυπουργὸν καὶ ὑπουργὸν συνάμα τῶν ἐξωτερικῶν, εἶπεν ὅτι οἱ ἐξοπλισμοὶ παρέχουσι τὸ ἀσφαλέστατον τῆς εἰρήνης ἐχέγγυον. Ἡ ἀντιφατικὴ αὕτη δήλωσις οὐχ ἧττον ἔχει τὸν σκοπὸν αὐτῆς. Ἡ πίστωσις τῶν 5,000,000 φλωρινίων ἀποδοκιμάζεται ἐν πολλοῖς κύκλοις τῆς μοναρχίας· ἀπιτεῖτο λοιπὸν νὰ παρασταθῇ ὅτι ἡ Εὐρώπη σύμπασα ἐξοπλίζεται καὶ ὅτι, τῶν ἐξοπλισμῶν τούτων συνεπαγόντων τὴν διατάραξιν τῆς εἰρήνης, ἀνάγκη ἐπείγουσα ἐπιβάλλεται τῇ μοναρχίᾳ νὰ μὴ καθυστερήσῃ ἐν τῇ στρατιωτικῇ συντάξει, ὅπως μὴ τὰς συνεπείας ὑποστῇ τῆς καθυστερήσεως ταύτης ἐν περιπτώσει διακυβεύσεως τῆς γενικῆς εἰρήνης.

Ἕτερον σπουδαῖον γεγονὸς εἶναι αἱ ἐν Βιέννῃ διαδοθεῖσαι ῥῦμαι περὶ τρομακτικῶν δῆθεν τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ δηλώσεων ἐν συνδιαλέξει μετὰ τοῦ πολωνοῦ ἡγέτου κ. Γιαβόρσκη, αἵτινες ἐπίνεγκον ἀναστάτωσιν ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ τῆς αὐστριακῆς πρωτευούσης καὶ προὐκάλεσαν οὐ μόνον ἐπανειλημμένας ἐπερωτήσεις ἐν τῇ αὐστριακῇ βουλῇ, ἀλλὰ καὶ αὐστηρὰ ἀστυνομικὰ μέτρα πρὸς ἀνακάλυψιν μὲν τῶν χαλκευσάντων τὰς ψευδεῖς ταύτας εἰδήσεις, πρὸς ἐξέτασιν δὲ τῶν βιβλίων τῶν διαφόρων τραπεζιτικῶν οἴκων. Ἡ ἐν Βιέννῃ ταραχὴ εἶναι παρεμφερὴς πρὸς τὴν ἐν Βερολίνῳ, ὅπου ἡ κρίσις δεινοῦται καὶ πολλῶν πιστωτικῶν καταστημάτων οἱ διευθυνταί, βλέποντες ἀνωργμένον τὸ βάραθρον, προαιροῦνται τὴν αὐτοκτονίαν ὅπως ἀπαλλαγῶσι τῶν συνεπειῶν τῆς πλημμελοῦς καὶ ἐγκληματικῆς διαγωγῆς τοῦ σφετερίζεσθαι τὸ προϊὸν τοῦ ξένου ἱδρῶτος πρὸς κόρεσιν ἀθεμίτων ἡδονῶν ἢ πρὸς ἐπίδειξιν ἀνυπάρκτου αὐτοῖς πλούτου.

Οὐχὶ ἀσήμαντος ὅμως εἶναι ὑπὸ τὴν γενικὴν ἔποψιν καὶ αἱ διαμοιβόμεναι γαλλορρωσικαὶ συμπάθειαι καὶ ἐνδείξεις φιλίας, αἵτινες τὰ μέγιστα ἐπεσπάσαντο τὴν προσοχὴν τῶν ἐν Βερολίνῳ καὶ σφόδρα ἀνησύχησαν αὐτήν. Ἀφ' ἑνὸς μὲν διαδίδεται ὅτι ὁ ρῶσος διάδοχος μεταβαίνει κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ προσεχοῦς Ἰανουαρίου εἰς τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσαν, ὅπου θερμοτάτης θὰ τύχῃ δεξιώσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ὁ ρῶσος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς ἀπέρχεται εἰς Παρισίους ἐπὶ πολιτικῷ σκοπῷ. Ἀμφότερα ταῦτα τὰ ἀγγέλματα συνετάραξαν τὸ ἐν Βερολίνῳ δημόσιον, καὶ οἱ τὰ πρῶτα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ φέροντες ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς διπλωματικῆς τέχνης καὶ δεξιότητος πᾶν καταβάλλουσι σθένος ὅπως ματαιώσωσι τὸ σχέδιον τῆς εἰς Παρισίους μεταβάσεως τοῦ κ. Γίερς, καίπερ προτιθεμένου ,ν' ἀναλάβῃ τὴν περιοδείαν οὐχὶ χάριν πολιτικῶν σκοπῶν, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ λόγους οἰκογενειακούς, καθὰ ἐκ ρωσικῶν βεβαιοῦται πηγῶν, καὶ ἑπομένως οὐδεμίαν ἐπὶ τούτῳ λαβόντος ἐντολὴν παρὰ τοῦ τσάρου, ὅστις ἁπλῶς καὶ μόνον συνήνεσεν εἰς τοιοῦτον σχέδιον τοῦ ὑπουργοῦ αὐτοῦ, ὡς ἔπραξε καὶ κατὰ τὴν εἰς Μόνζαν μετάβασιν αὐτοῦ. Πρὸς τὰς τοιαύτας τῶν ἐν Βερολίνῳ ἰδέας σχετίζονται στενῶς ἡ τε εἰς Βιησβάδεν παρὰ τῷ κ. Γίερς σχεδιαζομένη μετάβασις τοῦ κόμητος Σουβαλόφ, ἡμιμζομένου ἐπὶ φιλογερμανικοῖς μᾶλλον αἰσθήμασι, καὶ αἱ διαθρυλούμεναι παρὰ τῷ ἐν Λειβδίᾳ διατρίβοντι Τσάρῳ ἐνέργειαι γερμανοφίλων τινῶν αὐλικῶν, ἀγωνιζομένων νὰ μεταπείσωσι τὴν Α. Μ. ἀπὸ τῆς γαλλικῆς συμμαχίας καὶ νὰ ὑποδείξωσιν αὐτῷ ὅτι ἥκιστα λυσιτελὴς τῇ μεγάλῃ τοῦ Βορρᾶ αὐτοκρατορίᾳ τυγχάνει ἡ μετὰ τῆς εἰρηνέυσης δυνάμεως σύμπραξις, οὐ μόνον ἕνεκα τοῦ ἀσταθοῦς τῶν ἐν αὐτῇ κυβερνήσεων, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τοῦ πνεύματος τοῦ λαοῦ, ἀναζητοῦντος ἐν τῇ ρωσικῇ φιλίᾳ ἁπλοῦν μέσον ἀντεκδικήσεως καὶ κορέσεως τοῦ κατὰ τῆς Γερμανίας πάθους. Ἐν πάσαις ταύταις ταῖς ἐνεργείαις τῶν ἐν Βερολίνῳ διαβλέπεται ἡ ἀρχαία πολιτικὴ τοῦ Βίσμαρκ, ὅστις, ἅμα τῷ θανάτῳ Ἀλεξάνδρου τοῦ Β καὶ τῇ ἀναρρήσει τοῦ νῦν αὐτοκράτορος, ἕνα καὶ μόνον ἐπεδίωξε σκοπὸν τὴν κατάδειξιν τοῦ κινδύνου τῆς γαλλορρωσικῆς συμπράξεως. Οὐδέποτε ὁ πρώην ἀρχιγραμματεὺς ἀπήγγειλε πολιτικὸν λόγον, ἐν τῷ ὁποίῳ δὲν ἀπεικόνισε διὰ ζοφερῶν χρωμάτων τοὺς ἐκ τοιούτου πολιτικοῦ γεγονότος ἀπορρέοντας κινδύνους ἐναντίον τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ δὲν ὑπέδειξεν ὅτι πᾶσαν καταβάλλει μέριμναν πρὸς παρακώλυσιν τοιαύτης συμπράξεως, τὰ μέγιστα βαρυνούσης ἐπὶ τῆς ὅλης ἐν γένει εὐρωπαϊκῆς τῶν πραγμάτων καταστάσεως καὶ ἀποτρεπούσης τὰ σχέδια τῆς γερμανικῆς διπλωματίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν καθιέρωσιν τῆς ἐπὶ τῶν τυχῶν τῆς Δύσεως ἐπιρροῆς τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Χοχεντσόλερν. Ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ κατενόησε τὸ σφάλμα αὐτοῦ βραδέως πως καὶ πικρῶς μεταμεληθεὶς ἐπὶ τῷ ἐν τῷ βερολινείῳ συνεδρίῳ πολιτικῷ αὐτοῦ σφάλματι, ὅπερ συνίστατο εἰς τὸ καταπολεμῆσαι τὰς ρωσικὰς θεωρίας καὶ εἰς τὸ περιαγαγεῖν τὴν Ρωσίαν ἀπὸ ἐνάγοντος εἰς τὴν θέσιν ἐναγομένου, ἥκιστα ἔκτοτε τοὺς ἀγῶνας αὐτοῦ ἀνέστειλε πρὸς ἐπανόρθωσιν τοῦ σφάλματος τούτου· μάταιοι ὅμως οἱ ἀγῶνες αὐτοῦ ἀπέβησαν καὶ ἡ διανοιχθεῖσα ἄβυσσος μεταξὺ Ρωσίας καὶ Γερμανίας μικρὸν ἴσως ἀναπληρωθήσεται καὶ διὰ τῶν νῦν καταβαλλομένων προσπαθειῶν πρὸς ἀποτυχίαν τῶν σχεδίων, ἅπερ εἰς τὴν ρωσικὴν ἀποδίδονται διπλωματίαν.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν ἑκασταχοῦ τῆς Δύσεως ἐξελισσομένων ἐσωτερικῶν ζητημάτων τὴν πρώτην κατέχουσι θέσιν τὰ ἐν Γαλλίᾳ, ἅπερ, ἀποβαλόντα τὸν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐπίφοβον χαρακτῆρα ἐπὶ τῇ πολιτικῇ τῶν ῥιζοσπαστῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ κυριωτέρου αὐτῶν ἡγέτου κ. Κλεμανσώ, εἰσῆλθον κατὰ πάντα τὰ φαινόμενα εἰς ὁμαλωτέραν φάσιν καὶ ἀρκούντως διασκεδάζουσι τοὺς συλληφθέντας φόβους μὴ δεινωθῶσι τὰ ἐν Γαλλίᾳ ἐσωτερικὰ καὶ τραπῶσι τὴν εὐάρεστον τοῖς πολεμίοις τῆς δυνάμεως ταύτης τροπήν. Βεβαίως ἡ ἐκλογὴ τοῦ σοσιαλιστοῦ Λαφάργ ἐν Λίλλῃ, ἡ προκύψασα ἐκ στενοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἐχθρικῶς τῇ κυβερνήσει ἐχόντων στοιχείων καὶ ἡ ἐλαχίστην περιποιοῦσα τιμὴν τοῖς ἐκλογεῦσι συνεπείᾳ τῶν ἐκκεντρικῶν αὐτοῦ ἰδεῶν καὶ τῶν ἐν Φουρμὶ πρό τινος χρόνου ἐπαναστατικῶν σχεδὸν δημηγοριῶν, ὧν ἕνεκα καὶ εἰς τὴν φυλακὴν ἐρρίφθη, ἐξασθενεῖ λίαν τὰς συλληφθείσας ἀγαθὰς ἐλπίδας· ἀλλὰ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ἐπανειλημμένων νικῶν τοῦ

ὑπουργείου ἐν τε τῇ βουλῇ καὶ ταῖς ἐπιτροπείαις, ἀποδείκνυται ὅτι ἔσπευσαν οἱ τοὺς φόβους τούτους συλλαβόντες καὶ ὅτι ὁ κ. Φρεϋσινὲ θὰ κατορθώσῃ νὰ διεξαγάγῃ εἰς αἴσιον πέρας τὸ ἀνατεθὲν αὐτῷ ἔργον.

Ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐργασιῶν, παρατηρεῖται ἀποκεντρωτικὴ τάσις παρὰ διαφόροις τῶν ἀποτελούντων τὴν αὐτοκρατορίαν τῶν Χοχεντσόλερν κράτεσι καὶ ἰδίᾳ παρὰ τῷ βασιλείῳ τῆς Βαυαρίας. Ἀείποτε οἱ ἐν Μονάχῳ ἀντέστησαν κατὰ τῶν ἐν Βερολίνῳ συγκεντρωτικῶν τάσεων καὶ ἐπειράθησαν νὰ καταπολεμήσωσι τὰς περὶ τῶν πρωτείων ἀξιώσεις τῆς Πρωσίας, νῦν δὲ ἐπὶ τῇ ἀξιώσει ταύτης ὅπως τὸ ἐν αὐτῇ δικαστικὸν σύστημα ἐν τοῖς στρατοδικείοις ἐπιβάλῃ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Χοχεντσόλερν ἔτι μᾶλλον ἐξώθησαν τὴν ἑαυτῶν ἀντίστασιν καὶ ἀγωνίζονται νὰ τηρήσωσι τὸ ἀνέκαθεν ἐν Βαυαρίᾳ ἐπικρατοῦν σύστημα, καθ' ὃ αἱ τῶν ἐνόχων στρατιωτικῶν δίκαι ἐξάγονται, ἀντιθέτως πρὸς τὸ ἐν Πρωσίᾳ ἐπικρατοῦν, δημοσίᾳ. Ὡσαύτως καὶ τὸ σοσιαλιστικὸν ζήτημα οὐ μικρὸν ἀνησυχεῖ τοὺς ἐν Βερολίνῳ, καίτοι ἀπέβαλε τὸν τέως ἀνησυχητικὸν χαρακτῆρα δυνάμει τῆς μεμελετημένης πολιτικῆς τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου.

Ἐν Ρωσίᾳ τὸ σπουδαιότερον τῶν ἐσωτερικῶν ζητημάτων ἦτο ἡ ἐπὶ τοῖς ἀργυροῖς γάμοις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους ἑορτή, ἥτις ἐν μὲν Λειβδίᾳ ἐπανηγυρίσθη ἐν πλήρει οἰκογενειακῷ κύκλῳ, συνεπείᾳ τοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς ἀειμνήστου Ἀλεξάνδρας πένθους, καὶ ἡ μόνη σχεδὸν πομπώδης τελετὴ ἦτο ἡ τοῦ βαπτίσματος τοῦ υἱοῦ τῆς μεγάλης δουκίσσης, ἐν δὲ τῇ λοιπῇ αὐτοκρατορίᾳ μετὰ πολλῆς ἐωρτάσθη τῆς εὐθυμίας. Τὴν ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῶν γάμων τοῦ ρώσου αὐτοκράτορος χαρὰν καὶ εὐθυμίαν ἐπεσκίασέ πως ὁ ἐνιαχοῦ τῶν κυβερνείων τῆς νοτιοανατολικῆς Ρωσίας μαστίζων λιμός, ὅστις πράγματι προσέλαβε, κατὰ τὰς ὁμολογίας αὐτῶν τῶν ἡμετέρων ὀργάνων, σοβαρὸν χαρακτῆρα καὶ ἐμβάλλει εἰς ὑπονοίας τοὺς περὶ τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον, ἀγωνιζομένους νὰ προλάβωσι μείζονα δεινά, τὸ μὲν διὰ τῶν ἐξ ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας ἀπορρεόντων ἐράνων, τὸ δὲ διὰ τῶν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως πεμπομένων τοῖς θύμασι βοηθημάτων. Ταὐτοχρόνως μεγάλη καταβάλλεται μέριμνα πρός τε βελτίωσιν τῶν οἰκονομικῶν ἐπὶ τῷ ἐν Βερολίνῳ διεξαγομένῳ νῦν πολέμῳ κατὰ τῶν ρωσικῶν χρεωγράφων καὶ πρὸς ἀναπλήρωσιν πάσης ἐλλείψεως ἐν τῷ στρατῷ, ὑπὲρ οὗ πολλὰ ὑπάρχουσι διαθέσιμα χρηματικὰ ποσά, ὡς ἐδήλωσε προσφάτως ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργός.

Ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ αἱ ἀντιπροσωπεῖαι ἀρξάμεναι τῶν ἐργασιῶν ἀπὸ τῆς προπαρελθούσης δευτέρας ἐξακολουθοῦσι μετὰ πολλῆς τῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας τὰς συζητήσεις αὐτῶν περὶ τῶν ὑποβληθέντων αὐταῖς νομοσχεδίων, ἅπερ, πολλὰ ἅμα καὶ σπουδαῖα τυγχάνοντα, ἀῤῥορῶσιν εἰς τὴν ἔκτακτον πίστωσιν, τὴν ἀπαιτουμένην εἰς τὴν εἰσαγωγὴν λυσιτελῶν τινων μεταρρυθμίσεων εἰς τὸν στρατόν, εἰς πίστωσιν διὰ τὸν ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνῃ αὐστριακὸν στρατόν, καὶ ἄλλα. Πάντα ταῦτα μετὰ χαρᾶς βεβαίως ἀποδεκτὰ γενήσονται ὑπὸ τῶν μελῶν τῶν ἀντιπροσωπειῶν, καίτοι, κατὰ βάθος ἐξεταζόμενα, ἀνευρίσκονται ὡς ἀνεπαρκῆ εἰς τὴν κάλυψιν τῶν δι' ἃς θεσπίζονται ἀναγκῶν, ἔνιοι δὲ τῶν ἐν Εὐρώπῃ πολιτικῶν κύκλων διαῤῥήδην κηρύττουσιν ὅτι ἥκιστα ἐν μόνῃ τῇ ἐπιψηφίσει τῶν ὑποβληθέντων σχεδίων ἔγκειται ἡ ἐκπλήρωσις πάντων τῶν πόθων. Καὶ ὄντως περὶ μὲν τοῦ στρατοῦ λέγεται ὅτι ἡ χορηγία τῶν 5 περίπου ἑκατομμυρίων φλωρινίων δὲν ἐξαρκεῖ εἰς τὴν πραγμάτωσιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν καταλλήλων μεταρρυθμίσεων, εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ πυροβολικοῦ καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς μὴ ἀναδιδούσης καπνὸν πυρίτιδος· περὶ δὲ τῶν προσωρινῶς δῆθεν κατεχομένων ἐπαρχιῶν διαπιστοῦται ὅτι μάτην ἡ κυβέρνησις τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ ἐφήρμοσεν ἱκανὰς μεταρρυθμίσεις καὶ συνεσωμάτωσε τῇ αὐτοκρατορικῇ φρουρᾷ ὁλόκληρον τάγμα ἐκ τῶν ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνῃ στρατολογουμένων καὶ ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν τούτων, ἀρχαίων ἀναμνησικόμενοι ἡμερῶν, ἀνθίστανται κατὰ τῆς ὑφισταμένης ἐν τῇ πατρίδι κατασπάσεως καὶ εὔχονται τὴν μεταβολὴν αὐτῆς ἐπ' ὠφελείᾳ ὁμαιμόνων καὶ ἀδελφῶν λαῶν,

Ἐκ τῶν τοῦ Λίμον κρατῶν ἡ μὲν Ρουμανία κατώρθωσε νὰ συμπληρώσῃ τὸ ὑπουργεῖον αὐτῆς διὰ προσώπων, διατελούντων πολεμίων τῇ τριπλῇ συμμαχίᾳ· ἡ δὲ Σερβία ἔχει τὸ ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα, ὅπερ ἀρκούντως τραχύνεται συνεπείᾳ τῆς πολιτείας τοῦ μητροπολίτου Μιχαήλ, ταὐτοχρόνως δὲ καὶ τὸ οἰκονομικόν, οὗ ἕνεκεν ὁ πρωθυπουργὸς συντόνως μετὰ τῶν συναδέλφων συσκέπτεται. Τὸ Μαυροβούνιον ἀγωνίζεται νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ πρὸς ἀνατολὰς μεθόρια συνεπείᾳ τῶν ἐκεῖθεν ἐπιδρομῶν, ἡ δ' Ἑλλὰς εὕρηται ἐν ταῖς παραμοναῖς τῆς ἐπαναλήψεως τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐργασιῶν, αἵτινες εἶχον μὲν ἐγκαινισθῆ τῇ προπαρελθούσῃ δευτέρᾳ, ἀλλ' ἀνεβλήθη ἡ ἐξακολούθησις αὐτῶν συνεπείᾳ ἐλλείψεως ἀπαρτίας.

Ο ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟΣ ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

Τῇ προπαρελθούσῃ κυριακῇ, τῇ δεκάτῃ καὶ ἡμισείᾳ ὥρᾳ π. μ., ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ζαππείου μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων, εἶχε συνέλθει τὸ ἄνθος τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, ὅπως ἀκροάσηται τῆς ἐπὶ τοῦ Φιλαδελφείου ποιητικοῦ ἀγῶνος ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ τῶν ἑλλανοδικῶν κ. Ἀγγέλου Βλάχου.

Ὁ κ. Βλάχος διὰ γλαφυρᾶς αὐτοῦ ἐκθέσεως ἀνέγνω τὰς περὶ τῶν ὑποβληθέντων ἔργων κρίσεις τῆς ἀγωνοθέτου ἐπιτροπῆς, διὰ προλόγου δὲ διαυγοῦς καὶ χαριεστάτου, ἀπεικόνισε τὴν κατάστασιν τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως, τὰς περὶ τῆς ὁποίας κρίσεις συνεπλήρωσε διὰ τοῦ ἑπομένου συμπεράσματος αὐτοῦ:

Δὲν ἀγωνιζόμεθα πλέον εἰς περιστολὴν τῶν ἡμετέρων ἀναγκῶν ἀναλόγως πρὸς τὰς ἡμετέρας δυνάμεις, ἀλλ' ἐντείνομεν τοὐναντίον τὴν δύναμιν ἡμῶν εἰς θεραπείαν πάσης ἀνάγκης, πραγματικῆς ἢ φανταστῆς, ἣν γεννᾷ ἐν ἡμῖν ὁ ἄπληστος πόθος τῆς ὑλικῆς εὐμαρείας. Δὲν περιορίζομεν πλέον, ἀλλ' αὐξάνομεν μάλιστα καὶ δεινοῦμεν τὸν ἀγῶνα, ἄθλον δ' αὐτοῦ ἐπινέκιον ἐπιζητοῦμεν τὸν πλοῦτον, διότι μόνον τὰς διὰ τοῦ πλούτου θεραπευομένας ἀνάγκας ὑπολαμβάνομεν ἀξίας ἡμῶν. Ἡ ὑλιστικὴ αὕτη τάσις πάσης σχεδὸν βιωτικῆς ἐνεργείας, ἡ ἀπὸ ἐτῶν ἤδη ἐν Εὐρώπῃ ἀποτελοῦσα τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ λήγοντος αἰῶνος, ἐξετάθη, ὡς μὴ ὤφελε, καὶ παρ' ἡμῖν— παρὰ πᾶσαν τὴν νεαρότητα τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν βίου—ἐπέδρασε δὲ δυστυχῶς καὶ ἐπὶ τῆς πνευματικῆς δραστηριότητος τοῦ ἔθνους. Οὐδὲν ἄρα παράδοξον, ἂν ἀφθονοῦσι μὲν σήμερον παρ' ἡμῖν οἱ ἐργάται τῶν κερδοφόρων ἐπιτηδευμάτων, λειψανδροῦσι δὲ τοὐναντίον οἱ ναοί, οἱ μὴ δυνάμενοι οὐχὶ μόνον νὰ παχύνωσιν, ἀλλὰ μήτε νὰ θρέψωσι κἂν τοὺς ἐν τῷ ναῷ δουλεύοντας. Οὐδὲν παράδοξον ἂν πολλοὶ τῶν ἐν τοῖς ἀδύτοις τοῦ ποιη-

τικοῦ ναοῦ μυσταγωγούντων πρατιμῶσι τῆς ἀκάρπου μουσοληψίας τὴν ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ ἐμπορίαν κηρίου καὶ λιβάνου.

Μετὰ ταῦτα ἀνέλυσεν ἕκαστον τῶν ὑποβληθέντων εἰς τὸν διαγωνισμὸν ἔργων, ἐκφέρων συνάμα ὡραιοτάτας κρίσεις περὶ τοῦ εἴδους τῆς γλώσσης, ἣν μετεχειρίσθησαν οἱ ἀγωνισταί. Τὰ ὑποβληθέντα ἔργα ἦσαν ἐν ὅλῳ 29, τὰ ἑξῆς:

1) **Γλαύκεια ἤδματα,**—2) **Συλλογὴ διαφόρων λυρικῶν ποιημάτων,**—3) **Ὁ σύγχρονος Ἕλλην,**—4) **Ἡ εὐκολογέλαστος καρδιά,**—5) **Τὸ τελευταῖόν του ὄνειρον,**—6) **Φτερουγίσματα,**—7) **Ἀυρικά,**—8) **Νέφη,**—9) **Τὰ λουλούδια μου,**—10) **Τὰ στολίδια τοῦ ποιητοῦ,**—11) **Βάκχος καὶ Μαινάδες,**—12) **Οἱ καρποὶ τῆς Μούσης μου,**—13) **Καρδιὰ καὶ στίχοι,**—14) **Λευκάνθεμα,**—15) **Διάβαινε κόσμε,**—16) **Εἰκόνες,**—17) **Μνήμαται,**—18) **Παλμαῖς γνωριμαῖς,**—19) **Ἡ δρόσος τοῦ ἔαρος,**—20) **Ἀρμονίαις.**—21) **Ἡ Φώτω,**—22) **Τὸ μαντεῖον τῆς ψυχῆς,**—23) **Στίχοι ἐλεύθεροι,**—24) **Ἀστέρες,** εἰς δύο χωριστὰς συλλογάς,—25) **Τὸ συρτάρι μου,**—26) **Ἀγάπης λόγια,**—27) **Καρδιὰ καϋμένη,**—28) **Ὁ καθρέπτης τοῦ Πύργου μου,**—29) **Θάλασσα.**

Ἐκ τούτων ἄξια ἰδιαιτέρου λόγου ἡ ἀγωνώδικος ἐπιτροπὴ ἔκρινε τὰ ἑξῆς:

Ἀστέρες. — Περίεργος συλλογὴ διστίχων παντοίας ὕλης, ἀλλοκότων, φανταστοπλήκτων, κομικῶν, σκοτεινῶν καὶ αἰνιγματωδῶν, τινῶν δὲ καὶ ἀρκετὰ ἐπιτυχῶν. Ὁ ποιητὴς ἀπιθύνει πρὸς τοὺς κριτὰς ἐπιστολήν, ἐν τῇ ὁποίᾳ χαρακτηρίζει τὸ ποίημά του ὡς ἔργον ἐξόχου πρωτοτυπίας. Φαίνεται δὲ γέρων καὶ εἶνε πιθανώτατα ὁ Σοφοκλῆς Καρύδης.

Καϋμένη καρδιά. — Ἐρωτικὴ μονῳδία.— Δὲν στερεῖται ποιητικῶν προσόντων, ἀλλ' εἶνε μονότονος, καὶ ἀνιαρά. Τὸ ὡραιότερον μέρος της εἶνε τὸ πρὸς τοὺς γονεῖς τοῦ ποιητοῦ σοννέτον. Ἐστάλη καὶ εἰς τὸν περισυνὸν διαγωνισμὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀπελπισμένο τραγοῦδι». Ποιητὴς αὐτοῦ λέγεται ὁ κ. Δημητρακόπουλος.

Τὸ συρτάρι μου. — Συλλογὴ ἐκ ποιημάτων γεγραμμένων κατὰ ζῆλον τῆς «ἀγνῆς διηνοῦς», ἀλλὰ περιεχόντων ἐνιαχοῦ πλατυσμοὺς καὶ περιττοὺς στίχους. Ἀνεγνώσθη ἡ «Κόρη τοῦ Χριστοῦ», χαριτωμένον ποιηματάκι.

Ἐλεύθεροι στίχοι. — Στίχοι μὲ σατυρικὸν μένος, μὲ γλῶσσαν προσλαμβάνουσαν πάντα τόνον, κατεχομένην μέχρι τῆς χυδαιότητος, καὶ μὲ φαντασίαν ἀνθρώπου, παρισταμένου ἐνίοτε ὡς νὰ μὴ ἔχῃ σῶας τὰς φρένας. Ὁ πρὸς τοὺς κριτὰς ἔμμετρος πρόλογος εἶνε περιεργότατος. Τὸ ἄριστον τῶν ποιημάτων του εἶνε τὸ «Κτῆνος», ἐν ᾧ ὁ ποιητὴς αὐτοεικονίζεται.

Ἀγάπης λόγια. — Συλλογὴ ἐρωτικῶν σοννέτων. Δὲν δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ ἂν ὁ ἔρως οὗτος εἶναι εὐτυχὴς ἢ δυστυχής. Εὐμοιροῦσι τρυφερότητος καὶ αἰσθήματος, ἀλλ' εἶνε πολλαχοῦ σκοτεινὰ καὶ περίνενοημένα. Εἶναι καὶ αὐτὰ τῆς σχολῆς τῶν κοραϊστικῶν. Τὸ ὡς δεῖγμα ἀναγνωσθὲν σοννέτον ἐφάνη ὡραῖον.

Τὸ μαντεῖον τῆς ψυχῆς. — Συλλογὴ τριῶν ἢ τεσσάρων ποιημάτων ὑπὸ τίτλους «Τὸ ἄκαρπο χωράφι», «Ὁ βάρβαρος», «Νέος Μεσσίας» κτλ. Ἀκατάστατα φαντασιοκοπήματα, σκοτεινὰ καὶ προβαίνοντα μέχρις ἀποκαλυπτικοῦ τόνου. Οὐχ ἧττον ἔχουσιν ἀξίαν τινά. Ὁ κ. Εἰσαγητὴς ἀναγινώσκει τὸ ἔμμετρον προοίμιον αὐτῶν, ὅπερ εὑρίσκει ἀσυνάρτητον.

Ὁ **Καθρέπτης τοῦ Πύργου.** — Πρωτοτύπου ὑψῆς ποίημα. Ὁ ποιητὴς προσθέλπει ἐντὸς μαγικοῦ καθρέπτου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀναπτύσσονται σκηναὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος. Ἱκανὴ περιγραφικὴ δύναμις τὸ χαρακτηρίζει. Σπανίως ὑψοῦται εἰς τοὺς αἰθέρας τοῦ αἰσθήματος καὶ τοῦ πάθους. Ἐπὶ τοῦ ποιητοῦ, ὅστις φαίνεται γνώστης τοῦ Σαίξπηρ καὶ ἄλλων Ἄγγλων ποιητῶν, ἐπέδρασεν ἡ ὁμηχλώδης φαντασία τοῦ βορρᾶ, ἡ ἀντικειμένη πρὸς τὸν αἰθριον Ἑλληνικὸν οὐρανόν.

Θάλασσα. — Συλλογὴ ποιηματίων θαλασσινῆς ἐμπνεύσεως καὶ θαλασσινῶν θεμάτων. Τὰ διακρίνει ἀλήθεια αἰσθήματος, ἐγκράτεια ἑρμηνείας, ἄψογος δημοτικὴ γλῶσσα, ἀρτιότης καὶ χάρις, καὶ θελκτικόν τι καὶ ἥμερον. Οὐχὶ βορρᾶς, ἀλλὰ ζέφυρος ἁπαλὸς ἐπιπνέει αὐτῶν. Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν τὸν κ. Βλάχον νὰ ὁμιλήσῃ:

Τὴν Θάλασσαν, συλλογὴν λυρικῶν ποιημάτων, ἀποτελοῦσι τὰ ἑπόμενα ποιήματα πλὴν τοῦ προλόγου: Στερεὰ καὶ θάλασσα, Ἡ σκουρλιασμένη ἄγκυρα, Τὰ τρία νησιά μας, Στὸ πέλαγος, Τὸ λουλοῦδι τῆς ἀγάπης, Στὴν ἀκρογιαλιά, Τὸ ληλάδι, Τὸ ναυτόπουλο, Ἡ φωλειά, Ἡ Νέζω, Ὁ Ναύτης, Ἡ ψαροπούλα, Τὰ θαλασσοπούλια μας, Δύο Νύκτες, Βαρκαρόλλα, Νύχτα, Τὰ φύκια, Ὁ γλάρος. Ὁ ποιητής, ὡς ἐκ τῆς ἀπαριθμήσεως ταύτης καταφαίνεται, δὲν ἀπηξίωσε νὰ δανεισθῇ πρὸς ὀνομασίαν τῶν ποιημάτων αὐτοῦ τὴν διαλεκτικὴν λέξιν ληλάδι, ἣν οἱ κριταὶ ὁμολογοῦσιν ὅτι μόνον τῇ βοηθείᾳ τῶν Ἀτάκτων τοῦ Κοραῆ ἐνόησαν ὅτι σημαίνει χάλικα, καὶ τὴν ἰταλογαλλικὴν λέξιν Barcarolle. Δὲν πρέπει τις ὅμως νὰ συμπεράνῃ ἐκ τούτου ὅτι καὶ τὴν γλῶσσαν καθόλου τῶν ποιημάτων τούτων ἐπεβαρύνουσι πολλὰ τοιαῦτα δάνεια. Τοὐναντίον—καὶ οἱ κριταὶ εὐχαρίστως σημειοῦσι τοῦτο, ὡς ἓν τῶν καλλίστων περὶ τὴν μορφὴν προτερημάτων τῆς Συλλογῆς ταύτης—ἡ γλῶσσα τῆς θαλάσσης εἶνε ἐν γένει καθαρὰ δημοτική, σπανίως δέ, πολὺ σπανίως, ἀσχημίζει αὐτὴν περινενοημένη τις φρᾶσις ἢ λέξις τῆς μιγάδος, οἷον φτερωτά, μυρωμένα, βοτσαλοστρωμένα, ὁλόγλυκα, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον τῆς νέας χύτρας μαγείρευμα. Καὶ γενικώτερον δὲ τὰ ποιήματα ταῦτα ἔχουσι τὴν μορφὴν ὁμαλὴν καὶ ἀθέατον, εὔχρουν, πολλαχοῦ μεθ' ἁπλότητος καὶ ἀπαρίττως ἐπιμεμελημένην, ὑπερέχουσι δὲ κατὰ τοῦτο ἀποτόμως πάντων τῶν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ὑποβληθέντων. Ὁ ποιητὴς φαίνεται οἰκεῖος πρὸς τὴν θάλασσαν, ἀληθῶς ἀγαπῶν αὐτὴν καὶ μετ' ἀγάπης σπουδάσας τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὴν ὀργήν, τὸ μεγαλεῖον καὶ πᾶσαν μυστηριώδη λαλιάν. Διὰ τοῦτο δὲ ἔχει ἀληθὲς καὶ οὐχὶ ἐπίπλαστον τὸ αἴσθημα. Ἡ ἔμπνευσίς του εἶνε γνήσιον, ἀλμυρὸν καὶ δροσῶδες συνάμα θαλάσσιον πνεῦμα, ὁτὲ μὲν αὔρα, ὁτὲ δὲ βορρᾶς δριμὺς καὶ ἄλλοτε νότος τρικυμιώδης· συνήθως ὅμως εἶνε ζέφυρος μαλακός, ὁ μόλις ρυτιδῶν τὰ γλαυκὰ νῶτα τοῦ Ἀιγαίου καὶ οἱονεὶ βαυκαλῶν εἰς ὕπνον τὸ γαληναῖον κῦμα. Οὕτω δὲ ὁ ποιητὴς φαίνεται ἀσμενίζων εἰδυλλιακὰς μᾶλλον ἢ τρικυμιώδεις σκηνὰς καὶ εἰς ἐκείνας ἰδίως ἐπιτυγχάνει. Τὰ νοήματά του στεροῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δυνάμεως καὶ βάθους, ἔχουσι ὅμως ἐγκράτειαν καὶ χάριν ἀπέριττον, οὐδὲ ἐντείνονται εἰς πομφόλυγας, οὐδὲ βαίνουσιν ἐπὶ καλοδάθρων. Εἰσὶν ἄρτια καὶ ἁπλᾶ, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀποσιωπηθῇ ὅτι ἡ ἁπλότης αὐτῶν ἐκπίπτει ἐνίοτε εἰς πεζολόγιον, τὸ νόσημα δὲ τοῦτο πάσχουσι πολλαχοῦ τὰ ποιήματα: Στὴν ἀκρογιαλιά, Ἡ Νέζω, Τὰ θαλασσοπούλια καὶ Ἡ Βαρκαρόλλα. Εἰς Δεῖγμα τῆς ἰδιοφυΐας τοῦ ποιητοῦ ἔστωσαν ἰδίως τὰ ἑξῆς ποιήματα.

Καὶ ὁ κ. Βλάχος ἀνέγνω τὸν **Πρόλογον,** τὴν **Σκουριασμένην Ἄγκυραν** καὶ τὸ **Ναυτόπουλο,** ἐξ ὧν ἔχει ὧδε

Ἡ σκουριασμένη ἄγκυρα.

Σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ λιμανιοῦ, στὴν ἀμμουδιὰ χωμένη
Ὅποιος περάσῃ ἀπὸ ἐκεῖ θὰ δῇ λησμονημένη
Μιὰν ἄγκυρα μεγάλη.
Κιτρινισμένη ἀπ' τὴν σκουριὰ κι' ἀπ' τὰ πολλὰ τὰ χρόνια·
Ἐκεῖ μιὰ μέρα ἐρρίχτηκε καὶ θὲ νὰ μείνῃ αἰώνια
κοντὰ στὸ περιγιάλι.

Καθὼς τὸν ναύτη τὸν παλιό, ποὺ ἔγόρισε τὴν σφαῖρα,
Τὰ γηρατειὰ μεσ' στὴν στερειὰ τὸν ρίχνουσι μιὰ μέρα
Κ' ἀποσταμένος κι' ἔρημος τὰ βήματά του σέρνει,
Ἔτσι κι' κόπη ποὺ ἐγόρισε τῆς θάλασσας τὰ βάθη
Τώρα σκουριάζει μοναχὴ στὴν ἄκρα ποὺ ἐστάθη
Καὶ λυπημένη γέρνει.

Γύρω της σὰν παρηγοριὰ ἡ θάλασσα ξαπλόνει
Τὸ γαλανὸ τὸ κῦμά της καὶ τήνε στεφανόνει
Μὲ τὸν λευκὸ ἀφρό της.
Ποιὸς ξέρει τί κρυφομηλιὰ μὲ τὴ παλιά της φίλη,
Ποιὸς ξέρει τί νὰ τῆς μηνῇ μὲ τὸ μικρὸ κογχύλι,
Ποὺ ἀπ' τὸ κῦμα σέρνεται κοντὰ στὸ σίδερό της.

Φύκια πολλὰ τριγύρω της τῆς ἔχει μαζωμένα,
Ποῦ τὴν σκεπάζουνε χλωμὰ κ' αὐτὰ καὶ μυρωμένα
Σὰν νεκρικὸ σεντόνι.
Ὅμως ἐκεῖνος ὁ ἄνεμος ὁ κρύος τοῦ χειμῶνος,
Ὅταν γυρνᾷ στὸ πέλαγος καὶ τὸ ταράζει μόνος
Ἀλλόκοτα σαφήνει.

Καμμιὰ φορὰ στὴ μοναξιά, ὅταν ψαρᾶς διαβαίνῃ
Ἀράξῃ τὴν βαρκοῦλά του καὶ τραγουδῶντας δένῃ
Στὴν σκουριασμένην ἄγκυρα σιγὰ τὸ παλαμάρι,
Κι' ἡ ἄγκυρα περήφανη τὰ νηάτα της θυμᾶται
Κι' εὑρίσκει μέσ' τὴν ἐρημιὰ ποὺ γέρνει της πλανᾶται
Τὴν πρώτη της τὴ χάρι.

Πῶς μοιάζει μὲ τὴν ἄγκυρα κι' ἡ ἄτυχη καρδιά μου!
Ἀπ' τῆς ἀγάπης τὸν καϋμό, τὰ τόσα βάσανά μου
Τὴν ξέχασ' ἡ χαρά
Μὴ τάχα ἐκεῖ ποῦ ξεψυχᾷ καὶ μόνη της θὰ σβύσῃ,
Καινούργια ἀγάπη δὲ θερθῇ γιὰ νὰ τὴν ἐξυπνήσῃ
Ἀκόμα μιὰ φορά;

* * *

Μετὰ ταῦτα ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἑλλανοδίκου ἐπιτροπῆς εἶπεν ὅτι ἐβράβευσε τὴν Θάλασσα, ὡς ἡ κρείττων πάντων τῶν ἄλλων συλλογή, μεθ' ὃ ἀνοιχθέντος του φακέλλου ἀνεγνώσθη τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, ὡς ἦν ὁ **Γ. Δαμιανὸς** ἐκ Σύρου. Ἀπενεμήθη δὲ καὶ ἔπαινος εἰς τὸν ποιητὴν τοῦ ἔργου ὁ Καθρέπτης τοῦ Πύργου μου, ὅστις ὡς ἐγνώσθη κατόπιν ἦτο ὁ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ἀργύρης Κοταλιώτης γνωστὸς συγγραφεύς. Ὁ βραβευθεὶς λαμβάνει χιλιόδραχμον γέρας.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΗΡΩΝΔΑΣ.

Τὸ βρετανικὸν μουσεῖον ἐπετέλεσεν ἄρτι ἔργον ἐξαίρετον, τὴν ἐκτύπωσιν τῶν ἀνεκδότων αὐτοῦ παπύρων μετὰ φωτοτυπικῶν πανομοιοτύπων τῶν χειρογράφων. Ὁ ὡραῖος οὗτος τόμος (Classical texts from papyri in the British Museum, including the newly discovered poems of Herondas. Edited by F. G. Kenyon. With autotype fac-similes. London. 1891), οὗ ἡ ἔκδοσις ἀνετέθη τῷ κ. Κένυων (Kenyon), περιλαμβάνει πρὸς τοῖς ἄλλοις θησαυροῖς νέα τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Ἰσοκράτους ἀποσπάσματα, σύνοψιν ἑλληνικῆς γραμματικῆς τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ, λόγον τινὰ τοῦ Ὑπερίδου κατὰ Φιλιππίδου καὶ τέλος τὸ πλῆρες σχεδὸν κείμενον ἑπτὰ ἰδιορρύθμων ποιημάτων τοῦ Ἡρώνδου, ἑλλανος ποιητοῦ, ἀνεκδότου μέχρι τοῦδε. Κατὰ σύμπτωσιν ἱκανῶς παράδοξον, καθ' ἣν ἀκριβῶς ὥραν οἱ στίχοι οὗτοι ἐξετυπώθησαν τὸ πρῶτον κατὰ τὸν πάπυρον τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου, ὁ κ. Ρούτερφορδ (W. G. Rutherford), ἐπιμελῶς παραθεωρήσας αὐτόν, ἐδημοσίευεν αὐτὸν ἐν τόμῳ, ἐκδοθέντι παρὰ τῷ Μάκμιλλαν (**Ἡρώνδου Μιμίαμβοι:** Herondas, a first recension, by W. G. Rutherford. London. Macmillan. 1891).

Ἐν τῷ παπύρῳ δὲν ὑπάρχει τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, ἀλλ' ἡ ἐν αὐτῷ ἀνεύρεσις ὅλο ἀποσπασμάτων, ἀναφερομένων τοῦ μὲν ὑπὸ τοῦ Στοβαίου, τοῦ δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου, καὶ ἀποδιδομένων τῷ Ἡρώνδῳ, καθίστησιν ἀνεπίδεκτον ἀμφισβολίας ὅτι τὰ ποιήματα ταῦτα ἀνήκουσι τῷ ἐν λόγῳ ποιητῇ, ἀνήκουτι τούτῳ τῇ ἀλεξανδρινῇ σχολῇ. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς αὐτοὺς τοὺς στίχους, οὗτοι εὑρίσκονται ἐν ἱκανῷ καταστάσει μετὰ χασμάτων καὶ ἄλλων τοῦ ἀντιγραφέως σφαλμάτων, ἅτινα ὁ κ. Ρούτερφορδ ἐπεχείρησε μετά τινος πλειοτέρας ἴσως τοῦ δέοντος σπουδῆς νὰ διορθώσῃ· καὶ οὕτως ἔχοντες ὅμως πλέον ἢ ἐπαρκοῦσιν ὅπως παράσχωσιν ἰδέαν τινὰ οὐ μόνον περὶ αὐτοῦ τοῦ Ἡρώνδου, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ εἴδους τῆς ποιήσεως, ὅπερ ἠκολούθησεν, οὗτινος δὲ οὐδὲν διεσώζετο παράδειγμα. Ὁ Φιλιτᾶς, ὁ Θεόκριτος καὶ ὁ Καλλίμαχος ἦσαν σύγχρονοι αὐτῷ, οἱ τελευταῖοι δὲ δύο εἶχον ὡσαύτως γράψει **μίμους ἢ μιμιάμβους** ἀπολεσθέντας. Τοὐντεῦθεν γινώσκομεν τί ἦσαν οἱ μῖμοι ἢ μιμιαμβοι οὗτοι· ἦσαν ἐστιχουργημέναι σκηναὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ ἢ τοῦ δημοσίου βίου τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ.

Ἕκαστον τῶν ἑπτὰ ποιημάτων τοῦ Ἡρώνδου συνίσταται ἐξ ἑκατὸν περίπου χωλιάμβων ἐν ἰωνικῇ διαλέκτῳ, ἡρεμούσῃ ἰχνη δωρισμοῦ. Ἐν αὐτοῖς τὸ πᾶν, ἰδέα τε καὶ ἔκφασις, εἶναι ἑλληνικόν, ἀκραιφνῶς ἑλληνικὸν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐπιδράσεως τοῦ ρωμαϊσμοῦ, ἀλλ' ἑλληνικόν, τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ. Μὴ ζήτει παρὰ τῷ Ἡρώνδᾳ τὴν ἰχὼ τῶν μεγάλων πολιτικῶν ἀγώνων ἢ τῶν καλλιτεχνικῶν κλεῶν τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν λαμπρὰν αὐτῶν ἐποχήν. Ὁ ποιητὴς ζῇ κατὰ πάντα τὰ φαινόμενα ἐν τινι ἀνατολικῇ νήσῳ τοῦ Αἰγαίου· ἡ Χίος, ἡ Ἐρυθραία καὶ ἡ Σάμος εἶναι γείτονες αὐτοῦ, ὁ τῆς Δήλου δὲ ἀλιεὺς εἶναι φίλος αὐτοῦ· τὰ Ἄδδηρα καὶ ἡ Ῥόδος δὲν ἀπέχουσιν αὐτοῦ πολύ, ἡ σκηνὴ δὲ ἐνὸς μὲν τῶν διαλόγων αὐτοῦ διαδραματίζεται ἐν Κῷ, ἄλλου δὲ ἐν Κυζίκῳ καὶ ἄλλου ἐν Λέσβῳ. Πρὸς νότον ὁ ὁρίζων αὐτοῦ περιβάλλεται ὑπὸ τῆς εὐδαίμονος καὶ ὑπὸ Εὐεργέτην τινὰ Πτολεμαῖον εὐημεροῦσης Αἰγύπτου, οἱ τόποι δέ, ὧν τὸν οἰκογενειακὸν βίον στενογραφεῖ ἡμῖν, εἶναι θαλάσσιοι τινες σταθμοί, κείμενοι μεταξὺ τῆς κυρίως Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας. Παρ' αὐτῷ οὐδεμία ἱστορικὴ ἢ φιλοσοφικὴ μέριμνα, οὐδεμία μνεία τῆς κλασικῆς Ἑλλάδος· πάντοτε σχεδὸν ἐμφανίζει ἡμῖν γυναῖκας τῆς μέσης τάξεως, πράττει δὲ τοῦτο μετά τινος εἰρωνίας, προσάγων αὐτὰς ἡμῖν καὶ μεταβιβάζων τὰς οἰκιακὰς αὐτῶν ἐλλιαρίας. Ὁ Θεόφραστος διὰ τῶν **Χαρακτήρων** αὐτοῦ ἐκλαροδότησεν ἡμῖν τὴν εἰκόνα τοῦ βίου τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Θεόκριτος τὴν τοῦ ἀγροτικοῦ βίου, μικρὸν πρὸς τὸ κατ' ἰδέαν ἐξιρημένον, ὁ Ἡρώνδας παρέχει ἡμῖν τὴν τοῦ ἐπαρχιακοῦ. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην τὸ ἔργον τοῦ Ἡρώνδα ἀποβαίνει πολύτιμον, τὸ ἑπόμενον δὲ ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἕκτου ποιήματος αὐτοῦ, τοῦ ἐπιγραφομένου: **Αἱ ἀγαθαὶ φίλαι,—ἀπόρρητα,** κατὰ μετάφρασιν δὲ ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, ἐλλείψει τοῦ πρωτοτύπου κειμένου, δύναται νὰ παράσχῃ σαφεστέραν τινὰ ἰδέαν.

Μητρώ. Εἰπέ μοι, φιλτάτη Κοριττοί, τίς σοι ἐκέντησε τὸ κοκκοβάφὲς ἐκεῖνο πιλίδιον;

Κοριττώ. Σὺ δ' εἰπέ μοι, Μητροί, ποῦ το εἶδες;

Μητρώ. Νοσὶς ἡ θυγάτηρ τῆς Ἠρίννης ἐφόρει αὐτὸ τρίτην ταύτην ἡμέραν.

Κοριττώ. Ὦ τοῦ καλοῦ δώρου! πόθεν δὲ λαβοῦσα εἶχε τοῦτο;

Μητρώ. Θά μου καταγελάσῃς, ἂν σοι εἴπω τοῦτο.

Κοριττώ. Ὄμνυμι τοὺς γλυκεῖς σου ὀφθαλμούς, Μητροί, ὅτι οὐδεὶς οὐδέποτε θ' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῶν χειλέων τῆς Κοριττοῦς ὅ τι ἤθελες μοι εἴσαι.

Μητρώ. Λοιπὸν ἡ Εὐδούλη, ἡ θυγάτηρ τοῦ Βίτα, ἔδωκεν αὐτῇ τὸ πιλίδιον τοῦτο, διαβεβαιοῦσα ὅτι οὐδεὶς θὰ παρετήρει ὅτι εἶχεν ἤδη γείνει χρῆσις αὐτοῦ.

Κοριττώ. Ἡ Εὐδούλη!... Αὕτη γουνκλιτὴς οὕτω θερμῶς μὲ παρεκάλεσε νὰ παραχωρήσω αὐτῇ τοῦτο, ὥστε δὲν ἠδυνήθην ν' ἀρνηθῶ αὐτῇ τὴν χάριν, καίτοι οὐδ' ἅπαξ ἔτι εἶχον μεταχειρισθῆ τὸ πιλίδιόν μου... Νῦν δέ, ἀφοῦ τοσοῦτον ἱκετεύσασα ἔλαβεν αὐτό, ἀντιδωρεῖται τοῦτο καὶ πρὸς τοιαῦτα ὑποκείμενα!... Χαιρέτω ἐσαεί, ἀφοῦ οὕτως ἐννοεῖ τὴν φιλίαν!... Δύναται νὰ ζητήσῃ ἐφεξῆς ἄλλην φίλην, ν' ἀρκεσθῇ εἰς τὴν Νοσίδα ταύτην, χάριν τῆς ὁποίας—μὴ μου καταγνώσκε τραχύτητα λόγου μείζονα ἢ κατὰ γυναῖκα, ἀπέστω μοι δὲ ἡ Νέμεσις—χάριν τῆς ὁποίας, λέγω, δὲν θὰ ἐδυσιάζα ἓν πιλίδιον, οὐδὲ τὸ παλαιότατον, καὶ χίλια ἔτι ἂν εἶχον!

Μητρώ. Μή, Κοριττοί, μὴ ἐπίτρεπε τῇ ὀργῇ νὰ ἐμφυσᾷ τὸν μυκτῆρά σου ἅμα ὡς ἀκούσῃς τι τῶν μὴ κεχαρισμένων σοι. Ἀνάγκη νὰ δύνασαι νὰ ὑπομείνῃς τὰς ἐναντιότητας. Ἀλλ' ἐγὼ πταίω· ὤφειλον νὰ σιωπήσω· οὐχὶ ἀλλόγως ἐκρίθην πολλάκις ἀξία γλωσσοτομίας... Ἀλλ' εἰπέ μοι ὅ,τι ἔναγχος δὲ ἠρώτησα, τίς σοι ἐκέντησε τὸ πιλίδιον τοῦτο; Εἰπέ μοί το φιλτάτη, ἂν με ἀγαπᾷς... (Μειδιᾷ, δειλὸν καὶ ἱκετευτικὸν προσβλέπουσα). Διατί γελᾷς; Ἀγνοεῖς ὅλως τὴν Μητρώ; Τί δὲ βούλεται τὸ σκωπτικὸν τοῦτο βλέμμα;... Σὲ ἱκετεύω, Κοριττοί, μή μοι ἀρνηθῇς τὴν χάριν, εἰπέ μοι δὲ τὸ ὄνομα τοῦ ποικιλτοῦ. Θεοὶ ὀλύμπιοι, ἀνάγκη ἀπόλυτος νὰ μάθω αὐτό.

Κοριττώ. Τὸ ὄνομα τοῦ ποικιλτοῦ; Κέρδων.

Μητρώ. Ὁ ποῖος Κέρδων! Εἰπέ μοι, πρὸς θεῶν. Διότι ὑπάρ-

χουσι δύο Κέρδωνες, εἷς ὁ ξανθός, ὁ οἰκῶν πλησίον τῆς Μυρταλινῆς, τῆς θυγατρὸς τῆς Κυλαθίδος . . .

Κοριττώ. Ὦ, οὗτος δὲν δύναται μόνον νὰ κεντῇ τὴν βύρσαν πλήκτρον λύρας.

Μητρώ. Ἕτερος δὲ ὁ κατοικῶν πλησίον τῆς ἐσκευασμένης οἰκίας τοῦ Ἑρμοδώρου κατὰ τὴν καμπὴν τῆς ὁδοῦ.

Κοριττώ. Οὗτος εἶχεν ἄλλοτε ἀξίαν τινά,—ἄλλοτε, λέγω, ἀλλὰ νῦν ἀπετυφλώθη. .

Μητρώ. Ἡ τάλαινα ἡμῶν Κυλαθίς, ἥτις δὲν ὑπάρχει πλέον, —αἰωνία αὐτῆς ἡ μνήμη—ἔδιδεν αὐτῷ πολλὴν ἐργασίαν.

Κοριττώ. Περὶ οὐδετέρου τούτων πρόκειται, Μητροί. Ὁ τοῦ ἐμοῦ πιλιδίου ποικιλτὴς ἔρχεται ἐκ Χίου ἢ ἐξ Ἐρυθραίας, ἀγνοῶ ἐπακριβῶς. Εἶναι βραχύσωμός τις φαλακρός, ἀκριβὲς ἀντίγραφον τοῦ Πριξίνου· δύο σῦκα δὲν δύνανται νὰ ὁμοιάζωσιν ἀλλήλοις πλειότερον. Ἀλλ' ἐργάζεται οἴκοι,—κρυφίως δὲ μόνον πωλεῖ, διότι σήμερον, ἐννοεῖς, ἕκαστος ζῇ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ᾠδοῦ τοῦ εἰσπράκτορος τῶν φόρων . . . Ἡ ἐργασία αὐτοῦ εἶναι θαυμασία. Νομίζει τις ὅτι βλέπει ποίκιλμα τῆς Ἀθηνᾶς καὶ οὐχὶ τοῦ Κέρδωνος . . . Θά σοι εἴπω λοιπὸν ὅτι πρωΐαν τινὰ ἦλθε παρ' ἐμοὶ φέρων δύο ὅμοια πιλίδια. Ἐξέστην παρὰ μικρὸν τοῦ νοῦ ἅμα ὡς εἶδον τὰ πιλίδια ταῦτα . . . Τόσον ἦσαν εὐθυτενῆ, τόσον στερεὰ καὶ συγχρόνως εὐαφῆ ὡς ὁ ὕπνος, ἔχοντα δὲ τὰ ὑποσιαγόνια ὁμοιότερα πρὸς ἔριον ἢ πρὸς αἰγεῖον δέρμα . . . Καὶ εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης θὰ ἐδυθίζετό τις πρὸς ζήτησιν τοιούτου τεχνίτου, ἀλλὰ δὲν θὰ εὑρίσκεν αὐτόν.

Μητρώ. Ἀλλὰ πῶς ἐπέτρεψας νὰ σε διαφύγῃ τὸ ἕτερον πιλίδιον.

Κοριττώ. Πῶς; Ἀλλ' ἔπραξα πᾶν τὸ δυνατόν, ἀγαπητὴ Μητροί . . . Μεταχειρίσθην πᾶν πιστικὸν μέσον . . . Ἠσπάσθην αὐτοῦ τὸ φαλακρὸν κρανίον, ἐκέρασα αὐτῷ οἶνον γλυκύν, ἐκάλεσα αὐτὸν δι' ὑποκοριστικῶν φιλίας ὀνομάτων, προέβην ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ τολμήσω . . .

Μητρώ. Τότε οὐδὲν ἔχεις νὰ μεμφθῇς σεαυτήν, φιλτάτη. Ἀλλ' εἰπέ μοι, πῶς ἠδυνήθη νὰ σε ἐξιχνεύσῃ, Κοριττοί; εἰπέ μοι περὶ τούτου τὴν ἀλήθειαν.

Κοριττώ. Ἄρτεμις ἡ τοῦ Καυδᾶ τοῦ βυρσοδέψου θυγάτηρ εἶχε δώσει αὐτῷ τὴν διεύθυνσίν μου.

Μητρώ. Εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ Ἄρτεμις ὤφειλεν ἐν συνειδήσει, ἂν εὕρισκεν ὡραῖόν τι καὶ νέον, νὰ περιαγάγῃ ἐν κύκλῳ τὴν κύλικα, ἀφοῦ ἐμόλυβδε πρότερον ἐν αὐτῇ τὰ χείλη. Ἀλλὰ διερωτῶμαι πῶς ἀμφότεραι ἐπετρέψατε νὰ διαφύγῃ ὑμᾶς τὸ ἕτερον πιλίδιον. Ἔδει τοὐλάχιστον νὰ μάθητε παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ τίνος ἐπεδύλασσεν αὐτό.

Κοριττώ. Διὰ μυρίων περιστροφῶν ἐπειράθην νὰ ἐξακριβώσω τοῦτο, ἀλλὰ ματαίως.

Μητρώ. Ἔχει καλῶς· ἰδοὺ ὑποδεικνύεται μοι σαφῶς ἡ πρώτη μου ἐπίσκεψις. Σπεύδω παρὰ τῇ Ἀρτέμιδι, ἵνα ἐγὼ αὐτὴ μάθω τίς ὁ Κέρδων οὗτος. Χαῖρε, φιλτάτη.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Βυζαντινὰ κυπριακὰ νομίσματα.—Τὸ πρῶτον βυζαντινὸν ἐν Κύπρῳ κοπὲν νόμισμα ἦν τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ (1184) δεσπότου τῆς Κύπρου· τὸ νόμισμα τοῦτο τυγχάνει παρεμφερὲς τοῖς Βυζαντινοῖς. Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εὑρεθέντων νομισμάτων εἰκάζομεν ὅτι ἦσαν μόνον χαλκᾶ καὶ ἀργυρᾶ, οὐχὶ δὲ καὶ χρυσᾶ. Τῶν τοῦ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ νομισμάτων τινὰ μὲν φέρουσιν ἔμπροσθεν τὴν εἰκόνα τοῦ δεσπότου τούτου, τινὰ δὲ τῆς Θεοτόκου ἢ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου μετὰ τοῦ δεσπότου. Ἰσαακίου καὶ ὄπισθεν τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἢ τῆς Θεοτόκου μετ' ἐπιγραφῶν ἐν Ἑλληνικοῖς γράμμασι τῶν Βυζαντινῶν χρόνων. Τοιαῦτα δέ εἰσι τὰ ἀκόλουθα, ἅπερ εὕρηνται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ συλλογῇ.

1) Ἔμπ. (ΙΟ)ΑΑΚΙΟϹ. Ἰσαάκιος ὁ δεσπότης ὀρθιος καὶ ἀντωπός, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων σταυρόν.

Ὄπ. ΜΗΡ— Θ(Υ). Ἡ Θεοτόκος, ἀντωπὸς τὴν κεφαλήν, περιβαλλομένη ὑπὸ στεφάνης καὶ καθημένη ἐπὶ θρόνου, ἐν δὲ τῷ κόλπῳ κρατοῦσα τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἐν κύκλῳ. Ἀργυροῦν.

2) Ἔμπ. ΙϹΑΑΚΙΟϹ ΑΕ. Ὁ Ἰσαάκιος ὄρθιος καὶ ἀντωπός, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων σταυρόν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ εἰλητάριον.

Ὄπ. ΙϹ—(ΧϹ). ΟΕΜΜΑ(ΝΟΥΗΛ). Ὁ Χριστὸς ἀντωπός, ἐπὶ θρόνου καθήμενος καὶ τὴν δεξιὰν ἔχων ὑψωμένην. Χαλκοῦν.

3) Ἔμπ. ΙϹΑΑΚΙΟϹ. Ὁ Ἰσαάκιος ὄρθιος καὶ ἀντωπός, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων σταυρόν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ εἰλητάριον. Ἄνω ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ εὐλογοῦσα αὐτόν. Τὸ ὅλον ἐν διπλῷ κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὄπ. ΙϹ—ΧϹ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ. Προτομὴ ἀντωπὸς τοῦ Χριστοῦ, τὴν κεφαλὴν περιβαλλομένου ὑπὸ δάφνης καὶ τῇ δεξιᾷ εὐλογοῦντος, τῇ δ' ἀριστερᾷ φέροντος εἰλητάριον. Τὸ ὅλον ἐν διπλῷ κύκλῳ σφαιριδίων. Χαλκοῦν.

4) Ἔμπ. ΙϹΑΑΚΙΟϹ. ΟΓΕΩΡΓΙΟϹ. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος, περιβαλλόμενος τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης, καὶ ὁ Ἰσαάκιος ἀντωπὸς καὶ ὄρθιος, φέροντες ὁ μὲν ἐν τῇ δεξιᾷ, ὁ δὲ ἐν τῇ ἀριστερᾷ ὅπλον, ἐφ' οὗ διπλοῦς σταυρός. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος διὰ τῆς ἀριστερᾶς φέρει ξίφος, ὁ δὲ Ἰσαάκιος διὰ τῆς δεξιᾶς εἰλητάριον. Τὸ ὅλον ἐν διπλῷ κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὄπ. ΜΗΡ—ΘΥ. Ἡ Θεοτόκος ἀντωπός, περιβαλλομένη τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης καὶ καθημένη ἐπὶ θρόνου, ἐν δὲ τῷ κόλπῳ φέρουσα τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἐν κύκλῳ. Τὸ ὅλον ἐν διπλῷ κύκλῳ σφαιριδίων. Χαλκοῦν.

5) Ἔμπ. ΜΗΡ—(ΘΥ) ΙϹΑΑϹΙΟϹ. ΔΕϹΠΟΤΙ. Ἡ Θεοτόκος ὀρθία καὶ ἀντωπός, διὰ τῆς δεξιᾶς εὐλογοῦσα τὸν δεξιᾷ αὐτῆς ἱστάμενον Ἰσαάκιον, φέροντα εἰς τὴν δεξιὰν σταυρὸν καὶ εἰς τὴν ἀριστερὰν εἰλητάριον. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὄπ. ΙϹ ΧϹ. ΕΜΜ—ΝΟΥΗΛ. Ὁ Χριστὸς ἀντωπός, περιβαλλόμενος τὴν κεφαλὴν ὑπὸ δάφνης, καθήμενος ἐπὶ θρόνου καὶ εὐλογῶν διὰ τῆς δεξιᾶς. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων. Χαλκοῦν.

6) Ἔμπ. ΙϹΑΑΚΙΟϹ. Προτομὴ ἀντωπὸς τοῦ Ἰσαακίου, φέροντος σταυρὸν ἐν τῇ δεξιᾷ. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὄπ. ΙϹ—ΧϹ. Προτομὴ ἀντωπὸς τοῦ Χριστοῦ, περιβαλλομένου τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογοῦντος, τῇ δὲ ἀριστερᾷ φέροντος εἰλητάριον. Χαλκοῦν.

7) Ἔμπ. ΙϹΑΑΚΙΟϹ. Προτομὴ ἀντωπὸς Ἰσαακίου, φέροντος τῇ δεξιᾷ σταυρόν, τῇ δ' ἀριστερᾷ σφαῖραν σταυροφόρον. Τὸ ὅλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ὄπ. (ΜΗΡ)—ΘΥ. Προτομὴ ἀντωπὸς τῆς Θεοτόκου, τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης περιβαλλομένης καὶ ἀνατεταμένας τὰς χεῖρας ἐχούσης. Χαλκοῦν.

Τοιαῦτα τὰ ἐν Κύπρῳ ὑπὸ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ δεσπότου αὐτῆς κοπέντα νομίσματα, τὰ ὑπὸ τῶν νομισματολόγων ἀναγνωριζόμενα.

ΧΡ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟϹ.

Πρόεδρος τοῦ ἐν Πειραιεῖ Λύκ. Ἐμπορικοῦ Δικείου.

Ἡ Σκήτη τοῦ Σεραγίου ἐν Ἁγίῳ Ὄρει. — Ἡ Σκήτη τοῦ Σεραγίου ἢ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἦν πρότερον Κελλίον Βατοπεδινόν, σημουνόμενον τὸ πρῶτον μὲν ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου, κατόπιν δὲ ἐπὶ τῇ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, κτισθὲν ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Μονῆς τῆς λεγομένης τοῦ Ξύστου ὑπὸ τῶν ἀοιδίμων Πατριαρχῶν Ἀθανασίου τοῦ Γ', ἐπιλεγομένου Πατελλαρίου, κατὰ τὰ μέσα τῆς δεκάτης ἑβδόμης ἑκατονταετηρίδος, ὡς κρατεῖ παράδοσις καὶ εἰκὼν αὐτοῦ ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, τοῦ πολιούχου τοῦ Κελλίου τούτου, καὶ τοῦ Σεραφεὶμ Β', τοῦ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως μετὰ τὰ μέσα τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος· ἐκλήθη δὲ Σεράγιον ἢ Σαράγιον ἀπὸ τοῦ ἐξαιρετικοῦ μεγέθους τοῦ κτιρίου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ σήμερον διακρινόμενον ὡς μέγα.

Ὅτι δὲ κτίτωρ τοῦ Κελλίου τούτου εἶναι καὶ Σεραφεὶμ ὁ Β', ὁ μεταβαλὼν τὴν ἑορτὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου εἰς τὴν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, παραθέτομεν ἐνταῦθα τὴν παρὰ πόδας ἐπιγραφήν, διασωζομένην ἔτι καὶ νῦν ἐπὶ μαρμάρου ἄνωθεν τῆς θύρας τοῦ παρεκκλησίου, ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῆς φέροντος ἀμφοτέρους τοὺς ἁγίους ἐν τοιχογραφίᾳ, Ἀντώνιον καὶ Ἀνδρέαν.

Σεριφεὶμ ὁ πατριάρχης πρώην τῆς τοῦ Κωνσταντίνου,
ὁ διάδοχος τοῦ Στάχυ χριστοκήρυκος ἐκείνου,
ὅστις Στάχυς παρ' Ἀνδρέου πίδικοπος τοῦ Βυζαντίου
ἐχειροτονήθη πρῶτος ἅγιος παρὰ ἁγίου,
ὅθεν κ' οἰκουμεναρχοῦσα ἡ Αὐτοῦ Παναγιότης
πρώτη καὶ ὑστερινὴ γιορτάζει (ὦ τί θεία φρονιμότης!)
μὲ μεγάλην παρρησίαν, μ' ὅλην της τὴν νεολαίαν,
μ' ἐδικήν της λειτουργίαν τὸν Πρωτόκλητον Ἀνδρέαν·
οὕτως λέγ' ὁ Πατριάρχης Χαονεὺς ὁ Ἠπειρώτης
τῆς ἐν Θράκῃ τοῦ Φιλίππου ἀρχιβύτης ὢν ἐν πρώτοις.
Ἀποδὰς ἤδη ἐντίμως ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον
ἐδῶ ἦλθεν εἰς τὸ Ὄρος καὶ ἠγόρασε Κελλίον,
Βατοπεδινὸν τὸ πρῶτον τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου
δι' οἰκείαν ἡσυχίαν μέχρι τελευτῆς τοῦ βίου·
ἀλλ' ἐκ βάθρων πάλιν κτίσας τόσον εὔμορφον, ὡς βλέπεις,
τεχνικὸν, στερεωμένον, «ὁ Θεός μου νὰ τὸ σκέπῃς».
Ἀρχιτέκτονος τελοῦντος τοῦ ἀζύγου Παχωμίου
στὴν οἰκοδομὴν τὴν τούτου ἐρημίτου τοῦ ἐκ Χίου,
ἤλλαξεν εἰς τοῦ Ἀνδρέου τὄνομα τὴν ἐκκλησίαν,
καὶ Ἀντώνιον τὸν μέγαν ἑορτάζων κατ' ἀξίαν·
τῶν ὁποίων ταῖς προσευχαῖς νὰ χῃ βοηθὸν τὸ θεῖον
εἰς ἀπόλαυσιν τῶν τῇδε καὶ κἀκεῖ τῶν αἰωνίων.

ΑΨΞΗ' ἔτει, μηνὶ Μαρτίου Α'.

Περὶ τοῦ ἔργου τούτου τοῦ πατριάρχου Σεραφεὶμ τοῦ δευτέρου, τοῦ διαμείναντος ἐν τῷ Κελλίῳ αὐτοῦ καὶ ἐντεῦθεν ἀπελθόντος εἰς Ρωσίαν, κατὰ τὸν Ζαχαρίαν καὶ Μαθᾶν ἐν τῷ ἱστορικῷ κατελόγῳ τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, ἀναγινώσκονται δύο ἕτεραι ἐπιγραφαὶ εἰς ἐαρβικὸν καὶ ἑλληνικὸν μέτρον ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς θύρας τοῦ παρεκκλησίου, αἵτινες εἶναι τόσον περιληπτικῶς συντεταγμέναι καὶ τόσον κακοζήλως πάντως ἀντιγεγραμμέναι ὑπὸ τοῦ ἀγιογράφου, ὥστε ἀδυνατεῖ τις νὰ ἐννοήσῃ τὸ ὅλον πνεῦμα, ἂν καὶ συμφωνῇ γενικῶς πρὸς τὴν προηγηθεῖσαν ἐπιγραφήν.

Τὸ Σεράγιον ἢ τὸ ἐν λόγῳ Κελλίον τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ μέχρι τοῦ ἔτους 1849 διέμενε Κελλίον, κριθὲν κατάλληλον δὶς ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς τοπικὴ Ἀθωνιὰς Σχολὴ ἀντὶ τῆς πάλαι εὐκλεοῦς Ἀθωνιάδος, τῆς ἤδη ἐρείπιον ἀτυχῶς κειμένης παρὰ τῇ Ἱερᾷ καὶ Σεβασμίᾳ Μεγίστῃ Μονῇ τοῦ Βατοπεδίου, ἥτοι κατὰ τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει διαμονὴν τοῦ ἀειμνήστου πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' καὶ κατὰ τὴν μελέτην περὶ τῆς ἱδρύσεως τῆς νῦν Ἀθωνιάδος Σχολῆς, ὡς διατρανοῖ ἀλληλογραφία μεταξὺ Ἱερᾶς Κοινότητος καὶ Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Βατοπεδίου, ἐν ᾗ σώζεται ἡ δευτέρα κυρίως διαπραγμάτευσις· κατὰ τὸ ἔτος λοιπὸν τοῦτο, ἥτοι τῷ 1849, τὸ μέγα Κελλίον τῶν πατριαρχῶν Ἀθανασίου καὶ Σεραφεὶμ ὡς ἱδρυτῶν μετετράπη εἰς Σχολὴν τῇ ἐπιμόνῳ ἐργασίᾳ καὶ αἰτήσει τριῶν Μοναχῶν Ρώσσων παρά τε τῇ κυριάρχῳ Ἱερᾷ μονῇ τοῦ Βατοπεδίου, ἣν εὗρον λίαν ἐνεσταμένην καὶ ἐνδοῦσαν μετὰ τὴν ἐξάντλησιν ἅλων τῶν σπουδαίων ἐπιχειρημάτων αὐτῆς παρὰ τῇ Ἱερᾷ Κοινότητι τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω, ἣν πολλαχῶς ἐπίεσεν ὁ τῆς Ρωσίας πολιτικὸς ἀνήρ, ὁ ἐπὶ τούτῳ ἴσως μεταβὰς αὐτόσε μακαρίτης Ἀνδρίας Μουραβιέφ, καὶ παρὰ τῷ οἰκουμενικῷ πατριαρχείῳ· ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης μέχρι σήμερον διατελεῖ τὸ Σεράγιον Σκήτη ὑποκειμένη τῇ κυριάρχῳ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Βατοπεδίου καὶ διατελέσασα τοιαύτη κατὰ τὰς μεταξὺ ἀμφοτέρων γραπτὰς συμφωνίας καὶ τὰ ἀπαράγραπτα Ἱερὰ Θέσμια τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω.

Ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ ΙΘ' αἰών.—Τί νὰ σκέπτηται περὶ τοῦ Ἀριστοτέλους ὁ εἰς τὸ τέρμα αὐτοῦ χωρῶν αἰών; Ὀφείλει ἀρά γε νὰ συνταχθῇ τῇ ὁμοφώνῳ σχεδὸν γνώμῃ τοῦ παρελθόντος ἢ νὰ μεταρρυθμίσῃ κρίσιν πεπλανημένην, ὁσονδήποτε κἂν ὑπῆρξεν αὐθεντική; Πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ὁ κ. Βαρθελεμὺ Σαϊντ-Ἠλαίρ ἀνέγνω ἐν τῇ τῆς 26/7 νοεμβρίου συνεδρίᾳ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἠθικοπολιτικῶν ἐπιστημῶν ὑπόμνημα, ἐν ᾧ ἐπεθεώρησε διὰ βραχέων τὸ κολοσσιαῖον ἔργον τοῦ φιλοσόφου, ὅπερ μετέφρασεν. Ἐκ τῶν 112 ἔργων, ἅτινα ἀποδίδονται αὐτῷ, ἔχομεν 46, ὧν 5 ἢ 6 τὸ πολὺ εἶναι ἀμφισβητήσιμα· ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις ἀποσπάσματα 66 ἄλλων. Ἐν τοῖς ἀπολεσθεῖσι τούτοις μνημείοις ἀναφαίνεται ἐν τῇ πρώτῃ τάξει ἡ συλλογὴ τῶν «Πολιτευμάτων», 158 τὸν ἀριθμόν, περὶ τῶν ὁποίων ἡ νεωστὶ γενομένη ὑπὸ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου ἔκδοσις τῆς «Ἀθηνῶν Πολιτείας» μεγάλην παρέχει ἡμῖν ἰδέαν. Τὸ σύνολον τοῦτο τῶν ἔργων ἀποτελεῖ ἀληθῆ ἐγκυκλοπαιδείαν, ἐν ᾗ οὐδὲν τῶν ζητημάτων, ἅτινα δύνανται ν' ἀπασχολήσωσι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, διέλαθε τὰ διαπρεπεστατὰ τοῦ Ἀριστοτέλους βλέμματα. Οὗτός ἐστιν ὁ πρῶτος λόγος, ὅστις ἐξηγεῖ διατί ὁ φιλόσοφος οὗτος ὑπῆρξεν ὁ διδάσκαλος τῆς σχολαστικῆς. Ὁ δεύτερος εἶναι ὁ ἑξῆς, ὅτι ἀσχηγὴς ὢν σχολῆς, ἣν διηθύνεν ἐπὶ εἰκοσαετίαν ὅλην, προσέλαβεν ἕξεις παραδόξους εἰς τὸ φύσει αὐστηρὸν πνεῦμα αὐτοῦ κυρίαρχον ἐξουσίαν. Ἡ ἐξουσία αὕτη θαυμασίως ἤρμοζε τοῖς ἀμαθέσι μέν, ἀλλὰ πρὸς μάθησιν ὀργῶσι πνεύμασι καὶ ἡ ὑποταγὴ τῶν ὁποίων κατὰ τὸν μεσαίωνα ὑπῆρξεν ἀνεπιφύλακτος.

Ὁ κ. Βαρθελεμὺ Σαϊντ-Ἠλαίρ ἀναγνωρίζει ὅτι κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐποχὴν ἀπὸ τῆς πρώτης τῶν Ἄλδων ἐκδόσεως ἐστίφθη αὐτῷ τὸ σπουδαιότατον τῶν μνημείων, ἤτοι ἡ ἔκδοσις, ἣν ἐποιήσατο ἡ τοῦ Βερολίνου Ἀκαδημία ἀπὸ τοῦ 1865—1870 (ὐ τόμ. εἰς 4). Ὁ κ. Ὠκὸν εὐλόγως παρατηρεῖ ὅτε δέον νὰ προστεθῇ εἰς ταύτην ἡ σοφὴ μετάφρασις τοῦ ἀξιοτίμου πρυτάνεως τῆς Ἀκαδημίας. Ὁ κ. Βαρθελεμὺ Σαϊντ-Ἠλαίρ εἶπεν εἶτα ὅτι τὸ πρόσωπον, ὅπερ ὁ Ἀριστοτέλης διεδραμάτισεν, ὑπῆρξε μοναδικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ παρέβλε τοῦτο πρὸς τὸ τῶν θεμελιωτῶν τῶν θρησκειῶν. Ὁ Ἀριστοτέλης, πνεῦμα ἐπιστημονικώτερον ἢ ὁ Σωκράτης καὶ Πλάτων, καίπερ τιθέμενος ἐν στρώματι ἥττον ὑψηλῷ, ὑπῆρξεν ἀπαράμιλλος ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἐπιστήμης, εἰς ἣν παρέσχε τὴν ἀληθῆ αὐτῆς μορφὴν καὶ τὸ ἀρμόδιον ὕψος. Ἂν ἀπίθανος κατακλυσμός, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀδύνατος, ἐπήρχετο καὶ κατέστρεφε τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ γράμματα, ἅς συνέβη μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους, ὁ ἀρχηγὸς τῆς περιπατητικῆς σχολῆς εἶναι ὁ μόνος, κατὰ τὸν κ. Βαρθελεμὺ Σαϊντ-Ἠλαίρ, ὅστις, παρὰ τὴν μεγαλοψυχίαν τῶν μεγάλων νεωτέρων φιλοσόφων, πληροῖ τοὺς ἀναγκαίους ὅρους πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἀναδιώσεως δευτέρας σχολαστικῆς.

Ἡ νῆσος Παντελλαρία.—Ἐκ τῶν ἐν τοῖς περὶ τῆς νήσου Παντελλαρίας, ὅπου ἠφαιστειώδης ἐσχάτως ἐγένετο ἔκρηξις, γενομένων μελετῶν προκύπτει ὅτι τὸ ὑποβρύχιον ἔδαφος ἀνωφίθη ἠκαιοπλτὸς, τὸ δὲ βάθος τῶν ὑδάτων σπουδαίως ἠλαττώθη. Τὸ φαινόμενον τοῦτο δύναται νὰ ἔχῃ μεγάλας γεωγραφικὰς καὶ πολιτικὰς συνεπείας, ὧν τὴν σπουδαιότητα ἤγγειλεν ἤδη ἡ «Ἐφημερὶς τῆς Γενεύης» ἐν ἐπὶ τούτῳ ἄρθρῳ.

Ζήτημα γεννᾶται τί συμβήσεται, ἂν ἀρχιπέλαγος, δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόρθητος στρατιωτικὸς σταθμός, ἐσχηματίζετο μεταξὺ τῆς Σικελίας καὶ τῆς Τυνησίας καί, κατὰ συνέπειαν, μεταξὺ τῆς νήσου Μελίτης καὶ τῆς νήσου Κύπρου. Ἡ περίπυστος γραμμὴ τῶν Ἰνδιῶν, ἥτις, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ λόρδου Σαλισβουρῆ, εἶναι ἡ εὐαίσθητος χορδὴ τῆς Ἀγγλίας, διχοτομηθήσεται ὑπὸ τῆς ἀπριβλέπτου ταύτης Περίμ καὶ πᾶσαι αἱ ναυτικαὶ δυνάμεις, ὧν τὰ σκάφη διασχίζουσι τὴν Μεσόγειον, θὰ καθιστῶντο ὑποτελεῖς τῆς Ἰταλίας, ἀποβαινούσης φυσικῶς ἀπολύτου κυριάρχου τῆς θαλάσσης, ἐν ᾗ συγκεντροῦται ὁλόκληρος ἡ ἐμπορικὴ δραστηριότης τοῦ Παλαιοῦ Κόσμου.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο θὰ παρῆγε τρομερὰν ἀναστάτωσιν ἐν τῷ συστήματι τῶν συναλλαγῶν καὶ ἠδύνατο, ἀναλόγως τῆς μερίδος ἣν ἡ Ἰταλία δι' ἑαυτὴν θὰ ἐλάμβανε, νὰ τροποποιήσῃ καθ' ὁλοκληρίαν τὰ δρομολόγια, ἅπερ ἐτηρήθησαν ἀπὸ τῆς διατρήσεως τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ. Βεβαίως πολὺ ἀφιστάμεθα εἰσέτι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν τὰ ἐνδιαφερόμενα κράτη ὀφείλουσι νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τὰς ἀναφερομένας πιθανότητας, αἵτινες πιθανὸν καὶ οὐδέποτε νὰ πραγματωθῶσιν. Ἀλλὰ ἐν σφαίρᾳ τοσοῦτον παραδόξῳ, τοσοῦτον ταραγμένῃ, ὡς ἡ ἡμετέρα, οὐδὲν ὀφείλομεν ν' ἀπορρίπτωμεν, μᾶλλον δὲ νὰ παρασκευαζώμεθα εἰς ὅλα.

Ἡ γιγαντιαία πόλις τοῦ Σικάγου.—Τὸ Σικάγον, ὅπερ παρασκευάζεται νὰ παρουσιάσῃ τῷ κόσμῳ τῷ 1893 τὴν περίπυστον Ἀμερικανικὴν ἔκθεσιν, δι' ἣν πανταχόθεν παρασκευάζονται, εἶναι πράγματι ἡ ἐξόχως παμμεγέθης πόλις. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, τὴν αὐτὴν

δὲ περίπου ἐποχήν, ἱκανὰ συνοπτικῶς ἐν διαφόροις περιοδικοῖς ἔγραψαν ἐπὶ τῇ βάσει ἐπισήμων δεδομένων περὶ τῆς γιγαντιαίας ἀναπτύξεως τῆς κολοσσιαίας ταύτης ἀνθρωπίνης, οὕτως εἰπεῖν, κυψέλης. Προκειμένου ὅμως περὶ τοῦ Σικάγου, ἀρκεῖ ἡ παρέλευσις ἑνὸς καὶ μόνου ἔτους, ἵνα οἱ παρατεθέντες ἤδη ἀριθμοὶ αὐξηθῶσι κατ' ἀναλογίαν ἀνωτέραν πάσης προβλέψεως. Ἐν τελευταίᾳ τινὶ ἐκθέσει τοῦ αὐτόθι προξένου τῆς Γαλλίας πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ ἐμπορίου, τρανὸν πρόκειται τούτου παράδειγμα, ἅτε παρατηρουμένης ἐν μόνῃ τῇ ἀπὸ τοῦ 1888 μέχρι τέλους τοῦ 1889 περιόδῳ αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 200,000 κατοίκους. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιφάνεια τῆς πόλεως ταύτης, εἰς χιλιόδις ἑκταρίων κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1889 ἀνερχομένη, ἀνῆλθε τῇ 16/28 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τῇ προσθήκῃ προαστείων, εἰς 33,000 ἑκταρίων, ἐνῶ ἡ ἐπιφάνεια τῶν Παρισίων δὲν ὑπερβαίνει τὰ 7,800 ἑκτάρια. Τὸ μέγα κανονικὸν τραπέζιον, ὅπερ παρίστησιν ἡ πόλις τοῦ Σικάγου, ἐκτείνεται ἀπὸ Β εἰς Ν ἐπὶ 38 περίπου χιλιομ., ἐνίων μάλιστα ὁδῶν ἐγουσῶν ἐν εὐθυγραμίᾳ τοιοῦτον μῆκος. Τὸ ἀπὸ Δ πρὸς Δ πλάτος ποικίλλει μεταξὺ 8 καὶ 16 χιλιομ. Ἀληθῶς, ἀποτελεῖται μὲν ἡ καρδία τῆς πόλεως ἐκ συμπαγῶν ὄγκων οἰκοδομῶν, ἀριθουσῶν πέντε, ἓξ καὶ ὀλίγας καὶ ὀκτωκαίδεκα ἔτι ὀροφάς, τὰ δὲ κατοικιῶν ὅμως ἀθροίσματα ἐκτείνονται ἀραιὰ πρὸς τὴν περιφέρειαν, πολυαρίθμων γηπέδων ἀφιεμένων ἀνοικτῶν εἴτε πρὸς ἀνάγερσιν καλυβῶν, ἀποτελουσῶν εἴδος κατοικίας γενικῶς σχεδὸν ἀποδεκτὸν ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἔτι τοῦ ἐργάτου, εἴτε πρὸς ἐγκατάστασιν ἐργοστασίων. Οὕτως ἐπὶ ὁδῶν ἐκτάσεως 3280 χιλιομ., μόλις ὁδοὶ 930 χιλιομέτρων δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πεπερατωμέναι. Ὁπωσδήποτε ἐπιδιώκεται ἡ κατασκευὴ πεζοδρομίων, ὑπονόμων κλπ. Ὁ φωτισμὸς εὑρύνεται τῇ ἀντικαταστάσει τοῦ ἀεριόφωτος μὲν διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς πρὸς τὸ κέντρον, τοῦ πετρελαίου δὲ διὰ τοῦ ἀεριόφωτος πρὸς τὰ ἄκρα πρὸς τούτοις οἱ ἀτμοτροχιόδρομοι εἰσδύουσι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Τῷ 1889 ἱδρύθησαν 7,590 οἰκίαι, δυνάμεναι νὰ καταλάβωσι γραμμὴν ὁδοῦ ἐκτάσεως 54 χιλιομέτρων καὶ στοιχίζουσαι 160 ἕκατ. φράγκων. Ὑπὸ τοιαύτην δ' ἀναλογίαν δύναταί τις νὰ προΐδῃ τὴν προσεχῆ ἐποχήν, καθ' ἣν πάντα τὰ κενὰ πληρωθήσονται. Ἡ πόλις τοῦ Σικάγου, ἀποτελοῦσα κεφαλὴν τῶν γραμμῶν 27 σιδηροδρομικῶν ἑταιριῶν, ἐκμεταλλευομένων 15,625 χιλιόμετρα, μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τό γε νῦν σιδηροδρομικοῦ συμπλέγματος ἑτέρων 120,000 χιλιομ., τὸ ἐσωτερικὸν ἐμπόριον τῶν ὁποίων διεξάγουσιν αἱ ἑταιρίαι αὗται, ἀποτελοῦσα ἐνωτικὴν σημεῖον τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Ἁγ. Λαυρεντίου διὰ τῶν λιμνῶν καὶ τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Μισσισιπῆ, διὰ τοῦ ποταμοῦ Ἰλλινουᾶ καὶ τῆς ἐκτελουμένης μεγάλης ἀποξηραντικῆς διώρυγος, κέντρον τῆς γεωργίας, δασονομίας, ἀνθρακωρυχείων καὶ μεταλλωρυχείων τῆς περιφερείας, τὸ σπουδαιότερον δὲ πιθανῶς τῆς ὅλης σφαίρας, μὴ ἔγουσα σχεδὸν δημόσια βάρη—τοῦ δημοτικοῦ χρέους μόλις ἀνερχομένου εἰς 65 ἑκατομ. φράγκων—, ἡ πόλις, λέγομεν, αὕτη τοῦ Σικάγου πολὺ εἰσέτι ἀνέχει, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ τὴν περὶ ἧς ἀνωτέρω ὁ λόγος ἔκθεσιν διαβιβάσαντος, τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὰ ὅρια τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς. Ἡ ἀνάπτυξις αὕτη, οἵα ἐκτίθεται σήμερον, εἶναι κατὰ γράμμα καταπληκτικὴ ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας. Πρὸς ἀποφυγὴν λαθυρίνθου στατιστικῶν, ἥκιστα ἁρμοδίων τῷ παρόντι δημοσιεύματι, θὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα ἀριθμούς τινας, συνοψίζοντας τὸ ἐμπόριον τῶν κτηνῶν, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ὁποίου τὸ Σικάγον, ἀποτελοῦν ἤδη πρώτης τάξεως ἀγορὰν τῶν σιτηρῶν, εἶναι μοναδικὸν ἐν τῷ κόσμῳ. « Ἐν τίνι πόλει, λέγεται ἐν τῇ περὶ ἧς ἀνωτέρω ὁ λόγος προξενικῇ ἔκθεσει, εἰσάγονται 82,000 βόες, 300,000 χοῖροι καὶ 52,000 πρόβατα ἐν μιᾷ ἑβδομάδι, ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ κολοσσιαῖος ἀριθμὸς ὁ ἐπέκεινα τῶν 11 ἑκατομ. κτηνῶν κατ' ἔτος ; Καὶ πάντα τὰ κτήνη, μόλις ἀποβιβασθέντα τῆς ἁμαξοστοιχίας, εὑρίσκουσιν ἀγοραστάς, πωλοῦνται, σφάζονται καὶ διαμελίζονται ἐντὸς 24 ὡρῶν ἀπὸ τῆς ἀφίξεως αὐτῶν ! » Ἰδοὺ δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς Σικάγον εἰσαχθέντων κτηνῶν τῷ 1889 : Βόες 3,146,249, χοῖροι 5,998,526, πρόβατα 1,832,469, ἵπποι 79,926. Τοιοῦτοι ἀριθμοὶ δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην σχολίων.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ.

ΔΙΑΛΕΞΙΣ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΑΝΝΙΝΟΥ

ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΝ ΤΩι "ΕΛΛΗΝΙΚΩι ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩι ΣΥΛΛΟΓΩι"

τῇ 26 Ὀκτωβρίου 1891.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

Ἡ νέα περίοδος τοῦ τύπου, ἡ διαρκοῦσα ὅτι ἐν προϊούσῃ ἐξελίξει βελτιώσεως, δύναται νὰ χρονολογηθῇ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς τελευταίας δεκαετίας. Ἡ ἐδαφικὴ αὔξησις τῆς χώρας ἐξάπτει τὴν γοργότητα τῆς δράσεως καθ' ὅλας τὰς φάσεις τοῦ Ἐθνικοῦ βίου καὶ ἐν τῷ ὁρμισμῷ αὐτῷ τῆς προόδου ὁ τύπος πρωταγωνιστεῖ. Ἡ ἐφημερὶς δὲν εἶνε πλέον τὸ πρόχειρον ὅπλον τοῦ ἀπολυμένου ὑπαλλήλου, οὔτε τὸ καταφύγιον τοῦ ἄεργου σχολαστικοῦ. Εἶνε ἐπιχείρησις ἐμπορικὴ ἐκ τῶν σπουδαίων, ἀπαιτοῦσα κεφάλαια σημαντικὰ πρὸς εὐόδωσιν καὶ ἔγουσα ἐτήσιον κυκλοφορίαν, ἀνερχομένην εἰς πολλὰς χιλιάδας δραχμῶν, ἐνῷ ταυτοχρόνως εἶνε θεσμὸς κοινωνικός, ἀνεγνωρισμένος πλέον καὶ σεβαστός. Ὄργανον ἐδαῶν, διερμηνεὺς τῆς κοινῆς γνώμης, ἡ ἐφημερὶς εἶνε ἀκάματος ἰχνηλάτις, ἔργον ἔγουσα νὰ παρακολουθῇ ἀγρύπνως καὶ λεπτομερῶς τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν κίνησιν καὶ περὶ πάντων νὰ διαφωτίζῃ τὴν κοινωνίαν, μεθ' ἧς συνδέεται δι' ἀμοιβαίων ὑποχρεώσεων καὶ δικαιωμάτων. Παρέχων δὲ πολυτίμους ὑπηρεσίας πρὸς τὴν ἐν γένει πρόοδον ὁ τύπος, προχωρεῖ καὶ αὐτὸς ὁσημέραι, ἀνερχόμενος εἰς τὴν κλίμακα τῆς προόδου, ὅπως ὁ φανταστικὸς ἥρως τοῦ Excelsior τοῦ Λογκφέλλου.

Διὰ νὰ φθάσῃ ὅμως εἰς τοιοῦτο εἰδώλιον καὶ παρήγορον σημεῖον ἀκμῆς ὁ τύπος, ἐδέησε νὰ ἐπευξῇ σοβαρὰς μεταρρυθμίσεις εἰς τὸν ὀργανισμὸν αὐτοῦ καὶ πολλὰ νὰ διέλθῃ διάμεσα σταδία βελτιώσεως. Ἡ λειτουργία αὐτοῦ ἐτελειοποιήθη διὰ τοῦ καταμερισμοῦ τῆς ἐργασίας· ἡ περισυλλογὴ τῶν εἰδήσεων ἐγένετο συστηματική, ἡ διάδοσις δὲ τῶν ξένων γλωσσῶν ἐπιτρέπει εἰς τοὺς σημερινοὺς δημοσιογράφους ν' ἀρύωνται ἀπ' εὐθείας τὴν ἀναγκαιοῦσαν ὕλην ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων. Ἄλλος συντάκτης ἐξετάζει τὴν πολιτικήν, ἄλλος παρακολουθεῖ τὰς ἐργασίας τῆς βουλῆς, ἄλλος ἀποκλειστικῶς ἀσχολεῖται περὶ τὴν κοινωνικὴν κίνησιν, ἐνῷ ὑπάλληλοι ἕτεροι διεξάγουσι τὴν διεκπεραίωσιν καὶ τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν τοῦ φύλλου. Σήμερον αἱ καλαὶ ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν ἔγουσιν ἑκάστη προσωπικὸν τῆς ἐνεργοῦ συντάξεως, συνισταμένον εἰς δέκα ἕως δώδεκα ἄτομα, πλὴν τῶν ἐκτάκτων συνεργατῶν. Τὸ προσωπικὸν τοῦτο δὲν ἀμείβεται βεβαίως πλουσιοπαρόχως, καὶ τὰ εἰσοδήματα τῶν ἐυρωπαίων δημοσιογράφων εἶνε ἀκόμη δι' ἡμᾶς μυθώδη· ἀλλ' ὅπως δήποτε νέος γλωσσομαθὴς καὶ μεμορφωμένος, κεκτημένος ποιάν τινα εὐχέρειαν περὶ τὸ γράφειν καὶ παρασχὼν ἐνδείξεις ἱκανότητος, ἔχει πολλὰς πιθανότητας νὰ εὕρῃ παρά τινι ἐφημερίδι πόρον ζωῆς ἐντίμου καὶ σχετικῶς ἀνέτου.

Σήμερον ἡ κτῆσις ἰδίου τυπογραφείου εἶνε ἀπαραίτητος διὰ πᾶσαν ἀξίαν λόγου ἐφημερίδα· ἐσχάτως μάλιστα, ὅτε ἤρχισε νὰ εἰσάγηται εἰς τὸν καθημερινὸν τύπον καὶ ἡ εἰκονογραφία, τινὲς τούτων ἔγουσιν ἐκτὸς τοῦ τυπογραφείου καὶ τσιγκογραφεῖον ἰδιαίτερον μετὰ πλήρους προσωπικοῦ καὶ διατηροῦσι σχεδιαστὴν ἐμμισθον. Τὰ παλαιὰ καὶ δύσχρηστα χειροκίνητα πιεστήρια ἀντικατεστάθησαν διὰ μηχανικῶν τῶν τελειοτάτων συστημάτων, κινουμένων διὰ τοῦ ἀτμοῦ ἢ διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, καὶ ἀντὶ τῶν 500 ἢ 1000 φύλλων, ἅτινα μετὰ κόπου ἐξετυποῦντο πρὸ εἰκοσαετίας ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας, σήμερον ἐκτυποῦνται πολλαὶ χιλιάδες ἐντὸς ὀλιγίστων ὡρῶν. Ἡ τυπογραφικὴ αὕτη εὐκολία ἐπιτρέπει εἰς τὴν σύνταξιν τῶν πρωϊνῶν ἐφημερίδων νὰ παρατείνωσι τὴν ἐργασίαν μέχρις ὥρας νυκτὸς βαθείας, εἰς τὰς ἐκτάκτους δὲ περιστάσεις δύνανται

αὗται νὰ μεταδώσωσιν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τὰς εἰδήσεις φθικνούσας μέχρι τῆς τρίτης ἢ καὶ τρίτης καὶ ἡμισείας ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ἡ ἐφημερὶς κατέστη κοινωνικὴ ἀνάγκη, ἐφάμιλλον ἀπαραίτητον ὄμμ μόνον τῶν ἀργολεσχῶν τῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐργάτου τοῦ πορευομένου ἑωθεν εἰς τὴν ἐργασίαν του καὶ τοῦ ἐπιστήμονος καὶ τῆς οἰκοδεσποίνης, διότι πάντες ἀρύονται ἐξ αὐτῆς παντοίας πληροφορίας περὶ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου. Ἄλλως τε τὰ φῶτα διεδόθησαν καὶ αἱ τάξεις τῶν ἐγγραμμάτων ἐπλήθυνθήσαν, χάρις δὲ εἰς τὴν πολλαπλασιασθεῖσαν συγκοινωνίαν τὴν ἀθηναϊκὴν ἐφημερὶς δύναται ν' ἀναγνωσθῇ αὐθημερὸν καὶ ὁ κάτοικος τῆς Τριπόλεως καὶ ὁ τοῦ Ἀγρινίου. Τούτου ἕνεκα ἡ κυκλοφορία τῶν ἐφημερίδων ηὐξήθη ἐπαισθητῶς, καὶ αἱ κυριώτεραι ἐξ αὐτῶν εἰς τὰς συνήθεις καὶ ὁμαλὰς περιστάσεις ἐκτυποῦνται εἰς 8—10 χιλιάδας ἀντιτύπων, εἰς τὰς ἐκτάκτους δὲ τὸ ποσὸν τοῦτο διπλασιάζεται. Ἡ πρωτεύουσα εἶνε ὁ σπουδαιότατος καταναλωτής· ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἐφημερίς τις ἡμῶν, ἀφηγουμένη τὰ τῆς κερκυρικῆς σεισμοῦ καὶ λαοβόρου χώραν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐπώλησεν ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν περὶ τὰς δέκα χιλιάδας φύλλων. Μετὰ τὴν πρωτεύουσαν κέντρα μεγάλα καταναλώσεώς εἰσιν αἱ Πάτραι κατὰ πρῶτον λόγον, εἶτα ἡ Σύρα, ὁ Βόλος, ἡ Λάρισσα καὶ αἱ πόλεις τῆς Ἑπτανήσου. Ὁμολογουμένως περὶ τὴν διάδοσιν τῆς κυκλοφορίας συντελεστὲ πολὺ ἡ συστηματοποίησις τῆς πωλήσεως διὰ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Πρακτορείου τῶν ἐφημερίδων, ἀπευθείας συμβαλλόμενον μετὰ τῶν ἐφημερίδων καὶ ἀναλαμβάνοντος τὴν πώλησιν εἰς τε τὴν πρωτεύουσαν καὶ τὰς ἐπαρχίας, ὅπου διατηρεῖ πολυάριθμα ὑποπρακτορεῖα. Αἱ πρόοδοι τῶν ἐφημερίδων ηὐξήθησαν σημαντικῶς διὰ τῆς καλλιεργείας τῆς ἀγγελίας· οἱ ἔμποροι καὶ οἱ βιομήχανοι κατενόησαν τέλος τὰς ἐκ τῆς δημοσιεύσεως ὠφελείας, καὶ ἡ τετάρτη σελὶς τῶν ἐφημερίδων, μικρόκοσμος ἀληθής, παρέχων ἐν ἀμικρῷ εἰκόνα τῆς ποικίλης τοῦ βίου συναλλαγῆς, ἀποφέρει ἀξιόλογον εἰσόδημα εἰς τὰς ἐγούσας μεγάλην κυκλοφορίαν ἐφημερίδας καὶ καλύπτει μέγα μέρος τῶν δαπανῶν.

Ἡ τοιαύτη τοῦ τύπου προκοπὴ ὀφείλεται μὲν κυρίως κατὰ πρῶτον λόγον εἰς τὴν ἐν γένει γοργοτέραν τοῦ πολιτισμοῦ δρόμον· ἀλλ' ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι πολὺ συνετέλεσαν καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ταύτης κατελθόντες κρατεροὶ τοῦ καλάμου μαγγανεῖ, οἱ ὄντες γεννάται ὕψησιν ἐπὶ τὰ πρόσω εἰς τὴν ἀθηναϊκὴν δημοσιογραφίαν, διὰ τοῦ μεθοδικοῦ καὶ ἐπιχειρηματικοῦ των πνεύματος, δύο ἐκ τῶν ὁποίων—καὶ περιττὸν κρίνω ν' ἀναφέρω τὰ ὀνόματά των ὡς πασίγνωστα—καὶ σήμερον πρωτοστατοῦσιν εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου. Διότι ἐν τῇ βασιλίδι ταύτῃ πρώτιστα καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῆς αὐτοκρατορίας μεγαλοπόλεσιν ὁ τύπος ἀνέκαθεν λειτουργῶν ὑπὸ ὁμαλὸν καὶ ἐρυθμὸν σύστημα καὶ ἐκπροσωπῶν κοινωνίαν ὁμονοοῦσαν καὶ πειθαρχοῦσαν, κανονικῶς προαγομένην ἐν τῇ μορφώσει, ἡδονήθη ἐνωρίτερον καὶ τελειότερον νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐκπολιτιστικὴν αὐτοῦ ἀποστολήν. Καὶ οὐ μόνον ὁ τύπος, ἀλλὰ καὶ τὰ γράμματα καὶ αἱ ἐπιστῆμαι καὶ ἐν γένει ἡ πνευματικὴ πρόοδος ἤνθη ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εἰς ἀκμήν, ἀφότου πρὸ πάντων ἀνέλαβε τὰ σκῆπτρα ὁ εὐκλεὴς ἀνάσσων Μονάρχης, ὁ γενναῖος προστάτης τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, οὗ ἡ σύνεσις, ἡ ἐλευθεριότης καὶ αἱ πολλαὶ ἄλλαι ἐξοχαὶ ἡγεμονικαὶ ἀρεταὶ ἐκτιμῶνται καὶ θαυμάζονται καὶ πέραν τοῦ κράτους αὐτοῦ.

Ἐν τούτοις ὅμως, μεθ' ὅλην τὴν σημειωθεῖσαν πρόοδόν του, ὁ τύπος τῆς ἑλληνικῆς πρωτευούσης πολλὰ ἔχει ἀκόμη τὰ τρωτά, πολλὰς τὰς ἐλλείψεις, καὶ κατὰ πολλῶν ἀναγκάζεται ἀκόμη νὰ παλαίῃ ἐμποδίων. Τὰ νόμιμα κέρδη του ἀνηλεῶς περικόπτονται ἐκ τοῦ ἰσχύοντος ἀκόμη παραλόγου συστήματος τῆς ἀμοιβῆς τῶν πωλητῶν, ἥτις εἶνε ὑπερόγκως βαρεῖα. Κατὰ συνήθειαν, ἐπικρατήσασαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, ὅτε αἱ δαπάναι τοῦ τύπου ἦσαν περιωρισμέναι καὶ ἡ ἐξόδευσις αὐτοῦ ἐλαχίστη, οἱ πωληταὶ λαμβάνουσιν ὡς δικαίωμα πωλήσεως ἐκ μὲν τῶν πενταλέπτων φύλλων δύο λεπτά, ἐκ δὲ τῶν δεκαλέπτων τρία, παρέχοντες ἐκ τούτων ποσοστόν τι εἰς τὸ Πρακτορεῖον τῶν Ἐφημερίδων, τὸ στρατολογοῦν καὶ παρέχον αὐτοῖς ἐργασίαν. Ἡ τερατώδης αὕτη δυσαναλογία δεικνύει πόσον συγκεχυμένη ἀκόμη ἐπικρατεῖ ἰδέα ἐν Ἑλλάδι περὶ τῶν ὅρων τῆς συναλλαγῆς. Διότι, κύριοι, ὅπως γείνῃ ἓν φύλλον ἐφημερίδος καὶ παραδοθῇ ἕτοιμον εἰς χεῖρας τῶν πωλητῶν, ἀναλογίσθητε πόσοι πρέπει νὰ ἐργασθῶσι ! Παρεκτὸς τῆς πνευματικῆς ἐργασίας τῆς συντάξεως ὑπάρχει ἐν ἑκάστῳ φύλλῳ ἡ ἐργασία τῶν στοιχειοθετῶν, τῶν μελανωτῶν, τῶν πιεστῶν ὑπάρχει ἡ ἀξία τοῦ χάρτου καὶ τόσαι ἄλλαι ἀκμάναι· πᾶσα δὲ αὕτη ἡ συμπεγῆς ἐργασία ἀμείβεται λαμβάνουσα τὰ τρία πέμπτα ἐκ τῶν πενταλέπτων φύλλων καὶ τι πλέον τῶν δύο τρίτων ἐκ τῶν δεκαλέπτων· ὁ δὲ πωλητὴς μόνος λαμβάνει τὸ ὑπόλοιπον. Τοιουτοτρόπως εἰς πωλητὴς φύλλων ἐκ τῶν ὀραστηριοτέρων κερδίζει καθ' ἑκάστην ὅσα συνήθως δὲν κερδίζει εἰς ἀρχισυντάκτης· μία δὲ ἐφημερίς, πωλοῦσα καθ' ἑκάστην 5,000 φύλλων, ἐξοδεύει πρὸς πώλησιν αὐτῆς μόνον ἐτησίως 55,000 δραχμῶν, ποσὸν ὑπέρογκον, δι' οὗ ἠδύνατο τόσας ἄλλας ἀνάγκας νὰ θεραπεύσῃ καὶ πολλὰς νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸ φύλλον της βελτιώσεις.

Ἐκτὸς τῆς ζημίας ταύτης, ἡ ἐφημερὶς ὑπόκειται εἰς παντοίας ἐνοχλήσεις καὶ στενοχωρίας καὶ δυσαρεσκείας, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν χορείαν τῶν λεγομένων μικρῶν τοῦ βίου δυστυχιῶν. Εἰς ταύτας καταλέγονται αἱ ποικίλαι, ἀλλοπρόσαλλοι ἀπαιτήσεις τῶν ὀυκκόλων καὶ ἰδιοτρόπων ἀναγνωστῶν. Ὁ εἰς ἀπαιτεῖ νὰ γράψῃ ἡ ἐφημερὶς διὰ τὴν καθαριότητα τῆς πόλεως, ὁ ἄλλος διὰ τὴν νοθείαν τοῦ γάλακτος, ὁ τρίτος διὰ τὴν δυστροπίαν ὑπαλλήλου τινός, ὁ τέταρτος διὰ τὴν γειτόνισσάν του, ἥτις τὸν ἐνοχλεῖ διὰ τοῦ κλειδοκυμβάλου της. Ὅλοι ἔχουν νὰ δώσουν μίαν γνώμην ἢ μίαν συμβουλὴν περὶ τῆς διοικήσεως, περὶ τῆς δικαιοσύνης, περὶ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους. Πολλοὶ γράφουσιν ἐπιστολὰς ἀνωνύμους ἢ ἀνυπογράφους, δι' ὧν ἐγκρίνουσι, συμπληροῦσιν ἢ ψέγουσι τὰ γραφόμενα τῆς ἐφημερίδος καὶ ἀνοίγουσι συζήτησιν καὶ ἀπαιτοῦσιν ἀπάντησιν· ἄλλοι πέμπουσιν ἄρθρα, διατριβάς, ποιήματα, τὰ ὁποῖα συνήθως βαραρροῦνται εἰς τὴν κάλαθον, τὴν προωρισμένην νὰ δέχηται τοὺς ἐκτρωματικοὺς τοῦ πνεύματος τόκους. Ἔπειτα ὑπάρχουσιν οἱ μονομανεῖς οἱ ἀσχολούμενοι περὶ τὰς μεγάλας ἐφευρέσεις, οἵτινες ὑποβάλλουσι τὰ πορίσματα τῆς ἐργασίας των μὲ σχήματα γεωμετρικά, μὲ ἀλγεβρικὰς ἐξισώσεις καὶ πολιορκοῦν τὰ γραφεῖα τῶν ἐφημερίδων διὰ νὰ τὰ δημοσιεύσωσιν. Μὴ νομίσητε δὲ ὅτι εἶνε σπάνιαι αἱ τοιαῦται σκέψεις· διότι τὸ κύριον προϊὸν τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τὴν σταφίδα, εἶνε οἱ ἐφευρέται τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου καὶ τοῦ πηδαλίου τοῦ ἀεροστάτου. Καὶ τὰς μὲν ἐγγράφους ἐπιθέσεις δύναταί τις ν' ἀποφύγῃ· ἀλλὰ πῶς νὰ σωθῇ ὁ ὁδοιπορος δημοσιογράφος, ὁ τὴν πρωΐαν βασανιζόμενος ἐκ τῆς σκέψεως περὶ τοῦ θέματος τοῦ ἡμερησίου ἄρθρου, ἀπὸ τοὺς ἀπηνεῖς ἐκείνους καὶ ὀχληροτάτους φλυάρους, οἵτινες μὲ τὸ πρόσχημα καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ φίλου, παραβιάζοντες τὴν εἴσοδον τοῦ ἰδιαιτέρου του γραφείου, εἰσέρχονται καὶ ἀρχίζουσιν ἀτελεύτητον λῖμαν περὶ τοῦ καιροῦ, περὶ τῶν ὀψωνίων των, περὶ τῶν ἰδιαιτέρων των οἰκιακῶν ὑποθέσεων, δολοφονοῦντες δύο ἢ τρεῖς πολυτίμους ὥρας ἐργασίας τοῦ συντάκτου ; Ἢ πῶς ν' ἀποφύγῃ τὴν μάστιγα τῶν ἀδιορθώτων ρεκλαμαδόρων, οἵτινες περιέρχονται τὰ δημοσιογραφικὰ γραφεῖα ἐπαιτοῦντες τὸν ἔπαινον ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῶν οἰκείων των ; « Ξεύρεις, ὁ Μιμῆκός μου ἔδωσε ἐξετάσεις χθές . . . Εἶν' ἓξ ἐτῶν μόλις τὸ καϋμένο ! . . . νὰ ἰδῇς τί ὡραῖα ἀπήντησεν εἰς τὴν Κατήχησιν ! . . . Γράψε του, σὲ παρακαλῶ, πέντε λόγια, ὅτσι διὰ νὰ ἐνθαρρυνθῇ». Καὶ ἄλλος πάλιν : « Ἡ κόρη μου ἐκέντησε ἕνα ὡραῖο ἐργόχειρό ! . . . Θὰ σᾶς τὸ φέρω νὰ τὸ ἰδῆτε . . . Καὶ νὰ εἰπῆτε δύο λόγια, σᾶς παρακαλῶ». Ἐνίοτε σᾶς φέρουν ἕτοιμον οἱ ἴδιοι ὅ,τι θέλουν νὰ γραφῇ «διὰ νὰ σᾶς βγάλουν ἀπὸ τὸν κόπον», καὶ τὸ διάφορόν των εἶνε οὕτω πως συντεταγμένον : « Χθὲς ὁ κ. δεῖνα ἀνεδέξατο ἐκ τῆς κολυμβήθρας τὸν υἱόν τοῦ διακεκριμένου ἡμῶν συμπολίτου τάδε, ὃν ὠνόμασεν Ὀνούφριον, πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ ἀειμνήστου πάππου του, ὅστις διέπρεψεν εἰς τὸ δικαστικὸν στάδιον, χρηματίσας ἐπὶ ἔτη γραμματεὺς τοῦ εἰρηνοδικείου Ψυλεγάνδρου». Ἔπειτα ἔρχεται ἡ φυλλοξήρα τῶν λογίων νέων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τύπον ἰδιάζοντα, δημιουργηθέντα ἐν Ἀθήναις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Ὁ λόγιος νέος προσέρχεται ὡς ἐθελοντὴς εἰς τὸ δημοσιογραφικὸν γραφεῖον καὶ γίνεται «τῆς προσκολλήσεως» κατὰ τὴν ἐν χρήσει δημώδη ἔκφρασιν. Φέρει κατ' ἀρχὰς πρὸς δημοσίευσιν ἐν διαφάρακι, κατόπιν ἐν χρονικόν, ὕστερον ἓν ποίημα καὶ τέλος ἓν ἄρθρον. Ὁ λόγιος νέος δὲν ἀπαιτεῖ ἀμοιβήν· τοῦ ἀρκεῖ ἡ εὐχαριστήσις τοῦ νὰ διαβάσῃ ὅτι διατελεῖ εἰς σχέσεις οἰκείας μετά τινος ἐφημερίδος καὶ ἀναλαμβάνει συνήθως ἀπέναντι τῶν κοινῶν ὀνητῶν ἦθος ἀπελπιστικὸν ἢ προστατευτικόν, κατὰ τὰς περιστάσεις : « Ἔννοια σου ! Θὰ γράψω ἐγὼ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἢ εἰς τὴν Νέαν Ἐφημερίδα ! » φιλοδοξεῖ ὅμως νὰ γίνηται λόγος περὶ τῶν πνευμα-

τικῶν του προϊόντων ἢ περὶ τῶν πράξεών του. Ἀπήγγειλεν ἕνα λόγον ἐπιτάφιον; πρέπει νὰ τὸν ὑποστῶμεν ἐκτὸς τοῦ νεκροῦ καὶ ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι, διότι ἀπαιτεῖ νὰ δημοσιευθῇ ὁ λόγος του μὲ μικρὸν πρόλογον πλήρη κοσμητικῶν ἐπιθέτων. Μετέβη χάριν ἀναψυχῆς μέχρις Αἰγίνης; πρέπει νὰ τὸ μάθωσιν οἱ σύγχρονοι καὶ οἱ μεταγενέστεροι. Μίαν φορὰν εἴχομεν ἐφεύρει ὡς ἀλεξιτήριον τὴν ἐπίτηδες στρέβλωσιν τοῦ ὀνόματος αὐτῶν καὶ τὸ ὄνομα Παυλίδης, φέρ' εἰπεῖν, μετεβάλλετο ἐπὶ σειρὰν φύλλων εἰς Πυλαδὴν, Πουλάφην, Πουλάκην, Παλούκην, καὶ ἐδικαιολογούμεθα ὅτι ἡ στρέβλωσις προήρχετο ἐκ τυπογραφικοῦ παροράματος, ἕως ὅτου ὁ ὀχληρὸς ἀπηλπίζετο καὶ ἡμεῖς ἀπηλλαττόμεθα. Ἀλλὰ νοστιμώτερον ἦτο τὸ πάθημα ἑνὸς ἐξ αὐτῶν εἰς ἐφημερίδα ἐκδιδομένην πρὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν· ὁ λόγιος νέος ἔγραφεν ἐν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἐν ἐλλείψει ἄλλης ὕλης ἐγένετο δεκτὸν καὶ ἐστοιχειοθετήθη· ἀλλ' ἦτο τόσον βλακῶδες καὶ ἀνοήσιον, ὥστε ὁ τὴν ἐσπέραν διορθῶν τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια συνάδελφός μου συναντήσας τὸν στίχον: «Τί μ' ὠφελοῦν τὰ μάτια μου;» ἐπημείωσε παραπομπὴν δι' ἀστερίσκου καὶ ἔγραψε· ἐν ὑποσημειώσει τὴν φράσιν «Βγάλ'τα». Φαντάσθητε τοὺς γέλωτας τοῦ κοινοῦ ὅτε τὴν ἐπαύριον ἀνεγίνωσκε τὸν στίχον: «Τί μ' ὠφελοῦν τὰ μάτια μου;» καὶ ἀνατρέχον εἰς τὴν ὑποσημείωσιν, συνήντα τὴν φράσιν: «Βγάλ'τα»! Ὁ λόγιος νέος προσῆλθεν ἐμφανὴς εἰς τὸ γραφεῖον· ἀλλ' ὁ ἀστεῖος συντάκτης ἐσώθη διὰ λίαν εὐφυοῦς προφάσεως: «Ὁ στοιχειοθέτης, εἶπεν, εἶχε θέσει κατὰ λάθος παρὰ τὸν στίχον ἕνα ἀστερίσκον καὶ παρενθέσεις· ἐσημείωσα δὲ εἰς τὸ περιθώριον τὴν λέξιν: «Βγάλ'τα» διὰ νὰ τ' ἀφαιρέσῃ· ἐκεῖνος δ' ἐκ παρεννοήσεως τὴν λέξιν ταύτην ἐξέλαβεν ὡς ὑποσημείωσιν». Καὶ ὁ λόγιος νέος ἐδέησε νὰ ἱκανοποιηθῇ μὲ τὴν ἐξήγησιν ταύτην.

Καὶ πόσοι ἄλλοι σκέπελοι δὲν παρουσιάζονται εἰς τὴν καθημερινὴν ἐργασίαν τοῦ δημοσιογράφου! Πόσην εὐδύνην φέρει περὶ τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς ἀληθείας σοβαρῶν τινων εἰδήσεων, ἐνῷ ἐλλείπει ὁ ὁλικὸς χρόνος διὰ τὴν τοιαύτην ἐργασίαν! Ὁ Ἰούλιος Γρεβύ, ὁ πρώην πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἀπεβίωσε μόλις πρὸ ἑνὸς περίπου μηνός· καὶ ὅμως γινώσκω ἐφημερίδα τινά, εἰς τῆς ὁποίας τὸ γραφεῖον ἦτο κατατεθειμένη ἐκτενὴς νεκρολογία του πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν, διότι εἶχε διαδοθῆ τὴν ἐσπέραν ἡ εἴδησις τοῦ θανάτου του, ἤτις μόλις μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἐξηλέγχθη ἀνυπόστατος. Ποσάκις αἱ ἐφημερίδες ὑποπίπτουσιν εἰς χονδροειδεῖς ἐνίοτε πλάνας, ἀπατώμεναι εἴτε ἐκ παρεξηγήσεων, εἴτε ἐκ τῶν λεγομένων canards! Ἀνεκδιήγητος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκ λάθους παθόντων καὶ ταφέντων ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων, γινώσκω δέ τινας μακαρίους, οἷς ἔλαχεν εὐτύχημα σπανιώτατον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, τὸ ν' ἀναγνώσωσι δηλαδὴ ζῶντες τὰς ἑαυτῶν νεκρολογίας. Καὶ περὶ πόσα ὀφείλει νὰ περιπάτῃ ἡ μέριμνα καὶ ἡ προσοχὴ τοῦ διευθυντοῦ καὶ τοῦ ἀρχισυντάκτου ἑνὸς φύλλου! Ἀπὸ τῆς δημιουργίας τῶν ἐπικαίρων ζητημάτων καὶ τῆς ὑλης τῶν εἰδήσεων μέχρι τῆς ἐκλογῆς τοῦ μυθιστορήματος! Διότι καὶ τὸ μυθιστόρημα, τὸ τακτικῶς πρὸ δεκαπενταετίας εἰσαχθὲν εἰς τὴν ὕλην τῆς καθημερινῆς ἐφημερίδος καὶ δημοσιευόμενον ἐν τῇ ἐπιφυλλίδι, κατέστη εἷς τῶν κυρίων παραγόντων τῆς προσελκύσεως ἀναγνωστῶν· ἄμιλλα δὲ ἐπεκράτει περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ καταλληλοτέρου. Δυστυχῶς τὸ δημόσιον ἀρχῆθεν ἐκακοσυνείδισε, καὶ ὅσον ζοφερώτερον καὶ τερατωδέστερον εἶνε τὸ ἔργον, τόσον μεγαλειτέρας ἔχει ἐλπίδας ἐπιτυχίας. Ὁ Θεὸς γινώσκει πόσαι χιλιάδες δουκῶν καὶ μαρκησίων καὶ βαρωνίδων καὶ κομησσῶν παρήλασαν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν νου καὶ διὰ τίνων ρυακίων αἵματος, διὰ τίνων μονομαχιῶν καὶ ἐνεδρῶν καὶ φόνων ἐδέησε νὰ διέλθω ὅτε ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς ἐμὲ ἡ ἐπιστασία τοῦ μυθιστορήματος καὶ ἡ ἐξεύρεσις τοῦ καταλληλοτέρου· ἀφοῦ δ' ὡς ἐκ τῆς τοιαύτης μετὰ κακούργων πολυετοῦς συγχρωτίσεως δὲν κατέστην κ' ἐγὼ τρόφιμος τῶν κατέργων, δύναμαι νὰ καυχηθῶ, χωρὶς νὰ εἶμαι φαρισαῖος, ὅτι ἡ ἀρετή μου ἦτο λίαν ἰσχυρῶς τεθωρακισμένη. Καὶ παραλείπω τοὺς ἀγῶνας τῆς συνειδήσεως, τοὺς ὁποίους ὑφισταμην κατὰ τὴν μεταφρασιν τῶν τερατωδῶν ἐκείνων σελίδων· εἰς ἔνδειξιν αὐτῶν θὰ ἐπαναλάβω μόνον ὅ,τι ἀλλαχοῦ διὰ μακρῶν διηγήθην, ὅτι ἠναγκάσθην ποτὲ νὰ μεταβάλω τὸ κείμενον καὶ νὰ γράψω ὅτι ὁ ἥρως τοῦ μυθιστορήματος ὤθησε τὸ σιδηροῦν ἐδώλιον, ἐφ' οὗ εἶχε προσδέσει τρεῖς ἀνθρώπους, καὶ τὸ ἔρριψε διὰ τῆς ὠθήσεως εἰς τὸ βάραθρον καὶ ὄχι ὅτι ἀνύψωσιν αὐτὸ εἰς τὸν ἀέρα μὲ τοὺς βραχίονάς του, ὅπως εἶχε τὸν ἱρωϊσμὸν νὰ γράψῃ ὁ εὐφάνταστος συγγραφεύς, κατόρθωμα ὅπερ οὐτε ὁ υἱὸς τῆς Ἀλκμήνης τῇ βοηθείᾳ δύο Γιγάντων καὶ τοῦ ἡμετέρου Κουταλιανοῦ ἠδύνατο νὰ ἐπιτελέσῃ!

Καὶ τὸ μυθιστόρημα μοὶ ὑπενθυμίζει τὰς μεταφράσεις, καὶ αὐταὶ τὴν ἐπιβλέψιν τῶν χειρογράφων τῶν ἀδαῶν ἢ προτοπείρων μεταφραστῶν. Τὰ κατορθώματα τούτων εἶνε ἀνεκδιήγητα καὶ πολλὰ ἀπέμειναν ἱστορικά. Εἷς ἐξ αὐτῶν μετέφρασέ ποτε ἐν ταῖς στήλαις ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος τὸν Lafayette: Ἡ Φαγέττα μεταβαλὼν ὁ ἀθεόφοβος καὶ τὸ φύλλον τοῦ ἐνδόξου στρατηγοῦ. Ἕτερος ἐν μυθιστορήματι δημοσιευομένῳ εἰς ἐπιφυλλίδα, τὴν παιγνιώδη γαλλικὴν φράσιν: Il a pris la poudre d'escampete· ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν ἡμετέραν: τὸ ἔκοψε λάσπη μετέφρασε διὰ τοῦ: Ἔλαβε τὴν κόνιν τῆς ἐσκαμπέττας! καταλείπων βεβαίως εἰς τοὺς ἀναγνώστας μεγάλην ἀπορίαν περὶ τοῦ εἴδους τοῦ φαρμάκου αὐτοῦ καὶ τῶν θεραπευτικῶν του ἰδιοτήτων. Ἄλλη πάλιν ἐφημερίς, καὶ δὴ ἐκ τῶν σοβαρῶν, μετέφρασε τὴν γαλλικὴν φράσιν le sac de Sophia, ἤτοι ἡ «διαρπαγὴ τῆς πόλεως Σοφίας» εἰς «σάκκον τῆς Σοφίας», μεταβαλὼν τὴν πρωτεύουσαν τῆς Βουλγαρίας εἰς μαθήτριαν παρθεναγωγείου ἔχουσαν καὶ τὸν σάκκον της! Εἶδα ἰδίοις ὄμμασι μεταφρασμένον εἰς μυθιστόρημα τὸ Hôtel-Dieu=Ξενοδοχεῖον τοῦ Θεοῦ! καὶ τοῦτο δὲ ἀκούσατε καὶ φρίξατε, τὸ Stabat Mater τοῦ Ροσσίνη: ὁ Σταβάτος Μάτερος!! (Ἀστειότατον δὲ θὰ ἦτο καὶ τὸ πάθημα ὅπερ ὀλίγον ἔλειψε νὰ ὑποστῇ ἐφημερὶς ἐκδεδομένη πρὸ ἑξαετίας ὑπὸ τὴν ἐμὴν διεύθυνσιν. Εἶχα δώσει πρός τινα τῶν συντακτῶν μας, νεώτατον ἀκόμη καὶ ἄπειρον νὰ μεταφράσῃ, ἀνταπόκρισιν γαλλικῆς ἐφημερίδος περιγράφουσαν τὰ κατὰ τὴν διαμονὴν τοῦ διασήμου γάλλου ἠθοποιοῦ Coquelin ἐν τῇ ὑμετέρᾳ μεγαλοπόλει. Κατ' ἀγαθὴν τύχην ἔρριψα ἐν βλέμμα εἰς τὰ χειρόγραφα καὶ εἶδα ἐν αὐτοῖς ὅτι ἐδωρήθησαν εἰς τὸν ἠθοποιὸν ἑκατὸν ὀθωμανικὰ βιβλία. Τὸ πρᾶγμα μοὶ ἔφανη παράδοξον, διότι οὐδέποτε ὑπέθετα τὸν Coquelin γνώστην τῆς ὀθωμανικῆς φιλολογίας· διὸ ἀνατρέξας εἰς τὸ κείμενον εὗρον ὅτι πρὸς τὸν ἠθοποιὸν εἶχον δωρηθῆ cent livres turques, τουτέστι ἑκατὸν ὀθωμανικαὶ λίραι!

Ὡς καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα ἐνίοτε συνομνύουσι κατὰ τῶν ἀτυχῶν δημοσιογράφων· οὐαὶ εἰς τὴν ἐφημερίδα τὴν μὴ κεκτημένην διορθωτὴν ἔχοντα ὄμμα Λυγκέως ὅπως ἀνακαλύπτῃ τοὺς κακεντρεχεῖς συχνακις συνθυασμοὺς των. Οὕτως, ἐπὶ παραδείγματι, εἰς ἐφημερίδα σφόδρα φιλοβασιλικὴν, ὅσαν μάλιστα τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ ὑπουργείου, ἐτυπώθη ὅτι τὸ κύριον προσὸν τῆς ἐν Ἑλλάδι βασιλείας πρέπει νὰ εἶνε ἡ γονιμότης, ἐνῷ ὁ ἀτυχὴς συντάκτης εἶχε γράψει ἡ μονιμότης. Ἄλλοτε πάλιν μία ἐφημερὶς ἔγραφεν ὅτι ὁ δεῖνα βουλευτὴς ἀπεκλείσθη τοῦ βουλευτηρίου ὡς ἀνήθικος, ἐνῷ ἤθελε νὰ γράψῃ ἀνήλικος. Ἐνθυμοῦμαι μεταξὺ τῶν πολλῶν ὅτι εἰς περιγραφὴν τινα τῆς ἐν τοῖς ναοῖς κινήσεως κατὰ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν διέφυγε τὸν διορθωτὴν μας μικρὸν παρόραμα καὶ ἀφθῇ φράσις ἔχουσα: «οἱ ἐπίτροποι ὁσύναζον τὰς δεκάρας τῶν πιστῶν» ἀντὶ τῶν πιστῶν, ἐξ οὗ ὅμως εἶχον τὸ δικαίωμα οἱ μεταγενέστεροι νὰ εἰκάσωσιν ὅτι εἰς τοὺς ναοὺς τῆς ἑλληνικῆς πρωτευούσης κατὰ τὰς ἁγίας τῶν Παθῶν ἡμέρας προσεφέροντο εἰς τοὺς εὐσεβεῖς κεράσματα ἐπὶ πληρωμῇ! Ὅλως δ' ἔκτακτον καὶ σχεδὸν φανταστμαγορικὸν ἦτο τὸ συμβὰν ἐκ τυπογραφικῆς ἀβλεψίας εἰς ἓν φύλλον τῆς Νέας Ἐφημερίδος πρό τινων ἐτῶν. Εἰς τὴν στήλην τῶν Διαφόρων Κοινωνικῶν ἀνεγράφετο ἡ εἴδησις περί τινος γάμου ὡς ἑξῆς περίπου: «Ἐτελέσθησαν χθὲς ἐν τῷ μέσῳ φαιδροῦ κύκλου συγγενῶν καὶ φίλων οἱ γάμοι τῆς σεμνῆς καὶ χαριεστάτης νεάνιδος Α. μετὰ τοῦ ἀξιολόγου νέου Β. Οἱ παρεστῶτες σφόδρα συγκεκινημένοι διὰ τὴν συμφορὰν ἀπῆλθον τεθλιμμένοι, ἀφοῦ ἐξέφρασαν τὰ εἰλικρινῆ των συλλυπητήρια πρὸς τὴν πενθοῦσαν οἰκογένειαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἴθε ὁ Ὕψιστος νὰ ἐνσταλάξῃ βάλσαμον παρηγορίας». Ἐννοήσατε τί εἶχε συμβῆ; Κατὰ σατανικὴν σύμπτωσιν παρελήφθησαν τὸ ὕστατον καὶ τὸ πρῶτον μέρος δύο διαφορετικῶν εἰδήσεων, τῆς μὲν ἀναφερομένης εἰς γάμον, τῆς δὲ εἰς κηδείαν, καὶ ἀπετελέσθη τοιουτοτρόπως αὐτὸ τὸ ἀλλόκοτον κράμα!

***

Τὸ εὐμενές μου ἀκροατήριον παρετήρησεν ἴσως ὅτι ἐν τῇ παρούσῃ ἐλαφρᾷ καὶ ἀτέχνῳ ἐπιθεωρήσει τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου παρέλειψα ν' ἀναφέρω τὸν ἐπαρχιακὸν τύπον καὶ τὸν σατυρικόν. Τοῦ πρώτου ἡ παράλειψις

ἦτο σκόπιμος· αἱ ἐπαρχιακαὶ ἐφημερίδες, ἐκτὸς σπανιωτάτων ἐξαιρέσεων, προσωπικὰ ὄργανα οὖσαι, περιωρισμένα ἐκπροσωποῦσι συμφέροντα, καὶ ἐντὸς στενοῦ καὶ ἀσυκτικοῦ κύκλου ἐνεργείας δρῶσαι, ἔμειναν σπάνιαι καὶ σχεδὸν ἀνάξιαι λόγου. Ὁ δὲ φιλοσκώμμων καὶ φαιδρὸς τύπος δὲν εἶνε συστηματικῆς ἐν Ἑλλάδι σήμερον, παραδείγματος χάριν, οὐδεμία σατυρικὴ ἐφημερίς, ἀξία ἐννοεῖται προσοχῆς, ἐκδίδεται εἰς τὴν χώραν μας, πλὴν τοῦ δημοφιλεστάτου Ρωμηοῦ τοῦ Σουρῆ, ὅστις ἀποτελεῖ ἐξαιρετικὸν φαινόμενον, ἀσύνηθες ἐν πάσῃ χώρᾳ. Τοῦτο μόνον δύναται νὰ ρηθῇ περὶ τοῦ σατυρικοῦ τύπου, ὅτι χάρις εἰς τὴν βαθμιαίαν ἐξευγένισιν καὶ ἐξημέρωσιν τῶν ἠθῶν, παρῆτησε καὶ αὐτὸς τὴν ἀγροίκον τραχύτητα καὶ ἐπιδιώκει τὸ ἐλαφρὸν καὶ χάριεν σκῶμμα. Τούτου ἕνεκα ἀντιχοῦσι πολὺ σπανιώτερα σήμερον εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν οἱ γύοι τῶν ἀνηλεῶς ἄλλοτε ξυλοκοπουμένων σατυρογράφων, εἰ καὶ μὲ ὅλην τὴν πρόοδον κάλλιον ἢ φύσει εὐξέστατος τοῦ νεωτέρου Ἕλληνος χαρακτὴρ δὲν ἀνίχνευται καὶ σήμερον τὴν εἰρωνείαν.

Ἀπομένει νὰ λαλήσω περὶ τοῦ περιοδικοῦ τύπου, καὶ μάλιστα μοὶ ἐπιβάλλει τοῦτο ὡς ἀπαραίτητον καθῆκον, ἀφοῦ ἐξ ἀρχῆς ἐδήλωσα ὅτι τούτου κυρίως εἶμαι ἀντιπρόσωπος. Ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτοῦ ὁ λόγος μου ἔσται βραχύς· ἀρκεῖ νὰ εἴπω μόνον ὅτι καὶ τούτου ἡ πρόοδος καὶ ἡ ἐξέλιξις ὑπῆρξε παράλληλος τῆς τοῦ πολιτικοῦ. Ἐν ἀρχῇ τὰ σπάνια περιοδικὰ συνταττόμενα ὑπ' ἀνδρῶν λογίων καὶ σοφῶν εἶχον χαρακτῆρα διδακτικὸν καὶ μορφωτικόν, τροφοδοτοῦντα τοὺς ἀναγνώστας κυρίως διὰ τῶν ἐκλεκτῶν προϊόντων τῶν ξένων φιλολογιῶν. Ἔπειτα ὁ περιοδικὸς τύπος ἠθέλησε ν' ἀποκτήσῃ χαρακτῆρα δημιουργικόν, ὅτε ὁ ἄκρατος ρωμαντισμὸς εἰσήλασε πανσθενῆς οὐ μόνον εἰς τὴν φιλολογίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πολιτείαν. Τότε δὲ αἱ στῆλαι τῶν περιοδικῶν ἔβριθον ποιημάτων πλήρων δακρύων καὶ νεκροκλιδάνου καὶ σκιᾶς κυπαρίσσων καὶ φρενίτιδος αἰσθημάτων, τότε ἀνεφάνησαν τὰ δράματα ἐκεῖνα τὰ ζοφερά, ἔνθα τὰ αἱμοσταγῆ ἐγχειρίδια ἀνεφύοντο δαψιλέστερον τῶν ραφανίδων μετὰ τὰς φθινοπωρινὰς βροχάς· τότε ἤρχισαν νὰ δημοσιεύωνται καὶ τὰ πρῶτα δοκίμια πρωτοτύπων μυθιστορημάτων καὶ διηγημάτων, ἐν οἷς ὁ ἥρως ἐκαλεῖτο ἀπαραβάτως Ἀρμάνδος ἢ Λεοπόλδος ἢ Λέανδρος καὶ οὐδέποτε Σωτήρης ἢ Παναγιώτης ἢ Δημάτης, αἱ δὲ ἀναιμικαὶ ἡρωΐδες ἦσαν ἐκ τῶν προτέρων καταδικασμέναι νὰ γίνωνται μοναχαὶ ἢ νὰ ἀποθνήσκωσι διὰ δηλητηρίου. Ἔπειτα, ὅτε κατηυνάσθη ἡ νοσηρὰ αὕτη ἐξαψις καὶ τὸ πνεῦμα ἐν γένει κατέστη συνετώτερον καὶ πρακτικώτερον, ὁ περιοδικὸς τύπος ἀνεῦρε τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἀποστολὴν, γενόμενος ὄργανον τῆς πνευματικῆς κινήσεως, διασπείρων ὠφελίμους ἐπιστημονικὰς γνώσεις, συντελῶν εἰς τὴν ἐξερεύνησιν καὶ τὴν ἀκριβῆ μελέτην τοῦ ἐθνικοῦ βίου, διαφωτίζων σκοτεινὰς ἐποχὰς τῆς κατρίου ἱστορίας καὶ παρέχων στάδιον ἀμίλλης εὐγενοῦς εἰς τὴν τέχνην, τὴν ἀρυομένην τὰς ὑγιεῖς αὐτῆς ἐμπνεύσεις ἐκ τοῦ πραγματικοῦ κόσμου καὶ ἐκ τῆς ὀξυδερκοῦς παρατηρήσεως καὶ ἀναλύσεως τῶν αἰσθημάτων. Τὸ περιοδικὸν σύγγραμα ἤρχισε νὰ εἶνε σήμερον ἐν τῇ χώρᾳ μας ὅ,τι πρὸ πολλοῦ θεωρεῖται ἐν ἄλλαις προηγμέναις χώραις, παράγων τουτέστι οὐχὶ ἐκ τῶν ἐλασσόνων τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ μέσον τελεσφόρον πνευματικῆς μορφώσεως.

Τοιοῦτος, κύριοι, διὰ γενικῶν γραμμῶν εἶνε ὁ ἑλληνικὸς τύπος ἐν πάσαις αὐτοῦ ταῖς φάσεσι, καὶ τοιαύτη περίπου ἡ ἐξέλιξίς του. Συναισθάνομαι ὅτι ἡ ἐπισκόπησίς μου ἦτο ἐπιπόλαιος καὶ ἀτελεστάτη, ἀλλ' ἡ ἔξοχος νομισσύνη τοῦ εὐγενοῦς ἀκροατηρίου μου θὰ εἶνε ἱκανὴ νὰ συμπληρώσῃ ἀφ' ἑαυτῆς τὰ κάσματα καὶ διὰ τῶν παρουσῶν ἐλλιπῶν πληροφοριῶν νὰ μορφώσῃ σαφῆ ἰδέαν περὶ τῆς σημερινῆς ἡμῶν τύπου καταστάσεως ἐν Ἑλλάδι. Ἔχει βεβαίως ὁ τύπος οὗτος τὰς ἐλλείψεις του καὶ τὰ ἁμαρτήματά του, τὰς διαιρέσεις του, τὰς παρεκτροπάς του, τὰς μικρολογίας του· ἀλλ' ἀπέναντι τῶν ἐκδουλεύσεων, ἃς παρέχει εἰς τὸν πολιτισμόν, εἰς τὴν διάδοσιν τῶν φώτων, εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν ἐθνικῶν δεσμῶν, πρέπει ὑμεῖς νὰ φαίνησθε ἐπιεικεῖς καὶ παρέχοντες εἰς αὐτὸν πᾶσαν δυνατὴν ὑποστήριξιν, νὰ συγχωρῆτε ἐπιεικῶς ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ἀφόρητον φλυαρίαν τῷ ἀντιπροσώπῳ του, ἧς δείγματα ἀλησμόνητα, νομίζω, παρέσχον τὴν ἑσπέραν ταύτην εἰς τὴν εὐγενῆ ταύτην ὁμήγυριν.

ΚΑΜΙΛΛΟΥ ΦΛΑΜΜΑΡΙΩΝΟΣ

ΑΣΤΡΩΑ ΟΝΕΙΡΑ

(Διήγημα).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΠΕΡΟΣ.

Τὸ ἀκόλουθον διήγημα εἶναι νεανική τις ἀνάμνησις, ἥτις ἀποκαλύπτει τὴν εὐτυχεστέραν, ἀλλὰ καὶ τὴν μᾶλλον ἀνάδυχον ψῆφιν τοῦ βίου ἀοφοῦ τινος, ἀπολεσθέντος πρὶν ἢ δυνηθῇ νὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἐπιστήμην ὅλας τὰς ἀνακαλύψεις, τὰς ὁποίας προεδοκῶμεν ἐκ τοῦ τύδον προτοτύπου πνεύματός του. Τὸ προσφέρω εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἀγνοοῦσι τὸ μέλλον, εἰς ἐκείνους, τῶν ὁποίων τὸ πνεῦμα δὲν ἱκανοποιεῖται οὔτε ὑπὸ τῶν βεβαιώσεων τῆς πίστεως, οὔτε ὑπὸ τῶν ἀρνήσεων τοῦ σκεπτικισμοῦ, εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐρευνῶσιν. Ἡ κυριωτέρα ἀξία τοῦ ἐπεισοδίου τούτου εἶναι ὅτι παρουσιάζει ὑπὸ ἰδιαίτερόν τι ᾠὸν ὄψεις τινὰς τοῦ μεγάλου προβλήματος, πρὸ τοῦ ὁποίου ἀψαυίζονται πάντα τὰ ἄλλα ἀνθρώπινα ζητήματα. Ἴσως ὡς τοιοῦτον εἶναι ἄξιον τῆς προσοχῆς τῶν ἀναγνωστῶν, οἵτινες ἐν ὥραις ἠρεμίας ἀπολαμονοῦσι τὰς κοσμικὰς μερίμνας, σκέπτονται, ἐρευνῶσι καὶ ρεμβάζουσιν.

Ὁ συγγραφεύς.

I.

Ἡ ΖΩΗ.

Τὸ λαμπρὸν φῶς τῆς ἑσπέρας ἐκυμαίνετο ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὡς θαυμασία χρυσῆ ἀκτινοβολία. Ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ Πασσύου ἐξετείνετο ἡ ὅρασις ἐπὶ τῆς ἀπείρου πολιτείας, ἥτις εἴπερ ποτὲ τότε δὲν ἦτο πλέον πόλις, ἀλλὰ κόσμος ὁλόκληρος. Ἡ Παγκόσμιος Ἔκθεσις τοῦ ἔτους 1867 εἶχε συναγείρει εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ἐκεῖνο Παρίσιον ὅλα τὰ θέλγητρα καὶ ὅλας τὰς γοητείας τοῦ αἰῶνος. Τὰ ἄνθη τοῦ πολιτισμοῦ διέλαμπον ἐκεῖ μὲ τὰ ζωηρότερά των χρώματα καὶ κατηναλίσκοντο ἐκεῖ ἐν αὐτῇ τῇ ἀκμῇ τῆς εὐωδίας των, θνήσκοντα ἐν πλήρει πυρετῷ τῆς νεότητός των. Οἱ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης ἤκουον ἐκεῖ πρὸ ὀλίγου τὸ λαμπρὸν σάλπισμα, τὸ ὕστατον τῆς μοναρχίας. Αἱ ἐπιστῆμαι, αἱ τέχναι, ἡ βιομηχανία ἔσπειρον τὰ νέα προϊόντα των μετ' ἀνεξαντλήτου ἀφθονίας· ἦτο ὡς γενική τις μέθη τῶν ὄντων καὶ τῶν πραγμάτων. Τάγματα ἵππων ἐν μουσικῇ, ἅρματα ταχυπόρα διεσταυροῦντο παντοχόθεν, μυριάδες ἀνθρώπων συνανεφύροντο εἰς τὸν κονιορτὸν τῶν ἀγυιῶν τῆς προκυμαίας καὶ τοῦ Βουλεβάρτου. Ἀλλ' ὁ κονιορτὸς ἐκεῖνος περιγρυσούμενος ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ δύοντος ἡλίου ἐφαίνετο ὡς στεφάνη φωτεινή, περιβάλλουσα τὴν αἰγλήεσσαν πόλιν. Αἱ ὑψηλαὶ οἰκοδομαί, τὰ δώματα, οἱ πύργοι, τὰ κωδωνοστάσια ἐφωτίζοντο ἐκ τῶν ἀνταυγειῶν τοῦ φλεγομένου ἄντρου· μακρόθεν ἠκούετο ἦχοι ὀρχήστρας ἀνάμικτοι μὲ συγκεχυμένον τινὰ μορμυρισμὸν φωνῶν καὶ κρότων ποικίλων, καὶ ἡ φωταυγὴς ἐκείνη ἑσπέρα, συμπληροῦσα λαμπρὰν θερινὴν ἡμέραν, κατέλειπεν ἐν τῇ ψυχῇ αἰσθημά τι ἐλαρεσκείας, ἡδονικότητος καὶ εὐτυχίας.

Παρίστατο ἐκεῖ οἱονεὶ συμβολική τις περίληψις τῶν ἐκδηλώσεων τῆς ζωτικότητος μεγάλου λαοῦ, ἀφιερωμένου εἰς τὸ ἀπόγεων τοῦ βίου καὶ τῆς τύχης του.

Ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ Πασσύου, ἔνθα εὑρισκόμεθα, ἐκ τοῦ δώματος κρεμαστοῦ τινος κήπου, ὡς εἰς τὰς ἡμέρας τῆς Βαβυλῶνος, ἄνωθεν τοῦ νωχελοῦς ρεύματος τοῦ ποταμοῦ, δύο ὄντα ἐστηριγμένα ἐπὶ τοῦ ἐκ λίθων φράκτου θεῶνται τὸ θορυβῶδες θέαμα. Δεσπόζοντα ἐπὶ τῆς παραχώδους ἐκείνης ἐπιφανείας τῆς ἀνθρωπίνης θαλάσσης, μᾶλλον εὐτυχῆ ἐν τῇ γλυκείᾳ των μονώσει ἢ ὅλα τὰ ἄτομα τοῦ συρρετοῦ ἐκείνου, δὲν ἀνήκουσι πλέον εἰς τὸν χυδαῖον κόσμον, ἀλλ' αἰωροῦνται ὑπεράνω τῆς τύρβης ἐκείνης ἐν τῇ διαυγεῖ ἀτμοσφαίρᾳ τῆς εὐτυχίας των. Αἱ διάνοιαί των σκέπτονται, αἱ καρδίαι των ἀγαπῶσιν, ἢ μᾶλλον πρὸς πληρεστέραν τοῦ αὐτοῦ πράγματος ἔκφρασιν, αἱ ψυχαί των ζῶσιν.

Ἐν τῇ παρθενικῇ καλλονῇ τῶν ἕκα ὀκτὼ ἀνοίξεων τοῦ βίου της

ἡ νεᾶνις περιπλανᾷ τὸ ῥευθῶδες βλέμμα της ἐπὶ τῆς ἀποθεώσεως τοῦ δύοντος ἡλίου, εὐτυχὴς διότι ζῇ, εὐτυχεστέρα διότι ἀγαπᾷ. Δὲν σκέπτεται περὶ τῶν ἑκατομμυρίων ἐκείνων τῶν ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων, αἵτινες συμφύονται πρὸ τῶν ποδῶν της. Θεωρεῖ τὸν φλέγοντα τοῦ ἡλίου δίσκον, χωρὶς νὰ τὸν βλέπῃ, καταδυόμενον ὀπισθεν τῶν πορφυροειδῶν νεφελῶν τῆς Δύσεως, εἰσπνέει τὸν μυροβόλον ἀέρα τῶν ὁρμαθῶν τῶν ῥόδων τοῦ κήπου, αἰσθάνεται ἐν ὅλῃ της τῇ ὑπάρξει τὴν ἐσωτερικὴν ἐκείνην γαλήνην τῆς εὐτυχίας, ἥτις ψέλλει εἰς τὴν καρδίαν της ἄφατον ἐρωτικὸν ᾆσμα. Ἡ ξανθὴ της κόμη περιστέφει τὸ μέτωπόν της δι' ἀτμώδους στεφάνης καὶ πίπτει πλουσία καὶ πολύπυκνος ἐπὶ τῆς ἀβρᾶς καὶ στενῆς ῥάχεώς της· οἱ γλυκοὶ ὀφθαλμοί της μὲ τὰ μακρὰ μέλανα βλέφαρά των φαίνονται ὡς ἀνταύγειά τις τοῦ κυανοῦ χρώματος τοῦ οὐρανοῦ· οἱ βραχίονες καὶ ὁ λαιμός της προδίδουσι σάρκα λευκότητος γαλακτώδους· αἱ παρειαὶ καὶ τὰ ὦτά της ζωηρῶς χρωματίζονται· ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ προσώπου της παριστᾷ πως μίαν ἀπὸ τὰς ὡραίας ἐκείνας μαρκησίας τῶν ζωγράφων τοῦ XVIII αἰῶνος, αἵτινες ἐγεννῶντο εἰς ἄγνωστόν τινα ζωήν, τῆς ὁποίας δὲν ἔμελλον νὰ ἀπολαύσωσιν ἐπὶ πολύ. Ἵσταται ὀρθία. Ὁ σύντροφός της, ὅστις πρὸ ὀλίγου περιέπτυσσε τὴν ῥάχιν της διὰ τοῦ βραχίονός του, θεώμενος ὁμοῦ μετ' αὐτῆς τὸν πίνακα τῶν Παρισίων καὶ ἀκροώμενος τὰ ἐναρμόνια κύματα τὰ διασκεδαζόμενα εἰς τὸν ἀέρα ὑπὸ τῆς μουσικῆς τῆς Αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, ἐκάθησε παρὰ τὸ πλευρόν της. Οἱ ὀφθαλμοί του ἐλησμόνησαν τοὺς Παρισίους καὶ τὸν δύοντα ἥλιον, ὅπως προσηλωθῶσιν εἰς τὴν χαριτόβρυτον φῆλιν του, καί, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῇ, τὴν ἀτενίζει μὲ παράδοξον καὶ γλυκεῖαν προσοχήν, θαυμάζων, ὡσεὶ τὸ πρῶτον τὴν ἔβλεπε, μὴ δυνάμενος νὰ ἀποσπάσῃ τὸ βλέμμα ἐκ τῆς ὡραίας ἐκείνης τοῦ προσώπου γωνίας καὶ περιβάλλων αὐτὴν διὰ τοῦ βλέμματος ὡς διὰ μαγνητικῆς τινος θωπείας.

Ὁ νέος σπουδαστὴς ἔμενεν ὡς ἠλίθιος ἐν τῇ θεωρίᾳ του ἐκείνῃ. Σπουδαστής, ναί· ἦτον εἰσέτι τοιοῦτος ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι πέντε ἐτῶν. Ἀλλὰ μή τις δὲν εἶνε πάντοτε σπουδαστής, καὶ ὁ τότε διδάσκαλός μας Μ. Σεβρὲλ δὲν ἐπονομάζει ἑαυτὸν καὶ σήμερον ἔτι εἰς τὸ ἑκατοστὸν δεύτερον ἔτος τῆς ἡλικίας του «τὸν πρεσβύτερον τῶν σπουδαστῶν τῆς Γαλλίας»; Ὁ Γεώργιος Σπέρος εἶχε παρέλθει λίαν ἐνωρὶς τὰς ἐν τῷ Λυκείῳ σπουδάς του, καθ' ἃς οὐδὲν μανθάνει τις εἰ μὴ μόνον τὴν μέθοδον τῆς ἐργασίας, καὶ ἐξηκολούθει νὰ μελετᾷ μετ' ἐμβριθείας καὶ ἀκαταπονήτου ζήλου τὰ μεγάλα προβλήματα τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ἡ Ἀστρονομία ἐν πρώτοις καὶ πρὸ πάντων εἶχεν ἐλκύσει τὸ πνεῦμά του, εἶχον γνωρίσει δὲ αὐτὸν ἀκριβῶς ἐν τῷ Ἀστροσκοπείῳ τῶν Παρισίων, ὅπου εἰσῆλθεν ἐν ἡλικίᾳ δέκα καὶ ἓξ ἐτῶν, διακριθεὶς διὰ παράδοξόν τινα ἰδιοφυΐαν, ὅτι οὐδεμίαν εἶχε φιλοδοξίαν καὶ οὐδεμίαν ἐπόθει προαγωγήν. Ἐν ἡλικίᾳ δέκα καὶ ἓξ ἐτῶν, ὡς ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι καὶ πέντε, ἐνόμιζεν ἑαυτὸν εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ θανάτου, ἔκρινεν ἔσως ὅτι ταχέως ἡ ζωὴ παρέρχεται καὶ ὅτι περιττὸν τὸ ἐπιθυμεῖν τε εἰ μὴ τὴν ἐπιστήμην, περιττὸν τὸ εὔχεσθαί τι ἐκτὸς τῆς εὐτυχίας τοῦ μελετᾶν καὶ τοῦ μανθάνειν· ἦτον ὀλίγον ὁμιλητικός, καίτοι κατὰ βάθος ὁ χαρακτήρ του ὑπῆρχε χαρακτὴρ φαιδροῦ παιδίου. Τὸ στόμα του, πολὺ μικρὸν καὶ πολὺ ἐπιχαρίτως ἐσχηματισμένον, ἐφαίνετο μειδιῶν, ἐὰν ἐξήταζέ τις μετὰ προσοχῆς τὴν γωνίαν τῶν χειλέων· ἄλλως, ἐφαίνετο μᾶλλον σύνουν καὶ πεπλασμένον διὰ τὴν σιωπήν· οἱ ὀφθαλμοί του, τῶν ὁποίων τὸ ἄριστον χρῶμα, ὑπεμφαῖνον τὸ κυανοπράσινον τοῦ ὁρίζοντος τῆς θαλάσσης, μετεβάλλετο ἀναλόγως τοῦ φωτὸς καὶ τῶν ἐσωτερικῶν συγκινήσεων, εἶχον συνήθως μεγάλην γλυκύτητα. Εἰς περιστάσεις τινὰς ὅμως θὰ ἠδύνατό τις νὰ τοὺς ἐκλάβῃ ὡς φλογιαμένους ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῆς ἀστραπῆς ἢ ψυχροὺς ὡς ὁ χάλυψ. Τὸ βλέμμα ἦτο βαθύ, ἐνίοτε ἀδιόρατον, παράδοξον καὶ αἰνιγματῶδες. Τὸ οἶς ἦτο μικρόν, καὶ ὁ λοβὸς λίαν ἐξέχων καὶ ἐλαφρῶς ἀποκλίνων πρὸς τὸ ἄνω, τοῦθ' ὅπερ διὰ τοὺς τὰ πάντα ἀναλύοντας θεωρεῖται δεῖγμα λεπτότητος τοῦ πνεύματος. Τὸ μέτωπον εὐρύ, καίτοι ἡ κεφαλὴ ἦτο μᾶλλον μικρά, μεγεθυνομένη ὑπὸ ὡραίας κόμης μὲ θελκτικοὺς βοστρύχους. Τὸ γένειον λεπτόν, κατανόχρουν ὡς ἡ κόμη, ὀλίγον τι ὀλίον. Τὸ ἀνάστημα μέσον. Τὸ σύνολον τοῦ προσώπου του κομψόν, ἀλλὰ κομψότητος ἀφελοῦς, ἐπιμεμελημένης ἄνευ ἐπιτηδεύσεως καὶ ἄνευ φιλαρεσκείας.

Οὐδεμίαν ἔσχομεν μετ' αὐτοῦ στενὴν φιλικὴν σχέσιν, οὔτε οἱ φίλοι, οὔτε ἐγώ, εἰς οὐδεμίαν ἐκοχήν. Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀδείας, κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀνέσεως, οὐδέποτε εὑρίσκετο ἐκεῖ. Ἐγκύπτων διακρῶς εἰς τὰς μελέτας του, ἐφαίνετο ἐπιδοθεὶς ἄνευ διακοπῆς εἰς τὴν ἔρευναν τῆς φιλοσοφικῆς λίθου, τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου ἢ τῆς ἀενάου κινήσεως. Οὐδέποτε ἐγνώριστε φίλον τού τινα ἄλλον πλὴν ἐμοῦ, καὶ αὐτὸς ἐγὼ δὲ δὲν ἤμην βέβαιος ἐὰν ἀπέλαυον ὅλης τῆς ἐμπιστοσύνης του. Ἐπὶ τέλους ἔσως ἐπὶ ζωῆς του δὲν εἶχεν ἄλλο γεγονὸς ἐνδόμυχον ἐκτὸς ἐκείνου, ὅτινος γίνομαι σήμερον ὁ ἱστορικὸς καὶ τὸ ὁποῖον ἠδυνήθην ἀκριβῶς νὰ γνωρίσω ὡς μάρτυς, ἂν οὐχὶ ὡς ἔμπιστος.

Τὸ πρόβλημα τῆς ψυχῆς ἦτο ἡ ἐνδελεχὴς ἐπιστασία τοῦ πνεύματός του. Ἐνίοτε ἐδυσφόρει εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ ἀγνώστου μετὰ τοιαύτης ἐντάσεως τῆς ἐγκεφαλικῆς ἐνεργείας, ὥστε ἠσθάνετο ὑπὸ τὸ κρανίον του μυρμηκίασίν τινα, ἐν ᾧ ὅλαι αἱ διανοητικαί του δυνάμεις τῷ ἐφαίνοντο ἐκλιποῦσαι. Τοῦτο συνέβαινε μάλιστα, ὅταν μετὰ μακρὰν ἀνάλυσιν τῶν ὅρων τῆς ἀθανασίας ἔβλεπεν αἴφνης ὅτι ἐξηφανίζετο πρὸ αὐτοῦ ἡ παροῦσα ἐφήμερος ζωή, καὶ διηνοίγετο πρὸ τῆς νοερᾶς ὑπάρξεώς του ἡ ἄπειρος αἰωνιότης. Ἀπέναντι τοῦ θεάματος τούτου τῆς ψυχῆς ἐν πλήρει αἰωνιότητι ἤθελε νὰ γνωρίζῃ. Ἡ ὄψις τοῦ ὠχροῦ καὶ παγεροῦ σώματός του περιειλημένου ἐν τῇ νεκρικῇ σινδόνι, ἐκτάδην κειμένου ἐπὶ τῆς σοροῦ, ἐγκαταλελειμμένου εἰς τὸ βάθος στενοῦ λάκκου, τελευταίας καὶ θλιβερᾶς κατοικίας ὑπὸ τὸν χόρτον ὅπου ἠθλει ὁ τέττιξ, δὲν ἐξέπληττε τόσον τὴν διάνοιάν του, ὅσον ἡ ἀθεβαιότης τοῦ μέλλοντος. «Τί θὰ γείνω; τί γινόμεθα;» ἐπαναλάμβανεν ὡς τι κροῦσμα μονίμου ἰδέας ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του. «Ἐὰν ὁλοτελῶς ἀποθνήσκωμεν, ὁποία ἄστοχος κωμῳδία ἡ ζωὴ μὲ τὰς ἀγωνίας καὶ τὰς ἐλπίδας της! Ἐὰν ὦμεν ἀθάνατοι, τί πράττομεν κατὰ τὴν ἀτέρμονα αἰωνιότητα! Μετὰ ἑκατὸν ἔτη ἀπὸ τῆς σήμερον ποῦ θὰ εἶμαι; Ποῦ θὰ εἶνε ὅλοι οἱ σύγχρονοι κάτοικοι τῆς Γῆς καὶ οἱ κάτοικοι ὅλων τῶν κόσμων; Ἀποθνήσκειν διὰ παντός, διὰ παντός, μὴ ὑπάρχειν ἢ μίαν μόνον στιγμήν, ὁποῖος περίγελως! Δὲν θὰ ἦτο μυριάκις καλλίτερον νὰ μὴ ἐγεννᾶτό τις; Ἀλλ' ἐὰν ἐπέπρωτο νὰ ζῶμεν αἰωνίως, χωρὶς ποτὲ νὰ δυνάμεθα νὰ μεταβάλωμεν κατά τι τὴν εἱμαρμένην, ἥτις μᾶς παραφέρει, πάντοτε ἔχοντες πρὸ ἡμῶν τὴν ἄπειρον αἰωνιότητα, πῶς νὰ ὑποπτῶμεν τὸ βάρος μιᾶς τοιαύτης τύχης; Καὶ τοιαύτη εἶνε ἡ τύχη, ἥτις μᾶς περιμένει; Ἐάν ποτε ἀπαυδήσωμεν ἐκ τῆς ὑπάρξεως, θὰ μᾶς ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ τὴν ἀποφύγωμεν, θὰ μᾶς ἦτο ἀδύνατον νὰ δώσωμεν τέλος! σκληρότης μᾶλλον ἄκαμπτος ἢ ἡ σκληρότης μιᾶς ἐφημέρου ζωῆς ἀφανιζομένης ὡς ἡ πτῆσις ἐντόμου εἰς τὴν δρόσον τῆς ἑσπέρας. Διὰ τί λοιπὸν ἐγεννήθημεν; Ἵνα ὑποφέρωμεν ἐκ τῆς ἀβεβαιότητος; Ἵνα βλέπωμεν ὅλας ἡμῶν τὰς ἐλπίδας φρυδιᾶς ἐλεγχομένας; Ἵνα ζῶμεν ὡς ἠλίθιοι μέν, ἐὰν δὲν διανοώμεθα, ὡς παράφρονες δέ, ἐὰν τοὐναντίον; καὶ ἔπειτα μᾶς ὁμιλοῦσι περὶ «ἀγαθοῦ Θεοῦ»! Καὶ ὑπάρχει θρησκεία, ἱερεῖς, ραββῖνοι, βόνζοι! Ἀλλ' ἡ ἀνθρωπότης δὲν εἶνε ἄλλο ἢ γενεὰ ἠλιθίων καὶ μωρῶν· ἡ θρησκεία ἀξίζει ὅσον καὶ ἡ πατρίς, ὁ δὲ ἱερεὺς ὅσον καὶ ὁ στρατιώτης. Οἱ ἄνθρωποι ὅλων τῶν ἐθνῶν εἶνε ὡπλισμένοι μέχρι τῶν ὀδόντων, ὅπως ἀλληλοκτονῶνται ὡς παράφρονες. Αἴ! τοῦτο εἶνε τὸ φρονιμώτερον ὅσων δύνανται νὰ πράξωσιν· εἶνε ἡ καλλιτέρα εὐγνωμοσύνη, τὴν ὁποίαν δύνανται νὰ ἀποδώσωσιν εἰς τὴν φύσιν διὰ τὸ εὐτελὲς δῶρον, ὅπερ τοῖς ἐφιλοδώρησε δίδοῦσα αὐτοῖς τὸ φῶς».

Ἐπεχείρουν νὰ καταπραΰνω τὰς βασάνους καὶ τὰς ἀνησυχίας του, ἀφοῦ ἐμόρφωσα κατ' ἐμαυτὸν φιλοσοφίαν τινά, ἥτις σχετικῶς μὲ ἱκανοποίει «Ὁ φόβος τοῦ θανάτου, τῷ ἔλεγον, μοὶ φαίνεται ἀπολύτως χιμαιρικός. Δύο ὑποθέσεις ὑπάρχουσι δυναταί. Ὅταν καθ' ἑσπέραν ἀποκοιμώμεθα, δυνάμεθα νὰ μὴ ἀφυπνισθῶμεν τὴν ἐπαύριον, καὶ ἡ ἰδέα αὕτη, οὖσα ἐν τῷ νῷ ἡμῶν, δὲν μᾶς ἀφαιρεῖ τὸν ὕπνον. Ἐν τούτοις 1) ἢ τελευτῶντες μὲ τὴν ζωὴν οὐδαμοῦ ποτε θὰ ἀφυπνισθῶμεν, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶναι ὅπνος ἀτελεύτητος, ὅστις δι' ἡμᾶς θὰ παραταθῇ αἰωνίως. Οὐδέποτε λοιπὸν θὰ αἰσθανθῶμέν τι ἐκ τούτων· ἢ 2) τῆς ψυχῆς ἐπιζώσης τῷ σώματι, θέλομεν ἀφυπνισθῇ ἀλλαχοῦ που, ὅπως συνεχίσωμεν τὴν ὅλην ἡμῶν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἐξέγερσις δὲν δύναται νὰ ἦναι φοβερά, ἀλλὰ μᾶλλον γοητευτική, διότι πᾶσα ὕπαρξις ἐν τῇ φύσει ἔχει τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεώς της, καὶ πᾶν πλάσμα, τὸ εὐτελέστερον ὡς

καὶ τὸ εὐγενέστερον, ἀνευρίσκει τὴν εὐτυχίαν του ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν δυνάμεών του».

Ὁ συλλογισμὸς οὗτος ἐφαίνετο ὅτι τὸν καθησύχαζεν. Ἀλλ' αἱ ἀνησυχίαι τῆς ἀμφιβολίας δὲν ἐβράδυναν νὰ ἐπανέλθωσιν. Ἐνίοτε ἐπλανᾶτο μόνος ἐν τῷ εὐρεῖ κοιμητηρίῳ τῶν Παρισίων, ἀναζητῶν μεταξὺ τῶν τάφων τὰς μᾶλλον ἐρήμους δενδροστοιχίας, ἀκούων τὸν θροῦν τῶν ἀνέμων εἰς τὰ δένδρα, τὸν θρύλον τῶν νεκρῶν φύλλων εἰς τὰς στενωπούς. Ἐνίοτε ἀπομακρυνόμενος εἰς τὰ πέριξ τῆς μεγαλοπόλεως διὰ μέσου τῶν δασῶν ἐπὶ ὁλοκλήρους ὥρας ἐβάδιζε καθ' ἑαυτὸν διαλεγόμενος. Ἐνίοτε διέμενεν ὁλόκληρον ἡμέραν ἐν τῷ Ἐργαστηρίῳ του κατὰ τὴν ἰδόν Πανθέου, ὅπερ τῷ ἐχρησίμευε συνάμα ὡς γραφεῖον ἐργασίας, ὡς κοιτὼν καὶ ὡς αἴθουσα ὑποδοχῆς, καὶ μέχρι προκεχωρημένας ὥρας τῆς νυκτὸς ἠσχολεῖτο ἀνατέμνων ἐγκέφαλον, ὃν εἶχεν ἀποφέρει ἐκ τῆς κλινικῆς, μελετῶν διὰ τοῦ μικροσκοπίου τὰς εἰς μικρὰ ἐλασματία τομὰς τῆς φαιᾶς οὐσίας.

Ἡ ἀβεβαιότης τῶν καλουμένων θετικῶν ἐπιστημῶν, ἡ αἰωνία στάσις τοῦ πνεύματός του ἐν τῇ λύσει τῶν προβλημάτων τὸν ἔρριπτον εἰς ἀπελπισίαν καὶ πολλάκις τὸν εὗρον εἰς ἀδρανῆ τινα κατάστασιν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντα λάμποντας καὶ ἀτενεῖς, τὰς χεῖρας καισούσας ἐκ τοῦ πυρετοῦ, τὸν σφυγμὸν τεταραγμένον καὶ διαλείποντα. Εἰς μίαν μάλιστα τῶν κρισίμων τούτων στιγμῶν, ἠναγκασμένος νὰ τὸν ἐγκαταλίπω ἐπί τινας ὥρας, ἐφοβούμην ὅτι δὲν θὰ τὸν ἐπανεύρισκον ζῶντα ἐπανερχόμενος κατὰ τὴν πέμπτην τῆς πρωΐας ὥραν. Εἶχε πλησίον του ποτήριον πλῆρες κυανοῦρίου ποτάσσης, τὸ ὁποῖον προσεπάθητε νὰ κρύψῃ ἅμα τῇ ἀφίξει μου. Ἀλλὰ παρεῴδει ἀναλαμβάνων τὴν ἀταραξίαν του μετὰ μεγάλης ψυχικῆς γαλήνης, ἐμειδίασεν ἐλαφρῶς. «Τί τὸ ὄφελος, μοὶ εἶπεν, ἐὰν ὦμεν ἀθάνατοι· τοῦτο εἰς οὐδὲν θὰ ἐχρησίμευεν, ἀλλ' ἢ εἰς τὸ νὰ τὸ γνωρίσωμεν ταχύτερον». Τὴν ἡμέραν ἐκείνην μοὶ ὡμολόγησεν ὅτι ἐνόμισεν ὅτι ἀνηρπάγη ἐκ τῆς κόμης μετὰ πολλοῦ ἄλγους μέχρι τῆς ὀροφῆς, ὅπως καταπέσῃ ἔπειτα μεθ' ὅλου τοῦ βάρους του ἐπὶ τοῦ δαπέδου.

Ἡ ἀδιαφορία τοῦ κόσμου ὡς πρὸς τὸ μέγα τοῦτο πρόβλημα τοῦ ἀνθρωπίνου προορισμοῦ, πρόβλημα, ὅπερ δι' αὐτὸν ὑπερεῖχεν ὅλων τῶν ἄλλων, διότι πρόκειται περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ τῆς ἐκμηδενίσεώς μας, ἰδίως τὸν ἐξηρέθιζεν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν. Πανταχοῦ οὐδὲν ἄλλο ἔβλεπεν ἢ ἀνθρώπους ἀσχολουμένους εἰς ὑλικὰ συμφέροντα, θυσιάζοντας ὅλα τὰ ἔτη των, ὅλας τὰς ἡμέρας των, ὅλας τὰς ὥρας των, ὅλας τὰς στιγμάς των, εἰς τὰ συμφέροντα ταῦτα τὰ ὑποκρυπτόμενα ὑπὸ τὰς μᾶλλον ποικίλας μορφὰς καὶ δὲν εἴρισκεν οὐδὲ ἐν πνεῦμα ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον, ζῶν τὴν ζωὴν τοῦ πνεύματος. Ἐνόμιζεν ὅτι τὰ διανοούμενα ὄντα ἠδύναντο καὶ ὤφειλον νὰ ζῶσι μὲν τὴν ζωὴν τοῦ σώματος, διότι ἀδύνατον ἄλλως γενέσθαι, ἀλλὰ νὰ μὴ διατελῶσιν ὑπόδουλοι ὀργανισμοῦ τοσοῦτον παχυλοῦ καὶ νὰ ἀφιερῶσι τὰς καλλιτέρας στιγμάς των εἰς τὴν διανοητικὴν ζωήν.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἄρχεται ἡ διήγησις αὕτη, ὁ Γεώργιος Σπέρος ἦτο ἤδη διάσημος καὶ περιφανὴς μάλιστα διὰ τὰς πρωτοτύπους ἐπιστημονικὰς ἐργασίας, τὰς ὁποίας εἶχε δημοσιεύσει, καὶ διὰ πολλὰ συγγράμματα τῆς ὑψηλῆς φιλολογίας, ἅτινα κατέστησαν τὸ ὄνομά του περιλάλητον καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον. Κείτοι δὲν εἶχε συμπληρώσει ἔτι τὸ 25ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, πλείονες τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου ἀναγνωστῶν ἀνέγνωσαν τὰ συγγράμματά του, ἅτινα δὲν εἶχε προορίσει μὲν διὰ τὸν χύδην λαόν, ἐπέτυχον ὅμως νὰ ἐκτιμηθῶσι πρὸς μάθησιν, ὅσον καὶ ὑπὸ τῆς πεφωτισμένης μειονότητος. Ἀνεκηρύχθη ἀρχηγὸς νέας σχολῆς καὶ ἔξοχοι κριτικοὶ ἀγνοοῦντες καὶ τὴν φυσικὴν ἀτομικότητά του καὶ τὴν ἡλικίαν του ὡμίλουν περὶ «τῶν ἀρχῶν του».

Πῶς ὁ παράδοξος οὗτος φιλόσοφος, ὁ αὐστηρὸς οὗτος σπουδαστὴς εὑρίσκετο παρὰ τοὺς πόδας μιᾶς νεανίδος κατὰ τὴν ὥραν τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου μόνος μετ' αὐτῆς ἐπὶ τοῦ δώματος ἐκείνου, ὅπου πρὸ ὀλίγου τὸν συνηντήσαμεν, θέλει μᾶς τὸ γνωρίσει ἡ συνέχεια τῆς διηγήσεως.

(Ἀκολουθεῖ).

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ι. ΗΛΙΑΔΗΣ.

Η ΔΕΥΤΕΡΟΤΟΚΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Συνέχεια καὶ τέλος, ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

IV.

«Ὁ Ὀκτάβιος Μαροαζὲλ πρὸς τὸν Ρωβέρτον Δεσταρῆ.

Εἰς Χάγην. Μέγαρον τῆς πρεσβείας.

»Ἀγαπητέ μοι ἐξάδελφε,

»Τί κρίμα νὰ μὴ εἴμεθα ἀμφότεροι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐν Ζασέρ! Καὶ διατί λοιπὸν ἠναγκάσθης νὰ φύγῃς εἰς Ὀλλανδίαν ἀκριβῶς τὴν προτεραίαν τῆς ἀφίξεώς μου; Ἐν τῷ βίῳ ἀπαντῶσι πολλάκις αὐτά. Ὁπωσδήποτε ὅμως μὴ παραπονώμεθα πολύ. Καθὼς μοὶ λέγει ἡ θεία μου, ἐπὶ ἕνα μόνον μῆνα θὰ εἶσαι ἐξόρισστος ἐκεῖ, πιθανὸν δὲ νὰ ἐπανέλθῃς καὶ ταχύτερον, ὥστε νὰ διέλθωμεν μίαν ἔτι δεκαπενθημερίαν καλήν. Μία δεκαπενθημερία! Εἶναι ὁπωσδήποτε κάτι τι.

»Ἰξεύρεις ὅμως, ἀγαπητέ μοι Ρωβέρτε, ὅτι καθ' ἑκάστην περιπίπτω ἀπὸ ἐκπλήξεως εἰς ἔκπληξιν; Ἡ θεία μου, ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς μου φαίνεται ὅτι ἐλησμόνησε τοὺς τρομεροὺς αὐτῆς ρευματισμούς. Συγκατατίθεται καὶ ἐξέρχεται ὀλίγον εἰς περίπατον καί, ὦ θαῦμα θαυμάτων! δέχεται καὶ ἐπισκέψεις! Ὁ πύργος τοῦ Ζασὲρ ἀπηλλάγη πλέον τῶν βρυκολάκων... καὶ τὸ ἄντρον τοῦτο τῆς πλήξεως προσκτᾶται ἦθος αἰθούσης παρισιανῆς. Ἡ θεία μας (σοὶ κάμνω λόγον πολλάκις περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ τὴν εὐλογῶ διότι πολὺ κοπιάζει διὰ νὰ μὲ κάμῃ νὰ διασκεδάσω) ἡ θεία μας λοιπόν, συνῆψε σχέσεις μετὰ τῆς οἰκογενείας Τρουμελό, πατρὸς καὶ θυγατέρων. Εἶναι δύο αἱ θυγατέρες, οὐδὲν δὲ θελκτικώτερον τῶν δύο τούτων νεανίδων ἀπήντησα. Ἀμφότεραι μελαγχροιναί, ἔχουν μεγάλους, ὡραίους καὶ μαύρους ὀφθαλμοὺς καὶ μειδιοῦν ἐπιχαρίτως. Νομίζω δὲ ὅτι ἡ θεία μας ἔχει ἤδη τρέδια περὶ αὐτῶν, τοῦτο ὅμως σοὶ τὸ γράφω ἐν πάσῃ μυστικότητι. Μὲ ὤθεῖ πρὸς τὴν πρωτότοκον, τὴν δεσποινίδα Ἐσθήρ, ἐγὼ δὲ δὲν εὑρίσκω καλλίτερον ἀπὸ τοῦ νὰ συμμορφῶμαι πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν της. Τί λέγεις περὶ αὐτῶν, αἴ; Ἐὰν ἐνυμφευόμην; Βεβαίως δὲν θὰ μὲ κατέκρινες, διότι ἐπὶ τέλους πρέπει νὰ καταντήσῃ κανεὶς πάντοτε ἐκεῖ. Αἴ! βέβαια, θὰ λυπηθῶμεν ὀλίγον ἐκείνας τὰς λαμπρὰς νεανικὰς διασκεδάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ καμπανίτης ἔπερνε κ' ἔδιδεν, ἀλλὰ τί γὰ σὲ εἰπῶ, ἐπὶ τέλους βαρύνεται τις καὶ τὸν καμπανίτην, καὶ ἔρχεται στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπιθυμεῖ ποτήριον καθαροῦ ὕδατος. Καὶ ἔπειτα εἶναι θελκτικωτάτη ἡ Ἐσθήρ. Ἀ! παρατηρῶ ὅτι λέγω ἁπλῶς Ἐσθήρ, μήπως εἶμαι ἀπὸ τώρα ἐρωτευμένος; ὄχι ἀκόμη, ἀλλὰ θὰ γείνω, νομίζω, δὲν ἠμπορεῖ παρὰ νὰ καταλήξῃ ἐκεῖ τὸ πρᾶγμα, ἐὰν δὲ καὶ σὺ μοὶ στείλῃς κάμιαν προτρεπτικὴν ἐπιστολήν, τότε δὲ νὰ εἶσαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ μακρύνῃ ἡ ὑπόθεσις».

«Ὁ Ρωβέρτος Δεσταρῆ πρὸς τὸν Ὀκτάβιον Μαροαζέλ.

Εἰς Ζασὲρ δὲ Βαλζαμέδη (Καλβαδός).

»Ἀγαπητὲ Ὀκτάβιε,

»Ἡ ἐπιστολή σου μ' ἐξέπληξεν εἰς τὸ ἔπακρον. Λοιπὸν ἡ θεία μας ἔγεινε προξενήτρια; Ἰδοὺ λοιπὸν σὺ συλληφθεὶς εἰς τὰ δίκτυα τῆς δεσποινίδος Ἐσθὴρ Τρουμελό. Δὲν γνωρίζω τὴν ἐκλεκτὴν τῆς καρδίας σου, μόλις εἶδον τὴν ἀδελφήν αὐτῆς... ἤτις, καθὼς, λέγουν, εἶναι πολὺ ὀλιγώτερον ὡραία. Ἡ δεσποινὶς Ἐσθὴρ ἔχει φήμην νεανίδος ἐντελοῦς. Ὡραιότητα, χάριν, προ-

τερήματα . . . καὶ πολλὰ μετρητά. Αἴ, φίλε μου, εἶναι τύχη τὴν ὁποίαν δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃς. Ἡ ὁδὸς εἶναι καλή, μὴ ἐκτρέπεσαι λοιπὸν αὐτῆς. Μακράν ἐμοῦ ἡ ἰδέα νὰ σὲ ἀποτρέψω! Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὀφείλει τις νὰ διδάσκηται. Πλησιάζομεν τὰ τριάκοντα, ἐζήσαμεν ἱκανῶς ὡς ἐλεύθεροι, δοκιμάσωμεν ἤδη καὶ τὸν γάμον καὶ τὸν οἰκογενειακὸν βίον. Δός μοι τὸ παράδειγμα, ὦ! σὲ παρακαλῶ, σὲ ὅστις ὑπῆρξες πάντοτε λογικώτερος, πιθανὸν δὲ τότε νὰ σὲ μιμηθῶ. Εἶμαι τῆς ἰδέας ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη διὰ νὰ εἶναι εὐτυχής. Ἑπομένως, ἐὰν γαμήσωμεν ἄγαμοι, θὰ εὑρεθῶμεν ἐνίοτε ἀνωφελεῖς ἐν τῷ κόσμῳ, πληκτικοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ πάντοτε τεθλιμμένοι. Ἐνῷ, ἐὰν εὑρεθῶμεν νενυμφευμένοι, θὰ ἔχωμεν σύζυγον ἀγαπῶσαν ἡμᾶς, τέκνα διαχέοντα χαρὰν, καὶ ἀνθρώπους ἀφωσιωμένους. Ὁ ἔγγαμος βίος εἶναι ἡ εὐτυχία ἐν τῷ οἴκῳ, τὸ μειδίαμα παρὰ τὸ πλευρὸν ἡμῶν, ἡ γαλήνη ἐν τῇ ψυχῇ καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ εὐτυχία. Νυμφευθῶμεν λοιπόν, καλέ μου Ὀκτάβιε! Ἀφοῦ δὲ ἡ καρδία σου τὸ ἐπιθυμεῖ, δεῖξε με τὸν δρόμον. Σπεῦσον, σπεῦσον, ὅπως καὶ ἐγὼ ἀποφάσισω νὰ σὲ μιμηθῶ τὸ ταχύτερον.

»Λοιπὸν ἀναμένω καὶ ἐντὸς μικροῦ. Πρὸ πάντων δὲ μὴ λησμονῆς νὰ μὲ χρατῇς ἐνήμερον τοῦ μυθιστορήματός σου . . . Δὲν ἠμπορεῖς νὰ φαντασθῇς πόσον ἐνδιαφέρομαι».

«Ὁ Ὀκτάβιος Μαροαζὲλ πρὸς τὸν Ροβέρτον Δεσταρῆ.

»Εἶμαι ἀπελπισμένος ἀγαπητὲ Ροβέρτε Ἡ ἐπιστολή σου μὲ εἶχε καταστήσει εὔθυμον καὶ ἤμην κατατεθελγμένος ἐκ τῆς ὑπὲρ τοῦ γάμου συνηγορίας σου, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ ἐφοβούμην ἐκ μέρους σου πικράν τινα εἰρωνείαν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ἤμην λοιπὸν περιχαρὴς καὶ τὰ πάντα ἔβαινον κατ' εὐχὴν ὅταν . . . Ἀλλ' ἂς ἀρχίσω ἀπὸ τὴν ἀρχήν.

»Εἶχον ἀρχίσει νὰ δεικνύω τὰ αἰσθήματά μου εἰς τὴν Ἐσθήρ. Ἐφερόμην πρὸς αὐτὴν ὅσον τὸ δυνατὸν καλῶς, ἐδεικνυόμην χαρίεις καὶ πνευματώδης. Ὡθούμενος ὑπὸ τῆς θείας μου, ἐνθαρρυνόμενος ὑπὸ τοῦ πατρός, ἐφρόνουν ὅτι τὰ πάντα θὰ ἔβαινον κατ' εὐχήν. . . ὅταν αἴφνης παρετήρησα ὅτι ἐτρεπόμην οὐχὶ τὴν εὐθεῖαν ὁδόν. Ναί, φίλε μου, ἔβαινον ὅλως τὴν ἀντίθετον ὁδόν. Ἡ νέα Ἐσθὴρ δὲν μὲ ἀγαπᾷ. Ἐνόσῳ τῇ ἔλεγον ὅλας ἐκείνας τὰς ἐν χρήσει καὶ ἄνευ σχεδίας φλυαρίας, μοὶ ἐφέρετο καλῶς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐτόλμησα νὰ τηρήσω πρὸς αὐτὴν γλῶσσαν μᾶλλον ἀτομικήν, καίτοι πρέπουσαν . . . μ' ἔκοψεν εἰς τὴν μέσην, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον. Διέκοψεν ἀποτόμως τὸν λόγον μου διὰ φράσεως κατηγορηματικωτάτης: ὦ! ὄχι κύριε, ἠξεύρετε . . . Ἐγὼ δὲν θέλω νὰ ὑπανδρευθῶ, ἑπομένως μὴ κοπιάζετε μάτην».

»Ἰδοὺ ποῦ εὑρίσκονται τὰ πράγματα. Τί νὰ κάμω; Πρέπει νὰ παραιτηθῶ ἢ νὰ ἐπιμένω; Σὲ παρακαλῶ γράψε μοι τὸ ταχύτερον μίαν καὶ μόνην λέξιν».

«Ὁ Ροβέρτος Δεσταρῆ πρὸς τὸν Ὀκτάβιον Μαροαζέλ.

»Ἐπίμενε».

«Ὁ Ὀκτάβιος Μαροαζὲλ πρὸς τὸν Ροβέρτον Δεσταρῆ.

»Ἠκολούθησα τῇ συμβουλῇ σου. Ἐξηκολούθησα νὰ βαδίζω, ἀλλ' ἐν τῷ βαδίζειν ἐτρέπην ἄλλον δρόμον. Πρὸς τί λοιπόν, εἶπον κατ' ἐμαυτόν, νὰ προσπαθῶ νὰ κατακτήσω τὸν ἔρωτα γυναικὸς παρὰ τὴν θέλησιν αὐτῆς; Ἡ Ἐσθὴρ κάμνει τὴν ὑπερήφανον. Κάτω λοιπὸν ἡ Ἐσθὴρ καὶ ζήτω ἡ Καρλότταν! Ξεύρεις ὅτι ἡ Καρλόττα αὐτὴ εἶναι θαῦμα θαυμάτων; Σοῦ ἔχει μίαν ζωηρότητα, ἓν θέλγητρον, ἕνα τρόπον τοῦ ὁμιλεῖν! Ἀ! δὲν ἤργησε νὰ κερδήσῃ τὴν καρδίαν μου! Τῇ εἶπον ὅτι τὴν ἐλάτρευον καὶ μοὶ ἀπεκρίθη ἀμέσως ὑπὸ τὸν αὐτὸν τύπον. Τὸ τὸν αὐτὸν τρόπον εἶναι τρόπος ἐκφράσεως. Κυρίως εἰπεῖν δὲν μὲ ἀπήντησε τίποτε, ἀλλὰ ξεύρεις τὴν παροιμίαν «Ὅποιος δὲν λαλεῖ συγκατατίθεται . . .» ἄρα συγκατατίθεται . . . καὶ ἐγὼ ἤδη ἀνυψοῦμαι εἰς τοὺς αἰθέρας. Τί μὲ συμβουλεύεις; Νὰ ἐξακολουθήσω ἀκόμη ἐπί τινα καιρὸν ἐν σιγῇ τοὺς ἔρωτάς μου ἢ νὰ κάμω ἀμέσως τὰ ἀπαιτούμενα διαβήματα παρὰ τῇ θείᾳ μου καὶ τῷ πατρί. Ἀπάντησόν μοι, σὲ παρακαλῶ».

«Ὁ Ροβέρτος Δεσταρῆ πρὸς τὸν Ὀκτάβιον Μαροαζέλ.

»Φίλε μου,

»Ὑπάρχουν ἡμέραι, κατὰ τὰς ὁποίας δὲν ἔχει τις τὸν νοῦν του εἰς τὸ κεφάλι του. Ἤμην τρελλός, καθὼς μοὶ φαίνεται, ὅταν σοὶ ἔγραφον τὴν προτελευταίαν μου, ἐν τῇ ὁποίᾳ σοὶ συνεβούλευον νὰ δοκιμάσῃς τὸν γάμον. Τίς λοιπὸν σὲ ὤθησε νὰ παραιτηθῇς τὴν ἐλευθερίαν; Ἀλλὰ καὶ ποία ἰδέα ἦλθεν εἰς ἐμὲ νὰ μὴ σὲ ἀνακόψω ἀμέσως ἐν τῇ ὁδῷ, ἣν ἐτρέπης; Νὰ σὲ εἰπῶ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ δώσωμεν πέρας εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς δοκιμάς διὰ τὸν γάμον. Ἔλαβες βεβαίως καὶ σὺ ἐν μάθημα καὶ πιστεύω νὰ σοὶ ὠφέλησεν. Ἡ δεσποινὶς Ἐσθὴρ σοὶ παρέσχε τὸ μέτρον τοῦ ἀγόνου τῆς καρδίας, ὑφ' οὗ καταλαμβάνονται πολλάκις αἱ νεκνίδες. Φρονῶ ὅτι δὲν θὰ θελήσῃς νὰ δοκιμάσῃς καὶ ἄλλας ψεύσεις ἐλπίδων μὲ τὴν Καρλότταν! Μείνωμεν ἕως ἐδῶ, αἴ; Μήπως τάχα ὁ οἰκογενειακὸς βίος εἶναι εὐχάριστος; Νὰ ἔχῃς εἰς τὴν ράχιν μίαν σύζυγον, ἡ ὁποία νὰ ζητῇ ἀδιακόπως τοῦτο κ' ἐκεῖνο, παιδιὰ νὰ κλαίουν, ὑπηρέτας νὰ σὲ κλέπτουν. Εὑρεθῶμεν εὐτυχεῖς ὄντες ἐλεύθεροι. Εὑρεθῶμεν ἀπηλλαγμένοι δεσμῶν εἰς τοὺς πόδας, καὶ δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ἀγκυροβολῶμεν εἰς λιμένα . . Εἰς τὸ πέλαγος λοιπὸν καὶ μ' ἀνοικτὰ πανιά! φύγε ταχέως, φύγε τὴν σειρῆνα, κλεῖσον τὰ ὦτα σου καὶ δράμε εἰς Παρισίους νὰ διασκεδάσῃς. Πρὸ πάντων μὴ νυμφευέσαι τὴν Καρλότταν, ἄλλως δὲν θὰ σοὶ ὁμιλήσω καθ' ὅλην μου τὴν ζωήν».

«Ὁ Ὀκτάβιος Μαροαζὲλ πρὸς τὸν Ροβέρτον Δεσταρῆ.

»Ξεύρεις, ἀγαπητέ, ὅτι ὁμιλεῖς ὡς ὁ καλλίτερος δικηγόρος ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ γάμου πάλιν; Ἡ τελευταία σου ἐπιστολὴ εἶναι ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος πρὸς τὴν πρώτην. Δὲν γνωρίζω κανένα, ὁ ὁποῖος νὰ δύναται τόσον εὐκόλως καὶ ταχέως νὰ στρέφῃ κατά, τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα πρὸ ὀλίγου εἶχεν ὑπέρ. Ἀφοῦ μὲ ὤθησες πρὸς τὰ ἔμπρός, τώρα προσπαθεῖς νὰ μὲ σύρῃς ὀπίσω. Ἀλλὰ τόσον τὸ χειρότερον, ἀγαπητέ, διότι δὲν εἶναι πλέον καιρός· ἐγὼ προύχώρησα πολύ.

»Σοὶ λέγω λοιπὸν ὅτι ἅμα ὡς ἐβεβαιώθην ὅτι ἡ ἀξιολάτρευτος Καρλόττα μὲ ἀγαπᾷ ὀλίγον (λέγω ὀλίγον ἐκ μετριοφροσύνης), διηγήθην τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν θείαν μου. Ἀλλά, φίλε μου, μ' ἔδωκε μίαν σαπουνάδα!

»—Ἀλλ' αὐτὸ εἶναι φρικαλέον, Ὀκτάβιε! ἐπὶ τίνι δικαιώματι διαφθείρεις αὐτὴν τὴν νέαν;

»—Πῶς, διαφθείρω; Ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ, τῇ εἶπον ὅτι θέλω νὰ τὴν νυμφευθῶ καὶ ἐκείνη μοὶ ἀπήντησεν ὅτι δὲν ζητεῖ καλλίτερον. Δὲν ἠκολούθησα τὸ ἐντιμώτερον ἐν τῷ κόσμῳ μέσον; Ἄλλως, θεία μου, δὲν εἶσθε σεῖς ἡ πρώτη, ἡ ὁποία μ' ἐφιθυρίσετε εἰς τὸ οὖς τὸ ὄνομα τοῦ γάμου;

»— Μετὰ τῆς Ἐσθήρ, μάλιστα, οὐδέποτε ὅμως μετὰ τῆς Καρλόττας.

»— Τί σᾶς ἐνδιαφέρει ἐὰν εἶχαι ἡ Ἐσθὴρ ἢ ἡ Καρλόττα;

»— Μ' ἐνδιαφέρει μάλιστα τόσον πολ, ὥστε οὐδέποτε θὰ συγκατατεθῶ νὰ ζητήσω διὰ σὲ ἀπὸ τὸν κ. Τρουμελὸ τὴν χεῖρα τῆς Καρλόττας. Διὰ τὴν Ἐσθὴρ ἀλλάσσει τὸ πρᾶγμα.

»— Ἀλλά, θεία μου, αὐτὰ ποῦ μὲ λέγετε δὲν τὰ ἐννοῶ!

»— Μὴ ἐπιμένης.

»— Ἀλλὰ διὰ τίνα λόγον;

»— Μὴ ἐπιμένης, σοὶ λέγω. Καὶ ἐὰν θέλῃς νὰ μὴ μὲ λυπήσῃς κατάκαρδα, νυμφεύσου τὴν Ἐσθήρ. . . ἢ μὴ νυμφεύεσαι διόλου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει μὴ νυμφεύεσαι τὴν Καρλότταν.

»Ἔμεινα ἔκπληκτος . . . καὶ εἶχον δίκαιον. Ἀ! βεβαίως, φίλε μου, πολὺ θὰ μ' ἐστοίχιζε νὰ ἀντισταθῶ εἰς τὴν θείαν μου, ἀλλ' ὁ ἔρως νικᾷ πάντοτε, ἑπομένως . . . διῆλθον τὸν Ρουβίκωνα. Μὴ μὲ κατηγορῆς ἐλαφρῶς, ἀγαπητέ, διότι ἔσο βέβαιος ὅτι καθ' ἣν ἡμέραν ἀγαπήσῃς, θὰ πράξῃς καὶ σὺ τὸ αὐτό.

»Κατώρθωσα νὰ φέρω εἰς τὰ νερά μου ἕνα τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Τρουμελό καὶ ἐν πάσῃ μυστικότητι διεβίβασα εἰς τὴν Καρλότταν τὴν λακωνικὴν αὐτὴν ἐπιστολήν: «Ἐπιθυμῶ νὰ ἔλθω σήμερον, εἰ δυνατόν, νὰ ζητήσω τὴν χεῖρά σας ἀπὸ τὸν πατέρα σας. Συγκατατίθεσθε;» Μετὰ μίαν ὥραν μοὶ ἀπεκρίνατο γράψασα διὰ κυανοχρόου μολυβδοκονδύλου ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ μου ἀνὰ μέσον τῶν γραμμῶν: «Πρὸς τί μ' ἐρωτᾶτε διὰ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον γνωρίζετε τόσον καλῶς;» Δὲν ἔπρεπε λοιπὸν πλέον νὰ ἀμφιταλαντεύωμαι.

»Μετέβην λοιπὸν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ κ. Τρουμελό, τὸν ὁποῖον εὗρον ἐν τῷ κήπῳ του φέροντα κυανοῦν πάνινον ἔνδυμα, ἀσχολούμενον δὲ εἰς τὴν ἐκρίζωσιν παρασίτων φυτῶν.

»— Κύριε Τρουμελό, ἀγαπῶ τὴν θυγατέρα σας.

»— Πολὺ καλά. Προτερήματα, πλούτος, μέλλον, σχέσεις. Ἀγαπᾶτε τὴν θυγατέρα μου. Μοὶ ἀρέσει. Ἐκτὸς ἐὰν ἡ Ἐσθὴρ ἀντισταθῇ ἢ δὲν σᾶς συμπαθῇ, σᾶς τὴν δίδω.

»— Ἐγὼ ὅμως δὲν ἐπιθυμῶ νὰ νυμφευθῶ τὴν δεσποινίδα Ἐσθήρ, ἀλλὰ τὴν δεσποινίδα Καρλότταν.

»— Διάβολε. Ἤδη τὴν ὑπεσχέθην εἰς ἄλλον.

»— Τὴν ὑπεσχέθητε! Τότε λοιπὸν εἰς κανένα τὸν ὁποῖον δὲν ἀγαπᾷ, διότι ἐμὲ μὲ ἀγαπᾷ, μοὶ τὸ εἶπεν.

»— Τότε τὸ πρᾶγμα διαφέρει. Σᾶς ἀγαπᾷ, τὴν ἀγαπᾶτε, σᾶς τὴν παραχωρῶ.

»— Ἀ! Κύριε, πόσον σᾶς εὐγνωμονῶ. Ἀφίσατέ με, σᾶς παρακαλῶ, νὰ τῇ γνωστοποιήσω πρῶτος τὴν συγκατάθεσίν σας.

»— Ἀργότερα.

»— Διατί ἀργότερα;

»— Ἡ Καρλόττα εἶναι δευτερότοκος, ἡ Ἐσθὴρ πρωτότοκος, καὶ θέλω νὰ ὑπανδρεύσω τὴν πρωτότοκον πρὸ τῆς δευτεροτόκου.

»— Ἀλλά, κύριε, αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον! Ὁ ἔρως μου εἶναι λίαν σφοδρός, ὥστε νὰ δυνηθῶ νὰ περιμένω.

»— Ἀπόφασις ἀδιάβεστος. Τῆς Ἐσθὴρ ὑπανδρευομένης, σᾶς δίδω τὴν Καρλότταν. Βιάζεσθε; Τότε πάρετε τὴν Ἐσθήρ.

»Ἰδού, ἀγαπητέ, εἰς ποῖον σημεῖον εὑρίσκονται τὰ πράγματα. Ἀγαπῶ . . . καὶ πρὶν ἢ δυνηθῶ νὰ νυμφευθῶ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἀγαπῶ, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ ἄλλη, τὴν ὁποίαν δὲν ἀγαπῶ! . . .

»Ὄχι διότι τὸ πρᾶγμα εἶναι δύσκολον, διότι καὶ ἡ Ἐσθὴρ εἶναι θελκτικωτάτη, καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Ἀλλά, ἰδοὺ τί τρέχει: ὁ γάμος δὲν εἶναι ὑπόθεσις νὰ γείνῃ ἐν μιᾷ στιγμῇ . . . καὶ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ὑποφέρω ἀκόμη ἐπὶ πολύ. Καὶ ἐγὼ βράζω μέσα μου! Μίαν μόνην ἔχω τώρα ἐπιθυμίαν: νὰ ὑπανδρεύσω τὴν Ἐσθήρ. Ἡ ἐντολή σου λήγει, νομίζω, ἐντὸς ὀλίγου· ἐλθὲ λοιπὸν ὡς τάχος. Ἔχω ἀνάγκην τῶν συμβουλῶν σου, καί, τίς ἠξεύρει; πιθανὸν ἡ Ἐσθὴρ νὰ σ' ἀρέσῃ. Εἶναι θαυμασία, θελκτικωτάτη, πιθανὸν δὲ καὶ σὺ ν' ἀρέσῃς εἰς ἐκείνην . . . καὶ τότε . . . Ὦ! πόσον ὡραῖον θὰ ἦτο! Νὰ νυμφευθῶμεν δύω ἀδελφάς . . . ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι εὑρεθῶμεν σχεδὸν ὡς ἀδελφοί!

»Ἔλθε ὡς τάχος, Ροβέρτε, ἔλθε ὡς τάχος καὶ προσπάθησον νὰ νυμφευθῇς τὴν πρωτότοκον, διὰ νὰ . . . νυμφευθῶ ἐγὼ τὴν δευτερότοκον».

V.

— Ὄχι δά, Ὀκτάβιέ μου, ὁ Θεὸς φυλάξαι νὰ εἶμαι ὠργισμένη ἐναντίον σου· δὲν δύναμαι, ἐὰν εἶμαι λογική νὰ εἶμαι ὠργισμένη. Ἡ καρδία σου ὡμίλησε . . . καὶ δὲν ἠδύνασο νὰ τῇ ἐπιβάλῃς σιγήν. Διὰ νὰ σὲ εἰπῶ ὅμως τὴν ἀλήθειαν, πολὺ λυποῦμαι διὰ τὴν φάσιν, τὴν ὁποίαν ἔλαβον τὰ πράγματα. Ὄχι, ἐγὼ δὲν εἶχον ποτὲ αὐτὴν τὴν πρόθεσιν, ὁ δὲ μετὰ τῆς Καρλόττας γάμος σου μὲ λυπεῖ τόσον, ὅσον θὰ μ' ἔκαμε νὰ χαίρω ὁ μετὰ τῆς Ἐσθήρ.

— Ἀκόμη δὲν πρόκειται περὶ γάμου, θεία μου· τὸ πολὺ πολύ, περὶ ἀρραβώνων. Ποίαν παράδοξον ἰδέαν ἔχει αὐτός ὁ καλὸς κ. Τρουμελὸ νὰ μὴ συγκατατίθεται εἰς τὸν γάμον τῆς δευτεροτόκου ἀλλ' ἢ μόνον ἀφοῦ ἀποκατασταθῇ ἡ πρωτότοκος. Αὐτὸ λέγεται πεῖσμα καὶ τίποτε ἄλλο! Εὐτυχῶς, θεία μου, μὲ ἦλθε μία ἰδέα . . .

— Νὰ ἰδῶμεν αὐτὴν τὴν ἰδέαν.

— Ἔγραψα εἰς τὸν Ροβέρτον νὰ προσπαθήσῃ ν' ἀρέσῃ εἰς τὴν Ἐσθήρ . . . καὶ νὰ τὴν νυμφευθῇ, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ δυνηθῶ καὶ ἐγὼ νὰ νυμφευθῶ τὴν Καρλότταν.

— Τὸ ἔγραψες αὐτὸ εἰς τὸν Ροβέρτον;

— Ναί, βέβαια· τί τρέχει;

— Ἀ! Ἐδῶ δὲ τὴν ἐπέτυχες! Ἀλλά, δυστυχῆ! ἐὰν ἐπὶ τοσοῦτον προσεπάθησα νὰ σὲ ἀποτρέψω ἀπὸ τὴν Καρλότταν, ἔπραξα τοῦτο διότι . . . ὁ Ροβέρτος τὴν ἀγαπᾷ. Καὶ ἐγὼ σὲ ὤθουν πρὸς τὴν Ἐσθήρ, διὰ νὰ δυνηθῇ ὁ Ροβέρτος νὰ νυμφευθῇ τὴν Καρλότταν. Ἰδού μας τώρα εἰς καλὴν θέσιν. Θὰ ἔλθῃ ὁ Ροβέρτος καὶ τότε τί θὰ κάμωμε;

— Καλά, λέγετε.

— Μὲ τί πρόσωπον θὰ τὸν ἴδωμεν; ὁ καυμένος!

— Ἔπρεπε νὰ μὲ προειδοποιήσετε, θεία μου. Ἐὰν εἰξεύρον ὅτι ἠγάπα τὴν Καρλότταν, θὰ προεφυλαττόμην. Τώρα ὅμως δὲν εἶναι πλέον καιρός. Ἀ! τώρα ἐννοῶ τὴν ἀντιλογίαν τῶν ἐπιστολῶν του. Πῶς θὰ τὸν ὑποδεχθῶ; Μὲ ἔρχεται νὰ φύγω ἀμέσως καὶ σεῖς νὰ τῷ γνωστοποιήσητε τὸ πρᾶγμα.

— Ἀφοῦ ὅμως ἤδη τῷ ἐγνωστοποιήσατε αὐτό.

— Ἀλήθεια. Τί μέσον νὰ μεταχειρισθῶμεν; Ποῖον δρόμον νὰ πιάσωμεν;

— Νὰ πάρῃς τὸν συντομώτερον. Νὰ ὑπάγῃς νὰ τοῦ σφίξῃς τὸ χέρι καὶ νὰ μὴ τῷ εἰπῆς οὔτε λέξιν, κ' ἐκεῖνος θὰ ἐννοήσῃ.

— Ναί, καλὰ λέγετε· νὰ τὸν συλλυπηθῶ, καθὼς κάμνουν εἰς τὰς κηδείας. Τέλος πάντων. . . θὰ πράξω ὅπως ἔλθῃ καλλίτερα.

Ὁ Ροβέρτος μόλις ἀφικόμενος ἀμέσως ἐβεβαιώθη περὶ τῆς ἀληθείας τῆς κακῆς εἰδήσεως. Ὁ Ὀκτάβιος ἠγάπα τὴν Καρλότταν καὶ ἀντηγαπᾶτο . . . ἑπομένως δὲν ἀπέμενεν αὐτῷ ἀλλ' ἢ ν' ἀποσυρθῇ. Μολονότι λίαν τεθλιμμένος, εἶχεν ὅμως ἱκανὴν ἐφ' ἑαυτοῦ ἰσχύν, ὥστε νὰ μὴ καθιστᾷ καταφανῆ τὴν θλῖψιν αὐτοῦ. Προσεποιήθη ὅτι ἀπεδέχεται τὴν δυστυχίαν του μετ' ἀποφασιστικότητος, τοῦτο δὲ ὅπως μὴ ἐλαττώσῃ τὴν χαρὰν τοῦ ἐξαδέλφου ἢ λυπήσῃ τὴν θείαν του, συνάμα δὲ καὶ ἐξ ὑπερηφανίας. Τὰ τοῦ ἔρωτος τραύματα εἶναι ἐξ ἐκείνων, ἅπερ ἀποκρύπτει τις ἐξ ὅλων.

Κατὰ βάθος ὁ Ροβέρτος ὑψίστατο βασάνους καὶ ἠξευρε καλῶς ὅτι ἡ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀνοιγεῖσα πληγὴ δὲν θὰ ἐπουλοῦτο οὐδέποτε.

Προσεπάθει νὰ μὴ σκέπτηται πλέον τὴν νεάνιδα καὶ νὰ μὴ προφέρῃ πλέον τὸ ὄνομα αὐτῆς, πᾶσαν δὲ κατέβαλλε προσπάθειαν ὅπως μὴ τὴν συναντᾷ. Τὴν νύκτα δὲν ἐκοιμᾶτο πλέον, τὴν δὲ πρωΐαν, ἅμα ὡς ἐφώνει ὁ ἀλέκτωρ, περιέτρεχε τὰς ἐξοχὰς ἐλπίζων ὅτι ἡ κόπωσις τοῦ σώματος θὰ καθησύχαζε τὴν βάσανον τοῦ πνεύματος. Βεβαίως, οὐδέποτε μετέβαινε πρὸς τὸ μέρος, ἔνθα ἔκειτο ἡ καλύβη, ἐν τῇ ὁποίᾳ εἶδε τὴν Καρλότταν, ἐλάμβανε δὲ τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν. Ἐτρέπετο πρὸς τὴν βορείαν ζώνην.

Ἡμέραν τινα ἐνῷ περιεπάτει ἔχων κεκυφυῖαν τὴν κεφαλὴν καὶ βεβυθισμένος εἰς τὰς θλιβερὰς αὐτοῦ σκέψεις, καλπασμὸς ἵππου ἀφύπνισεν αὐτόν. Θὰ ἦτο ἡ Καρλόττα!

Ἐτάχυνε τὸ βῆμα προσπαθῶν ν' ἀποφύγῃ συνάντησιν, ἡ νεᾶνις ὅμως ἀνεγνώρισεν αὐτὸν καὶ προβᾶσα εἰς συνάντησίν του.

— Διατί δὲν μὲ χαιρετᾶτε, κύριε; Διότι τὸν παρελθόντα μῆνα προσηνέχθητε πρὸς ἐμὲ διὰ τρόπου . . . κάπως λίαν οἰκείου, δὲν εἶναι λόγος νομίζω νὰ μὴ θελήσετε σήμερον νὰ φανῆτε ὀλίγον . . . εὐγενής.

Καὶ ἐμειδίασε σκωπτικῶς.

— Συγγνώμην, δεσποινίς, ἐφοβούμην μὴ σᾶς δυσαρεστήσω.

Οἱ πρωινοὶ περίπατοι εἶναι εὐνοϊκοὶ διὰ τὰς ἡδείας σκέψεις, ἐγὼ δὲ ἀντὶ οὐδενὸς ἐν τῷ κόσμῳ θὰ ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἀποσπάσω ἐκ τοῦ ρεμβασμοῦ ὑμῶν . . . περὶ τῶν ἀραβώνων.

— Ρεμβασμὸς τῶν ἀραβώνων; Ἄ! μπᾶ! Ἠθελήσατε νὰ λάβετε πληροφορίας τινὰς περὶ ἐμοῦ, καθὼς ἐννοῶ, ἄλλως τε δὲν σᾶς κατακρίνω, διότι καὶ ἐγὼ ἔλαβον πληροφορίας περὶ ὑμῶν. Εἴσθε ὁ κ. Ροβέρτος Δεστανῆ, ἀνεψιὸς τῆς κυρίας Δεζασέρ, δὲν ἔχει οὕτω;

— Ναί ὁ ἀνεψιὸς τῆς κυρίας Δεζασὲρ καὶ ἐξάδελφος τοῦ Ὀκταβίου Μαροαζέλ.

— Ἄ! τοῦ Ὀκταβίου Μαροαζέλ, τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου νέου, ὅστις θὰ καταστήσῃ εὐτυχῆ ἐκείνην, ἣν θὰ νυμφευθῇ.

— Κ' ἐγὼ οὕτω φρονῶ, δεσποινίς, καὶ εἶμαι πεπεισμένος περὶ τούτου, ἄλλως τε θὰ τὸν ἐθεώρουν ὡς ἄθλιον, ἐὰν δὲν σᾶς ἔφερε πᾶσαν τὴν εὐτυχίαν ἧς εἶσθε ἀξία.

— Ἐγώ, δέν . . .

Καὶ χωρὶς νὰ περατώσῃ τὴν φράσιν ἡ νεᾶνις, ἔστρεψε τὸ πρόσωπον, προσπαθοῦσα νὰ καταστείλῃ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν γέλωτος.

Ὁ Ροβέρτος, εἰς ὃν δὲν διέφυγεν ἡ κίνησις ἐκείνη·

— Δὲν ἐνόμιζον, δεσποινίς, εἶπεν, ὅτι ἐπρόφερα φράσιν γελοίαν, ὅπως διεγείρω τὴν εἰρωνείαν σας. Ἐὰν δὲν ἠδυνήθην νὰ καταστῶ ἄξιος τοῦ ἔρωτος ὑμῶν, τοὐλάχιστον δικαιοῦμαι νὰ τύχω οἴκτου. Νὰ μὴ μὲ δεχθῆτε, τὸ παραδέχομαι, ἀλλὰ νὰ μὲ καταφρονῆτε, ὄ! εἶναι πολύ!

Ἐπὶ ταῖς λέξεσι ταύταις ἡ νεᾶνις δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὴν σοβαρότητα αὐτῆς καὶ ἤρξατο γελῶσα ἐλευθέρως, μεγαλοφώνως καὶ μετὰ φωνῆς ἀργυρόηχου.

— Ἄ! εἶναι πολὺ περίεργον, πολύ!

Ὁ Ροβέρτος ἠγνόει πλέον ποίαν νὰ κρατήσῃ συμπεριφοράν. Αἰσχυνόμενος, κάτω νεύων τὴν κεφαλήν, ἐκμηδενιζόμενος πρὸ τῆς ὡραίας ἐκείνης ἀμαζόνος, ἥτις ἐφαίνετο ὡσεὶ μυκτηρίζουσα αὐτόν, ἤθελε νὰ φύγῃ, νὰ ἐξαφανισθῇ διὰ μιᾶς. Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἐσκέψατο νὰ στρέψῃ τὰ νῶτα εἰς τὴν νεάνιδα καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον του, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ, ὑπερίσχυσεν ὅμως ἡ φιλοτιμία.

— Παρατηρῶ μετὰ ὀλίψεως, δεσποινίς, ὅτι τὸ ἐντελὲς δὲν εὑρίσκεται ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ ὅτι ἐὰν ἡ λέξις εὐεργεσία, σημαίνῃ βοηθεῖν τοὺς πτωχούς, δὲν σημαίνει ὅμως πάντοτε καὶ οἰκτείρειν τοὺς δυστυχεῖς. Ἠρνήθητε τὴν χεῖρά μου· εἶναι λοιπὸν τοῦτο λόγος νὰ μὲ βασανίζητε διὰ τῆς εἰρωνείας ὑμῶν;

— Ἐζητήσατε τὴν χεῖρά μου; Ἄ! ὀνειρεύεσθε, κύριε· ἐζητήσατε τὴν χεῖρα τῆς ἀδελφῆς μου, ἡ ὁποία προετίμησεν ἀνθ' ὑμῶν τὸν κ. Ὀκτάβιον Μαροαζέλ, τὸν ἐξάδελφόν σας. Τί δύναμαι ἐγὼ νὰ πράξω ἐν τούτῳ;

— Τὴν ἀδελφήν σας; . . . ἐζήτησα . . . ἐγώ; Τότε λοιπόν . . . Καρλόττα . . . δὲν εἶσθε ἡ . . . .

— Ὀνομάζομαι Ἐσθήρ, κύριε, ἐὰν εἶναι μὲ τὴν ἄδειάν σας.

— Πρέπει νὰ εἶμαι τρελλός . . . Δὲν μὲ εἴχετε εἰπεῖ κατὰ πρῶτον, ὅτε συνηντήθημεν ὅτι. . .

— Πολλάκις, κύριέ μου, ἡ γυνὴ μεταβάλλεται.

— Μὲ περιπαίζετε, ἐγὼ ὅμως θὰ καταπαύσω αὐτὴν τὴν εἰρωνίαν. Ἀπὸ ἑνὸς μηνὸς ὑποφέρω ἕνεκα ὑμῶν. Ἐδῶ ὑπάρχει μυστήριον. Μοὶ ὀφείλετε μίαν ἐξήγησιν καὶ τὴν ἐξήγησιν ταύτην τὴν θέλω, δεσποινίς. Μοὶ εἴχετε εἰπεῖ ὅτι ὠνομάζεσθε Καρλόττα . . . .

Ὁ γέλως ἀπεσβέσθη ἀποτόμως ἐκ τῶν χειλέων τῆς νεάνιδος καὶ δι' ὕφους σοβαροῦ καί πως συγκεκινημένου εἶπεν·

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ, κύριε. Σεῖς οἱ νέοι νομίζετε ὅτι ἔχετε δικαίωμα, ἅμα εὑρεθῆτε πρὸ νεάνιδος, νὰ τῇ ἀπευθύνητε ἐκδηλώσεις . . . πολλάκις ἀποτόμους. Μίαν πρωΐαν μὲ συνηντήσατε, δὲν εἶχον δ' ἔτι παρέλθει πέντε λεπτὰ καὶ ἠρχίσατε νὰ μοὶ λέγητε ὅτι μὲ λατρεύετε. Ἤμην ἀρά γε ἠναγκασμένη ἐγὼ νὰ σᾶς πιστεύσω; Ὄχι, βέβαια. Ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι συμμετέσχετε εἰς ἀγαθοεργίαν μού τινα, μ' ἠρωτήσατε τὸ ὄνομά μου, καὶ ἀπηντήσατε αὐτὸ σχεδὸν διὰ τῆς βίας. Τότε ἐγὼ τί ἐσκέφθην; Ἠθέλησα κατὰ πρῶτον, διὰ πλάνης τινός, ν' ἀποτρέψω ἀπ' ἐμοῦ πληκτικὰς παρ' ὑμῶν κολακείας, ἃς εἶχον δίκαιον νὰ φοβῶμαι. Ὑπέκυψε εἶτα εἰς αἴσθημα φόβου, ὅπερ ἐγέννησεν ἐν ἐμοὶ ἡ μεγάλη ὑμῶν τόλμη. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἕτερόν τι. Ἡ γυνή, παρὰ τῇ ὁποίᾳ μὲ συνηντήσατε δὲν ἦτο προστατευομένη μου. Εἶχον μεταβῆ παρ' αὐτῇ ἐκ μέρους τῆς ἀδελφῆς μου, ἡ ὁποία ἦτο ἀδιάθετος κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἵνα τῇ παραδώσω τὰ ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα ἡ ἀδελφή μου ἔρραψε. Σεῖς ἐπηνεῖτε τὴν φιλανθρωπίαν μου . . . ἡ ὁποία ὅμως κατ' ἐκείνην τὴν περίπτωσιν δὲν ἦτο ἡ ἐμή. Ἠθέλατε νὰ κάμετε ὅλους τοὺς παρ' ὑμῶν εὐεργετουμένους νὰ δέωνται ὑπὲρ ἐμοῦ. Θὰ ἦτο ὅμως κατάχρησις ἐκ μέρους μου νὰ δεχθῶ δεήσεις μὴ ἀνηκούσας ἐμοὶ καὶ τὰς ὁποίας ἠθέλησα ν' ἀπευθύνω πρὸς τὴν ἀδελφήν μου. Ἔπραξα τοῦτο ἐξ ἐκκεντρικότητος; ἐκ φόβου; ἐκ δυσειδαιμονίας; Δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον. Πλὴν ὅ,τι γινώσκω εἶναι ὅτι ἡ Καρλόττα εἶναι ἀδελφή μου καὶ ὅτι Ἐσθήρ . . . . εἶμαι ἐγώ . . . . Παρατηρήσετε δὲ πόσον ὑπῆρξα πώφρων. Τῇ ἐπιούσῃ τῆς συναντήσεως ἡμῶν ἐζητεῖτε τὴν χεῖρα μου. Ἐὰν ἑπομένως ἠξεύρετε τὸ ὄνομα, ἐπειδὴ ἐγὼ ἤμην ἡ πρωτότοκος, θὰ σᾶς παρεχωρεῖτο ἀμέσως αὕτη . . . πιθανὸν δὲ κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν θὰ μετενοεῖτε . . . Βλέπετε ὅμως ὅτι ἐγὼ σᾶς λατρεύω, εἰπῆτέ μοι καὶ σεῖς ὅτι δὲν μὲ μισεῖτε, εἰπῆτέ μοι, γρήγορα. . .

Καὶ ὁ Ροβέρτος ἀντὶ παντὸς ἐπιλόγου ἐδράξατο τῆς μιᾶς χειρὸς τῆς νεάνιδος καὶ ἠθέλησε ν' ἀσπασθῇ αὐτήν, ἐκείνη ὅμως διαφεύγουσα, ἐμάστιξε τὸν Μεδερὶκ καὶ . . . ὡς τὴν πρώτην φορὰν, ὁ Ροβέρτος ἔμεινε μόνος ἐν τῷ δάσει, ἀκολουθῶν διὰ τοῦ βλέμματος τὴν νεαρὰν ἀμαζόνα, ἥτις ἐξηφανίζετο ἐν τῷ ὁρίζοντι.

Ἐπί τινας στιγμὰς ἔμεινε στηριζόμενος ἐπί τινος δένδρου, ὡς ἄνθρωπος μεμεθυκώς, αἴφνης καταστὰς νηφάλιος, ἀκολούθως ἐξέβαλε βαθὺν στεναγμὸν ἀνακουφίσεως καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν πύργον πλήρης ἐλπίδων. Ναί . . . ἡ Ἐσθὴρ τὸν ἠγάπα, διότι ἄλλως δὲν θὰ ἔφευγεν οὕτω ταχέως.

VI

— Ἔλα, Ὀκτάβιε· διατί λυπεῖσαι τόσον; δὲν φρονῶ ὅτι ἡ Καρλόττα ἔπαυσε νὰ σὲ ἀγαπᾷ . . .

— Ὄχι τοὐναντίον μάλιστα . . . ἀπέχω ὅμως ἔτι ἐπὶ πολὺ νὰ φθάσω εἰς τὸ τέρμα τῶν ὀνείρων μου. Ἡ Ἐσθὴρ δὲν εἶναι ὑπανδρευμένη.

— Ἔλα! ἐγὼ νὰ σὲ παρηγορήσω, γενόμενος θῦμα· νά, διὰ νὰ ἐπισπεύσω αὐτὸν τὸν γάμον, τὸν ὁποῖον τόσον ἐπιθυμεῖς, συγκατατίθεμαι νὰ νυμφευθῶ τὴν Ἐσθήρ. Θεία μου, λαμβάνετε τὸν κόπον νὰ προβῆτε σήμερον μάλιστα εἰς τὴν σχετικὴν ἐπίσημον αἴτησιν;

— Ἄ! Εὖγε καὶ ὑπέρευγε ἀνεψιέ μου, αὐτὸ ποῦ κάμνεις εἶναι ὡραῖον, εἶναι μέγα, εἶναι ἐξαίσιον! Νὰ ἀφοσιοῦσαι σὺ ὑπὲρ τοῦ ἐξαδέλφου σου! . .

— Ὄχι, Ροβέρτε, ἀδύνατον . . . δὲν εἰμπορῶ νὰ παραδεχθῶ τοιαύτην θυσίαν ἐκ μέρους σου . . .

— Μὴ ἀγανακτόνεσαι. Μήπως τάχα ἡ Ἐσθὴρ εἶναι ἄσχημη; εἶναι ἐπίσης ὡραία καὶ ἔπειτα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον σᾶς παρέχω καὶ ἐκδούλευσιν.

— Ἄ! πῶς νὰ σὲ εὐχαριστήσω;

— Μὴ μ' εὐχαριστῇς, διότι ἡ ἀπόφασίς μου εἶναι φυσικωτάτη καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι ἂν ἦσο καὶ σὺ εἰς τὴν θέσιν μου, δὲν θὰ ἔπραττες διαφορετικά.

Α. Ν. Γ.

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.